



ספר
**פאר
הליקוטים**

חברותא לליקוטי מוהר"ן

ברך א'

הקדמת ליקו"מ * שיר נעים * לכו חזו

א. אשרי תמימי דרך	ד. אנכי
ב. אמור אל הכהנים	ה. בחצוצרות
ג. אקרוקתא	ו. קרא את יהושע

פעיה"ק **יפן** תובב"א

תשע"ה

מהדורה ג'

א' ועץ חיים תלמוד
נאה/ למדת, מי שרצה
שקצ"ה יקבל תפילות,
יעסוק בתורה שהיא עץ
חיים/ ואלו תלמוד נאה/
מהו תלמוד/ זו היא
מדריגה שכל תפילות
העולם הן בידיה, והיא
מביאה אותן לפני המלך
העליון.

אשרי תמימי דרך כחצי בתלמוד
(קטע, א-ב): אֲשֶׁרִי תְּמִימִי
דָּקָךְ הַהֲלָכִים בְּמִצְוֹתַי ה': אֲשֶׁרִי נֶאֱמַר
עֲלֵיתִי בְּכָל לֵב יִקְדָּשׁוּהוּ: אֵלֶּךָ לֹא
פָּעַלְתִּי עֲשֵׂה לְדָקְךָ הַלְכוֹתִי: וּמִנְחָה
הַמָּוֶד"ד (שם): **אשרי תמימי דרך**.
ההילול והשגחה של ההולכים בדרך
תמים הוא, בעבור כי הולכים בתורת
ה' זהו דרך חיים ואין זולתה.
והמדרש תהלים (קטע) על פסוק זה,
מיוסר את מידת התמימות, וז"ל: אמר
משה לישראל, תמים תהיה עם ה'
אלקיך. לפני ה' אלקיך אין כחצי
כאן, אלא עם ה' אלקיך, ואם היית
תמים הוא תמים, שנאמר זו הלאה
תמים פעלו, וישראל תמימים
והתורה תמימה, שנאמר תורת ה'
תמימה. לכן נאמר אשרי תמימי
דרך. ואמת עוד בליקו"ש (משלי רמז
תקמ"ה) זכ"ל: אמר רבי זצ"ל, כל מי
שהולך בתמימות לפני הקב"ה, כאלו
עשה כל רצונו, שנאמר (משלי יא)

רצונו תמימי דרך. ועין עוד כמה שהוצא על פס' זה לקמן בסוף המאמר
(מקו"מ ד"ה אשרי תמימי דרך), שם רבינו חזקוני דבר מפס' זה, להלביש בו
את השגתו העמומה במאמר זה. **דע כי עיי התורה נתקבלים כל**
התפילות וכו'. וכדאיתא בזהר (מקץ, רכ ע"ב) זכ"ל: א' ועץ חיים תלמוד
נאה/ תנינן, מאן דעבי דקצ"ה יקבל כלותיה, ישמח באורייתא
דלחיה עץ חיים, וכדון תלמוד נאה/ מאן תלמוד, דא הוא דרגא
דכל זלמאן דעלמא בידיה, ועליל לון קמי מלכא עלאה.

ביאור חכמה

נתעלה החן. איתא בנפש"ט ע"מ פ' ויאל' דענין העלאת הן הוא בנתי' העלאת
הניצוץ, וז"ל מנוצר בנתי' האר"י זל"ה בפע"מ דר"צ דוק מ"ה,
כי ע"י חטא אדם הראשון נפלו כל הניצוץ של הנשמות קדושות בחור
קליפות ונתערב טוב ברע, ונריך לנרין ע"י המורה והעצירה והמנוח של
זי' אדם, בעזר וסיוע העליון השכינה אשר עמהם. (...) ולכן הולך גלות
ישראל בכל שנים אומות שנפלו שם הניצוץ, ונריך כל אחד משראל לגלות
שם במקום שיש שם הניצוץ משרש נשמתו, להולין ולנרין (...). ונדע כי
מקום נפילת הניצוץ הוא קליפת נגה כמבואר בעץ חיים יע"ש, גם נגה
גמטריא חן. וזוהי יצו' חן מקום על יושביה, ר"ל כי מקום שנפלו ניצוץ
שורש נשמתו קליפות נגה הנקרא חן, יש לו חן המקום על יושביה, כדי
לכבד שם ניצוץ שלו מקליפת נגה חוץ אחד ממודות חן.

בעזרת אל עליון אשר שמים וארץ קנה. ונתן לנו את תורתו ממדבר מתנה. נתחיל להדפיס חידושים נפלאים ונוראים
על מאמרי רבה בר בר חנה. בזכות זה נזכה לעלות לציון ברננה. אל קרית מלך דוד חנה :



תמימי דרך ההולכים בתורת ה'.

דע כי ע"י התורה, נתקבלים כל התפילות
וכל הבקשות שאנו מבקשים ומתפללים.
והחן והחשיבות של ישראל נתעלה
ונתרום בפני כל מי שצריכין הן ברוחני
הן בגשמי. כי עכשיו בעונותינו הרבים הן
וחשיבות האמתי של ישראל נפל. כי עכשיו
עיקר החשיבות והחן הוא אצלם. אבל ע"י
התורה נתעלה החן והחשיבות של ישראל.

על מאמר זה יסד מוהרנ"ת הלכה א',
והיא הלכות פקדון הלכה ד'.

אשרי תמימי דרך. תמימי דייקא,
כדאיתא בליקו"ה (א"מ
ביהכנ"ס ה, כ), זכ"ל: אשרי (...) זה
בחינת תמימות ופשטות, בחינת
(איוצ כג) באשורו אחזה רגלי דרכו
שמרתי ולא אט, שלא הָטָה ימין
ושמאל מדרכיו יתבאר, רק בדרכו
ובאשורו אחזה רגלי, שזו בחינת
תמימות ופשטות, שאינו נוטה
מהדרך ע"י איוץ חכמות, כמו
שנמלאו כמה וכמה שנטו מהדרך
האמת והתמים ע"י חכמות. חזו
עיקר אשוריו ותהלותיו של איש,
כשהולך בתמימות, כמ"ש אשרי
תמימי דרך ההולכים בתורת ה'. חזו
אשרי העם, בחינת תמימות, ע"י
וזכין אש"כ להמשכת המוחין (...). כי
עיקר הוא תמימות ופשטות ואמונה,
ואז דייקא וזכין למוחין שלמים ששם
חכמה אמיתית, שעיך החכמה
להמשיך דרכי התמימות יותר ויותר.

כי עכשיו בעו"ה הן החשיבות האמתי של ישראל נפל. איתא
בליקו"ה (א"מ) ענין קדושה דסידורא המוצא בסוף נפילת אפים (ו'
זכ"ל: כי עכשיו מתנהג הכל שלא כסדה, כי ישראל למטה בשפלות
והאומות הם בגדולה, שלא כסדר הראוי, אבל כשיצא משיח יהיה
הכל כסדה, שישראל יהיו למעלה, וכן ציון ישראל בעצמן כל מי
שמקורב יותר אל השי"ת בלחמת יהיה למעלה בגדולה וטובה, לא
כמו שמנהגו עכשיו שלא כסדה.

ליקוטי הנחל

ע"י התורה נתקבלים כל התפילות. כהקדמה וכתקע למאמר זה, מונח ביעלת חן
המש' (שיר מש', במנוח) זכ"ל: בלחמה התקופה בה נלחמה התורה
הלכה והתגברה הממלוקת הכואבת שקרעה את עם ישראל לשני קרעים,
חסידים ומתנגדים, אלה שמדגישים את ערך עבודת התפלה, ואלה שדוגלים
בעדיפות לימוד התורה. עד שזא רבי נחמן והכריע ביניהם ע"י זאת
המורה, כשהוא סכים את הדברים בשיטה זו, מה יש לאדם לעשות בזה
העולם, אין צריך כי אם להתפלל ללמוד ולהתפלל. כלומר אין לבחור בערך
אחד על חשבון חזירו אלא חייבים שיהיה גם וגם דייקא, כפי שיצינו
היעזר תמימי הדרך שילכו עם זאת המורה.

הן וחשיבות האמתי של ישראל. בענין זה איתא בליקו"ה (י"ד) חוקות העב"ם
ב, (א) זכ"ל: ועל כן גורא עלינו המורה שלא ללכת בחוקותיהם ושלא
להתלמד להם בשום דבר, רק לריכין להתלמד בכל הדברים וכל
המנהגים וכל המלצות ישראל על קדוש, כי עיקר חן והתפלות והמשיבות האמתי הוא רק אלל ישראל, בחינת ישראל אשר בך חפצא, דלולין בגוויין
סוגיין, ומלצות של ישראל הם בחינת נגדי יע, בחינת נצוץ ההתפלות, בחינת הוד והדר לנשח, כי יש בהם כל מיני חן וכל מיני התפלות. וע"כ צריך
להתלמד מלצות ישראל דייקא ולהתלמד בכל דבר לדרכי החכמים והנדיקים האמתיים, כמו שאמרנו ר"ל הדיקא בתלמודי חכמים, וכמ"ש הולך את חכמים
יחכם, כי ע"י שמדמין עצמם כמשהיהם ובהנהגותיהם לדרכי הכשרים האמתיים, ע"י וזכין להיכלל בהם, ולסוף יהיה בלחמת כמותם.

סיפור התגלות המאמר

ויהיה לך חיות ונחת מהלימוד, והעיקר בתמימות להכניע את היצה"ר שעושה את
האדם כמשוגע ממש. ובאיחור איוה זמן בא עוד הפעם לרבינו זל"ה בשמחה רבה,
וסיפר לו שהעצות שנתן לו מאיר לו בכל דרכיו, ואח"כ גילה אדמו"ר את התורה
הזאת, ואמר אז, מה יש לאדם לעשות בעולם הזה דאוונין אין לערנין אין דאוונין
(להתפלל וללמוד ולהתפלל). ומי שבקי היטב בהתורה הזאת, יוכל להבין קצת,
שכל הנאמר שם היה מעין המאורע של האיש הלז ברמיהו, וקצת מבואר בספר"מ
מסכת בן יחידו שלא הרגיש טעם בעבודתו, ונתנו לו עצה שיסע להצדיק, אך
היצה"ר הגביר על אביו הרב שלא הלך בתמימות, כי אשרי תמימי דרך ההולכים
בתורת ה', ודו"ק. ודי לחכימא ברמיהו (טובות וזכרונות א').

שמעתי מאי? שתורה א' שבליקו"מ נאמרה קודם התקברותו של מוהרנ"ת
ז"ל, אך כשבא אל רבינו ז"ל וסיפר לפניו בקובלנא רבה איך שיש לו ייסורים
מבני ביתו ומאביו ומאנשי עירו, שאבד חן שלו אצלם שהיה לו מקודם
התקברותו, ומתגרין בו על תפילתו וחושש פן לא נתקבלה תפילתו, ואז
הראה לו אדמו"ר ז"ל זה המאמר, ואמר לו אז, תלמד תורה בכח ויתתקן הכל.
וכן היה בעזרתו ית' (רינת ציון א').

עצה ותושיה * על ידי לימוד התורה נתקבלין כל התפלות וכל הבקשות, והחן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרום בפני כל מי שצריכין בנשמות
ורוחניות (קיצור ליקוטי א').

אשרי הוא לשון ראייה
והסתכלות, היפך הקליפה
שעיקר כוחה מלקול
הראות, מבחי' ותבחי' עניו
מראות, בבחי' יחי' מארת'
חסר, ודרשו רז"ל דא' לילית'
(ליקוטי רח).

אשרי הוא בכתר, והיינו
(אורות) ראש יו"ד. (...) וזה
מילת אשרי' הוא
כללות חכמה ובינה, בולת
כללות שלשם הנדמות
במלת אשרי'. והיינו אשרי'
שענינו אשר י' אשר' מצד
הבינה אל הכתר, והי"ד מצד
החכמה (ספר גוריון).

אשרי הוא ענין שבח
ותהלה, כמו כ"י אשורני
בגז"ל (נפוצות תהלים א, א).

חן

וגח מצא חן, לא שהיה
כדאי, אלא שפגע חן, היינו
שעיקר מה שניצוץ היה
מצא חן, שהוא בחי' מתנת
חינם, חסד חינם, כי חן לא
קלוקל הכלי והיה יכול לקבל
החסד חינם (ליקוטי בית
הכנסת ה' לה).

החן הוא שייטבו דבריו
ויוכשר מעשיו בעיני הכל,
ויהי הכל מאשרין ומשבחין
אותו על כל מעשיו, ובמה
יזכה לקניית חן הזה,
במידת הענוה, ר"ל, כשיקנה
הענוה את יוכה לחן, החד'
(משלי א) 'ולעצרים יתן חן'
(תורת המנוח דרשה).

פוד הפס' בן פורת יוסף
בן פורת עלי עין. פורת
הוא לשון חן, ויורשו שנתן
לו הקב"ה חן, שנתעלה
להשגחה עינא פקידא (נפס'
הפס' טו, כח).

תחנונים הוא לשון חן
נוגם אליהו ליקוטי שושנה).

החן הוא מאת השי"ת, כי
הוא הענות חן, וכן תקנו לומר
'ותתנו היום ובכל יום לחן'
ולחסד ולרחמים בעיניך',
שהקב"ה נתן חן למצוא חן
בעיניו (פנים יפות בראשית
ה' א).

בחי' השפעת החכמה
ורוחה, כמה דאת אמר
'ושפמתי על בית דוד רוח חן'
(ספר' חן).

כל ספיראן רמזי בחן,
דכללות וחיבור כל חספ'
ביחד אקרי חן (שם).

חן בחי' אהבה (שם).

בליבות נקראת חן (שם).

ר"ת 'חיה נשמה, ועל כן כל
מי שיש בו חן בידוע שהוא
יורא שמים, שמרבה בחי' יוד
שבשם חכמה, וכיון שזכה
לכחי' חיה מחכמה, בוראי
יש בו יראת הוי"ה הבאה
מחכמה (שם).

ואני תפלה

רבונו של עולם,
הביטת בעינינו וראת
בשפלותנו וביונינו, כי
כל חן והחשיבות של
ישראל עמך הקדוש
נפל בגלות המד'
הזה, ועמך ישראל
נקיים ונשפלים בעיני
העברים והרשעים,
וכן חן והחשיבות
נפל אליהם. על כן
חפץ נא ברכ רחמיך
על בבורך הגדול
והקדוש, ותעלה את
ויתרום ותגדל את
חן והחשיבות של
ישראל בגשמות
וברוחניות, ותבטל
ותבטל את חן
והחשיבות של
העב"ם והספיקא
אחרא והרשעים, שלא
יהיה להם שום חן
והחשיבות לא למעלה
ולא למטה. ויתרום
קרן ישראל, ותשפע
ותקבל את תפלתנו
ואנקותנו בכל עת,
ותבטל ונשפלו ותשור
בעינינו ונקטנו ותקום
מקרא שכתוב כי לא
בזה ולא שקין ענות
עני ולא הסתור פניו
מפניו ובשועני אלו
שמע. הגנו ונענו
ושמע תפלתנו, כי
אתה שומע תפלת
כל פה עמך ישראל
ברחמים, ברוך
אתה שומע תפלה
(ליקוטי א').

אילת אהבים

היא המלכות ונקראת 'אילת' בסוד חידוש הלבנה (פר"ח נג אילת אהבים).

הפלבנות היא אילת אהבים, שמעוררת האהבה באורות וגורמת להם התלהטות (קול"ת פתחי חכמה נח).

השכינה היא 'אילת אהבים' כי כמו שנמשכת באהבה, כך מושכת כל הדברים אל חיופה ומתקנת הדברים, אפילו מה שאינו מתוקן נתקנת בכוחה, עד שיהיה הכל יפה ורושי כולו יפה לרמח"ל.

השכינה שהיא 'אילת אהבים' משפעת (בתחילה) לתרוץ משיחו, ויעלת חן, כשמוציאות אותם מתוך הקליפות ורושי כולן יפה לרמח"ל.

אי"ת גימטריא אמ"ת, בחי' יעקב, איל"ת ראשי תיבות תתן אמת לאבינו יעקב (תהי', אילת).

אהבים הוא גם כן בגימטריא חן ועברי נחל פ' נח.

שבץ

השבץ הוא הנשמה וליקו"מ לה ב.

עיקר השכל הוא חכמות התורה הקדושה, שעיקרה הוא הלימוד המביא לידי מעשה וליווי קיום התורה לצנח וליקו"ה נטילת ידים לסעודה ו צח.

התורה הוא השכל קדושה, כי עיקר החכמה והשכל הוא התורה הקדושה הנקראת 'ראשית חכמה', 'ראשית דעת', אבל א"א לזכות לתורה שהוא השכל קדושה, כי אם כשמשברין תחילה המדמה והקליפה הקדומת לפני בכל דרגא ודרגא (ליקו"ה גביית חוב מתלקחות ואפחותיו ג ב).

השבץ הוא כבוד השם, ושאנו יודע שיעור זה הדבר שניתן לו ונשתלח עם תאוותיו, נמשל ככהמות, וכן אמרו, מי שלא חס על כבוד קונו, זה העובר עבירה בסתר, כי בעת התאוה אין השכל שלם ופוח"ש להרמ"ב חגיגה פ"ב מא"א.

השבץ הוא ההשגחה ומבין אחרית כל דבר ורבינו בחיי שמו"ח לה א.

השבץ הוא הדבור בהש"ת (והו אריה בראשית ג ב כא).

השבץ הוא לבעלי כמעין תנובע חיים, כי בעבורו בא לו חיים מנצח משלי טו כב).

שבץו של אדם תועה ויסכל בכמה דברים, אבל התורה הוא דרך השכל שלא יכשל בו, ואף היחיד בעוה"ז התועה ופורש עצמו מן התורה שהוא דרך השכל, ישיב בגיהנם הרוב שותפיו (מטהר"א ב"ב פ"ב ע"ג).

השבץ האלקי הוא בהשגת הש"י והשגת התורה, וזה נק' שכל, אבל לא נקרא בשם שכל הדבר אשר למד אמונות והגגרות, שאין זה שכל גמורי, ונקרא שכל גופני (תדושי אגודת שבת ע"ג גג). **השבץ** הוא אב לכל כוחות הנפש והוא מנהיג אותם, כמו האב שמנהל את הבנים, וכאשר מסולק מן האדם השכל, נעשו כל כוחות הנפש כמו יתומים שאין להם אב (מיתות עולם, נתיב התורה פ"א).

להסתכל בהשכל ש"כ ב"כ דבר. כתב צביה"ל (ה) לגבי ענין השכל צוה"ל: שהוא השכל והחכמה מהצורה בעלמו ית', שנמצא בכל דבר ודבר מתלקי בריאתו אשר ברא בחכמתו. ומהו 'ש' כל דבר', כתב ראב"ד (סס): נראה מצוהר כוונתו, על כל חלקי הצריאה המגיעים להאדם, מתלקי

הזמן והמקום והנצחים, דומם וזומם מי מדבר שבהם. ועד"ו כתב גם צמי הנחל (ה), ח"ו: כי כל דבר נברא בחכמה, כ"ש 'כולם בחכמה עשית', ויש בכל דבר חכמה, שחייבה חכמתו ית"ש שזה הדבר ייברא צוה הכח וצוה התמונה וצוה הטבע, ויכולין להכיר עי"ז גדולת הש"ת, כ"ש 'מה רבו מעשיו ה' כולם בחכמה עשית', ואריך כ"א להסתכל על החכמה הזאת ולהכיר עי"ז גדולת הש"ת ולהתקדש להש"ת עי"ו. וכשילך בדרך הזה יאיר לו השכל בכל דרכיו, שזכה לנאת מחשבת תאוות עוה"ו.

ולקשר עצמו אל החכמה והשכל ובו' איתא בליקו"ה (מו"מ פקדון ד, טו) צוה"ל: דהיינו לקשר החילוניות אל הפנימיות, שהוא פנימיות השכל שיש בכל דבר שהוא שורש הדבר וחיותו. ועוד כתב מוהר"מ שם (טו-כב): כי כל דבר יש לו שורש למעלה, ואע"פ שנכחן הדבר מוצב ארצה כי מלובש בצרניות וגשמייות, אבל ראשו מגיע השמימה, כי יש בו חכמה ושכל שהוא צחינת ראש שמגיע עד לשמים למעלה, ואריכוין לקשר הכל לעצמו (...). כי שמים וארץ הם צחינת פנימיות וחילוניות, וע"כ האדם הולך בקומה קופסה בין השמים ובין הארץ, כי הוא כולם מוצב ארצה בצחינת חילוניות, כי מלובש בגוף, אבל ראשו מגיע השמימה, שהוא השכל, שהוא צחינת עליונות הדבר צחינת פנימיות, כי האדם צריך לקשר הכל לשורשו, ואזי הוא חי לעולם. ובספר יעלת חן (עמ' כא, בשם האור זורח) דייק בזה שהלשון 'ולקשר עצמו' בזה ללמדנו כך: דאפילו אם נראה שמוצא כבר חיזה שכל והתנוולות אור, אל יניחהו לעצור ממנו חיתך, רק שיתקשר בהשכל והתנוולות הזאת, לעשות פעולה צוה, הן תפלה ובקשה, הן מעשה ממש בעבודת ה'. ושיהיה הרשימה קשור בליבו ובאזניו תמיד, אפילו כשיחפש אחר שכל חדש שיש בכל דבר, עכ"פ הרשימה של התנוולות הקודם יהיה נקשר בו. (...) ואפילו כשעבר ממנו התנוולות ונפל ממדריגתו (כי אי אפשר לעמוד תמיד בהתנוולות השכל), אעפ"כ יהיה מקושר בהשכל כל מקום שהוא, ובכל ענייניו הגשמיים ג"כ יהיה מקושר בהשכל ע"י אמונה, וכמו שהעיוור הולך אחר מקלו וכו', ויתגעגע תמיד אחר התנוולות הזאת שזכה מקודם.

ילקוטי הנחל

איש הישראי צריך תמיד וכו'. איתא בזה טעם אחר בגיט"ה הנפישת בליקו"מ דפוס תל"ז בזה"ל: כי איש הישראלי נברא בשביל שיסתכל בהשכל של כל דבר. **להסתכל בהשכל** ש"כ ב"כ דבר. וכעין זה איתא בליקו"מ (מד ג), ח"ו: כל יום יש בו מחשבה דיבור ומעשה, והקב"ה ממלאם אלקותו מא"ס עד אין תכלית, עד נקודת המרכז של עולם הגשמי שעומד עליו, ומזמין לו לכל אדם המחשבה דיבור ומעשה לפי היום ולפי האדם ולפי המקום, ומלגיש לו בזאת המחשבה דיבור ומעשה שמזמין לו רמזים כדי לקרבו לעבודתו. בכן צריך להעמיק מחשבתו צוה, ולהגדיל צינתו, ולהבין מהו הרמזיות בפטריות שמונבש בזאת המחשבה דיבור ומעשה של זה היום שמזמין לו הש"ת, הן מלאכה או מו"מ, וכל מה שמזמין לו הש"ת בכל יום, צריך להעמיק ולהגדיל מחשבתו צוה, כדי להבין רמזותיו של הש"ת. ומנינו עוד דאיתא בליקו"מ (ח"ב נט): יש צוודלי בכל דבר ודבר שנברא בעולם, בחי' התכלית, כי בכל דבר ודבר יש בו התמלה וסוף, דהיינו ההתמלה ממקום שנשתלשל בהשתלשלות, עד שנחגשם ותהווה צוה התמונה והדמות. וגם יש בו בחי' התכלית והסוף, שנבשל זה נברא. (...) ואריך כל אחד להעמיק עיונו צוה, לדעת וכוונת צוה, ולעבודו ית' צוה, עד אשר יצוה לבחי' התכלית של אותו הדבר.

בנחל ד (ה) צוה"ל: הש"ת מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ואין יום דומה לבחיור ואין שעה דומה לחברתה, וכמוצא בכתבי האר"י באריות מזה, גדול השיטות לאין מספר העשים בכל יום ויום ואפילו בכל שעה ושעה, עיין שם צו"מ בתחילתו בביטל א"ק שער א' ענף ה', מ"ש שם ואין שעה זו דומה לשעה זו. ומי שמסתכל בעיניו הילוך המולות ויוכיבים ושינוי מזגן ומעמדן, ואין ברגע אחד הם באופן אחר, והולנד בו יקרה מאורעות שונות מהטולד ברגע שקדם לוה, ומזה יסתכל ויבין בעולמות העליונים שאין להם קץ ומספר. ואם תפקח עיני שכלך ומשכיל דבר כי אין שכל בלב אדם לעמוד על כל פדטים, ועל זה אמר דוד המלך עליו האלוה גל עיני ואביטם נפלאות מותותיך, ואלמה המלך עליו השלום שכתבו לו ויחסם מכל האדם, אמר אחרתיו לחכמה והיא רחוקה ממני. ולן וראה מה שכחבו בספר המיקונים (מיקון כ"ד דס"ה) צמה שכתב, קס ר"ש ואמר סנא סנא וכו', ולבזין דלחיו לביש בפראס לא לביש ברמאס, ולבזאס לביש ביומא דא לא לביש ביומא תנינא, וצוה תבין איך משמנה מעמד ומצב העולמות שהם הלבזוץ של הא"ס ב"ה, ושינויין בכל עת ורגע (עכ"ל הע"ח). וכל אלו השינויים לאין קץ של כל העולמות, הכל בשביל לקרב ולהמשוך את כל בני עולם בכל עת אליו יתברך, שזה עיקר התכלית, ובשכיל זה האליל וצרח יאר ועשה הוא יתברך את כל העולמות מראש ועד סוף. הכל בשביל האדם השפל הזה, כדי שיכיר אותו יתברך צוה העולם דייקא כדוע, ובשביל זה משנה את הנהגת העולמות בכל עת ורגע, הכל בשביל האדם. כי הש"ת מתגלגל עם העולם בכל דור ודור, ובפטרות עם כל אדם וכל יום ובכל עת ובכל שעה, ומשנה הנהגת כל העולמות מראש ועד סוף בכל עת ורגע כנ"ל, הכל בשביל לרמו לכל אחד ואחד רמזים כפי מה שהוא שיתקרב אליו יתברך ממקום שהוא שם בעת ההוא, וכמ"ש אדמו"ר ז"ל בהסוהם וי"ה מקץ זכרון (בסיומן מד), עיין שם מ"ש שם שהש"ת ממלאם עצמו מא"מ עד אין תכלית ומרמזו לכל

אילת אהבים ויעלת חן. כתיב בשמ"ל (ה, יח-ט): יְהִי מְקוֹרְךָ בְּרוּךְ וְשִׁמְתָּ מְאֻשָּׁתָּהּ יְעוֹרְךָ: **אֵילָת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חָן בְּדִי'ךָ יְבָרֵךְ**. **בְּכָל עַת צִלְהֶצְתָּהּ תִּשָּׂא תְמִיד: וּמִפְרֹשׁ רִש"י (סס): יְהִי מְקוֹרְךָ בְּרוּךְ וְשִׁמְתָּ מְאֻשָּׁתָּהּ יְעוֹרְךָ**. היא התורה שלמדת מנעוריו. **פסגה תמיד**. ראיתי בדברי ר' משה הדרשן, 'משגה' תעסוק 'תמיד'. (...) ורבותינו פירשו (עירובין נד) לשון משגה, כמשמעו, בעבור אהבתה תהיה שוגג בשאר עסקיך, כי היא משמרת על שלך, וכך מוצא על פס' זה בזהר (שלח, קסו ע"ג): **בִּכְבֹּד רִבִּי שִׁמְעוֹן וְגַעַל, פַּתַּח וְאַמְרָה, 'אֵילַת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חָן וְגו'** באהבתה משגה תמיד', אוריינתא ר' ימין ונחלין ומקורין ומבזעין מתפשטי מנך לכל סטריין, מנך כלא, עלך קיימי עלאין ותתאין, נהירו עלאה (ודל"ה) מנך נפקא. אוריינתא אוריינתא, מה אימא לבנך, 'אילת אהבים' זאת 'ויעלת חן', עילא ותתא רחימין דילך, מאן יזכי לינקא מנך כדקא יאות. אוריינתא אוריינתא, שעשועים דמאריך, מאן יכיל לגללה ולמימר סטריין וגניזין דילך. בזה, ואעיל רישיה בין ברכוי, ושק לעפרא. הנה רבינו במשקל חכמתו מנה דקדק מה לקרר ומה להאריך (כלל ב' מביאה"ל), ע"כ יתפש העמיעין מה צא עוד ללמדנו בהנחת המילים 'אילת אהבים', והלא רק את 'יעלת חן' דרש.

שבועה חן ע"ז **לומדיה**. כדאיתא במס' עירובין (נד ע"ב) צוה"ל: אמר רבי שמואל בר נחמני, מאי דכתיב 'אילת אהבים ויעלת חן וגו' וכו', שמעלת חן על לומדיה. (...) **באהבתה** תשגה תמיד', כגון רבי אלעזר בן פדת. אמרו עליו על רבי אלעזר, שהיה יושב ועוסק בצורה בשוק התחמון של ציפורי, וסדינו מוטל בשוק העליון של ציפורי. אמר רבי יצחק בן אלעזר, פעם אחת בא אדם ליטלו ומצא בו סרף. ומפרש רש"י (סס): **שמעלת חן על לומדיה**. שהכל מנשאין אותו, ותורתו נוחמת לו חן. **באהבתה** **פסגה תמיד**. בשביל אהבתה תעשה עמךך (שוגה) פתי ושוטה, להניח עסקיך ולרוץ לדבר הלכה. ומוסיף המהרש"א (סס): שלפעמים הם הולמים טרודים בלימודן, ואין מקפידין במאכלן ובמלבושן, כמ"ש לעיל. ואמר, שאעפ"כ ע"י התורה מעלין חן.

ואל אפשר לעמוד תמיד בהתנוולות השכל), אעפ"כ יהיה מקושר בהשכל כל מקום שהוא, ובכל ענייניו הגשמיים ג"כ יהיה מקושר בהשכל ע"י אמונה, וכמו שהעיוור הולך אחר מקלו וכו', ויתגעגע תמיד אחר התנוולות הזאת שזכה מקודם.

מיוזאי חכמה

ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר. איתא בספר דגל מחנה אפרים (פ וישלח) צוה"ל: ידוע שהשגמה היא חלק אלקי ממעל, וניתן בגוף האדם בעולם העשיה, שיקשר כל העולם העשיה לשורשו, כל דבר לשורש שלו. וזה כל פעולת הנדיק העובר את ה', לקשר ולייחד העולם עשים אל עולם העליון לשורשו, ולנטל כל הקליפות שבעולם העשיה, וצוה נמתקחין כל הדברים. ודרך כלל כל שראל צדיקים הם, ואריכים לקשר עצמם בצורה או לתלמיד חכם, בכדי שלא יעצבו ח"ו בענייני העולם העשיה הזה, או בצמעה או במחשבה, בעסקם בו יומם ולילה. (...) ויש צוה פרטי בדברים איך להעלות כל דבר לשורשו, כי יש ג' בחיות: משכיל, מושגל, שכל. 'משכיל', היינו האדם הרואה להבין ולהשכיל חיזה דבר, 'מושגל', היינו אותו הדבר שרואים להשכיל אותו, ו'שכל', היינו שבו משכילין מה שרואים להשכיל, והשכל הוא שורש אלקות שהוא החכמה העליונה, וכשהוא מכנים השכל שלו בכל דבר שהוא שוטה, אזי מכנים שורש אלקות בזהו דבר, וצוה הוא מעלה הדבר לשורשו.

ואל הכיר גדולת הצורא בכל דבר ודבר, בחצינו דמותו, בפטריות אינרני ובניינו **להסתכל בהשכל** ש"כ ב"כ דבר. עיין זה מצוהר באופן נפלא בליקו"ה (וי"ד בשר בנחל ד (ה) צוה"ל: הש"ת מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ואין יום דומה לבחיור ואין שעה דומה לחברתה, וכמוצא בכתבי האר"י באריות מזה, גדול השיטות לאין מספר העשים בכל יום ויום ואפילו בכל שעה ושעה, עיין שם צו"מ בתחילתו בביטל א"ק שער א' ענף ה', מ"ש שם ואין שעה זו דומה לשעה זו. ומי שמסתכל בעיניו הילוך המולות ויוכיבים ושינוי מזגן ומעמדן, ואין ברגע אחד הם באופן אחר, והולנד בו יקרה מאורעות שונות מהטולד ברגע שקדם לוה, ומזה יסתכל ויבין בעולמות העליונים שאין להם קץ ומספר. ואם תפקח עיני שכלך ומשכיל דבר כי אין שכל בלב אדם לעמוד על כל פדטים, ועל זה אמר דוד המלך עליו האלוה גל עיני ואביטם נפלאות מותותיך, ואלמה המלך עליו השלום שכתבו לו ויחסם מכל האדם, אמר אחרתיו לחכמה והיא רחוקה ממני. ולן וראה מה שכחבו בספר המיקונים (מיקון כ"ד דס"ה) צמה שכתב, קס ר"ש ואמר סנא סנא וכו', ולבזין דלחיו לביש בפראס לא לביש ברמאס, ולבזאס לביש ביומא דא לא לביש ביומא תנינא, וצוה תבין איך משמנה מעמד ומצב העולמות שהם הלבזוץ של הא"ס ב"ה, ושינויין בכל עת ורגע (עכ"ל הע"ח). וכל אלו השינויים לאין קץ של כל העולמות, הכל בשביל לקרב ולהמשוך את כל בני עולם בכל עת אליו יתברך, שזה עיקר התכלית, ובשכיל זה האליל וצרח יאר ועשה הוא יתברך את כל העולמות מראש ועד סוף. הכל בשביל האדם השפל הזה, כדי שיכיר אותו יתברך צוה העולם דייקא כדוע, ובשביל זה משנה את הנהגת העולמות בכל עת ורגע, הכל בשביל האדם. כי הש"ת מתגלגל עם העולם בכל דור ודור, ובפטרות עם כל אדם וכל יום ובכל עת ובכל שעה, ומשנה הנהגת כל העולמות מראש ועד סוף בכל עת ורגע כנ"ל, הכל בשביל לרמו לכל אחד ואחד רמזים כפי מה שהוא שיתקרב אליו יתברך ממקום שהוא שם בעת ההוא, וכמ"ש אדמו"ר ז"ל בהסוהם וי"ה מקץ זכרון (בסיומן מד), עיין שם מ"ש שם שהש"ת ממלאם עצמו מא"מ עד אין תכלית ומרמזו לכל

ב בזה רבי שמעון והתייפס, פתח ואמר, 'אילת אהבים ויעלת חן וגו' באהבתה תשגה תמיד', מורה מורה, האור של כל העולמות, כמה ימים ונחלים ומקורות ומעינות מתפשטים מתך לכל החדדים, מתך הכל, עלין עומדים העליונים והמתמונים, האור העליון (ודל"ה) מתך יואל. מורה מורה, מה אומר בשבילך, 'אילת אהבים' את 'ויעלת חן', עליונים ומתמונים הם אזהבין, מי יזכה ליונק מתך כדלוי. מורה מורה, את השעשועים של אדוניך, מי יכול לגלות ולומר הנסתרות והגנוזות שלך. בזה, והכנים לראש בין ברכוי, ושק לעפר.

ב בזה רבי שמעון והתייפס, פתח ואמר, 'אילת אהבים ויעלת חן וגו' באהבתה תשגה תמיד', מורה מורה, האור של כל העולמות, כמה ימים ונחלים ומקורות ומעינות מתך לכל החדדים, מתך הכל, עלין עומדים העליונים והמתמונים, האור העליון (ודל"ה) מתך יואל. מורה מורה, מה אומר בשבילך, 'אילת אהבים' את 'ויעלת חן', עליונים ומתמונים הם אזהבין, מי יזכה ליונק מתך כדלוי. מורה מורה, את השעשועים של אדוניך, מי יכול לגלות ולומר הנסתרות והגנוזות שלך. בזה, והכנים לראש בין ברכוי, ושק לעפר.

ב בזה רבי שמעון והתייפס, פתח ואמר, 'אילת אהבים ויעלת חן וגו' באהבתה תשגה תמיד', מורה מורה, האור של כל העולמות, כמה ימים ונחלים ומקורות ומעינות מתך לכל החדדים, מתך הכל, עלין עומדים העליונים והמתמונים, האור העליון (ודל"ה) מתך יואל. מורה מורה, מה אומר בשבילך, 'אילת אהבים' את 'ויעלת חן', עליונים ומתמונים הם אזהבין, מי יזכה ליונק מתך כדלוי. מורה מורה, את השעשועים של אדוניך, מי יכול לגלות ולומר הנסתרות והגנוזות שלך. בזה, והכנים לראש בין ברכוי, ושק לעפר.

ב בזה רבי שמעון והתייפס, פתח ואמר, 'אילת אהבים ויעלת חן וגו' באהבתה תשגה תמיד', מורה מורה, האור של כל העולמות, כמה ימים ונחלים ומקורות ומעינות מתך לכל החדדים, מתך הכל, עלין עומדים העליונים והמתמונים, האור העליון (ודל"ה) מתך יואל. מורה מורה, מה אומר בשבילך, 'אילת אהבים' את 'ויעלת חן', עליונים ומתמונים הם אזהבין, מי יזכה ליונק מתך כדלוי. מורה מורה, את השעשועים של אדוניך, מי יכול לגלות ולומר הנסתרות והגנוזות שלך. בזה, והכנים לראש בין ברכוי, ושק לעפר.

ב בזה רבי שמעון והתייפס, פתח ואמר, 'אילת אהבים ויעלת חן וגו' באהבתה תשגה תמיד', מורה מורה, האור של כל העולמות, כמה ימים ונחלים ומקורות ומעינות מתך לכל החדדים, מתך הכל, עלין עומדים העליונים והמתמונים, האור העליון (ודל"ה) מתך יואל. מורה מורה, מה אומר בשבילך, 'אילת אהבים' את 'ויעלת חן', עליונים ומתמונים הם אזהבין, מי יזכה ליונק מתך כדלוי. מורה מורה, את השעשועים של אדוניך, מי יכול לגלות ולומר הנסתרות והגנוזות שלך. בזה, והכנים לראש בין ברכוי, ושק לעפר.

ב בזה רבי שמעון והתייפס, פתח ואמר, 'אילת אהבים ויעלת חן וגו' באהבתה תשגה תמיד', מורה מורה, האור של כל העולמות, כמה ימים ונחלים ומקורות ומעינות מתך לכל החדדים, מתך הכל, עלין עומדים העליונים והמתמונים, האור העליון (ודל"ה) מתך יואל. מורה מורה, מה אומר בשבילך, 'אילת אהבים' את 'ויעלת חן', עליונים ומתמונים הם אזהבין, מי יזכה ליונק מתך כדלוי. מורה מורה, את השעשועים של אדוניך, מי יכול לגלות ולומר הנסתרות והגנוזות שלך. בזה, והכנים לראש בין ברכוי, ושק לעפר.

ואני תפלה

שְׁאֲזֹדָה להבין בכל עת ובכל שעה ובכל מקום שבעולם את כל הרקוים שאתה בריבוי ל'י בכל עת להתקרב לעבודתך באמת, כי בהסדר הגדול אתה מצמצם אלהותך בראשית נקדת הבריאה שהוא תחלת האצילות, עד סוף נקדת המקרב של עולם העשיה הגשמי הזה, מאין סוף עד אין תכלית. ואתה מצמצם ופרפר רקוים ל'כל אדם בכל מקום ובכל עת לקרבו לעבודתך, לפי הרקוים האלה, השעה ולפי האדם. עזרני ונבני ותפתח את דעתי שְׁאֲזֹדָה להבין היטב באמת את הרקוים האלה, לפען אֲזֹדָה לשוב אליך באמת. להיות בְּרֻצוֹנֶךָ תמיד מְעֻתָּה יְעֻד עֲוֹלָם (ליקו"ה נד).

כתר עליון הוא השכל עילת העילות ית' (בשר שם טוב). **שבץ** דא רוח"ק (קח"י, שכל). **שבץ** גימ' יעקב בא"ת ב"ש, ב"ש גימ' ישראל באב"ח ב"ש (סס).

שמש

יש עוד שמש וירח אחרים והם ספאל ויליית, ועליהם נאמר (ישעיה כד) 'תחפרה הלכנה ובושה החמה' (פרד"י כג, שמש).

חכמה הוא התפארת, ונקרא כן בסוד 'כי שמש ומנח' צבאות'. ונראה לנו כי מצד הימין נק' "שמש" צדקה ומרפא בכנפיה', ומצד השמאל נק' 'חמה', בסוד חמיות האש של הגבורה. וזהו 'מוציא חמה מגרתיקה', כי הגרתיק של התפארת הוא המלך, וכאשר הוא בתוך הגרתיק ביוחד אז הוא רחמים, והוא שמש צדקה תפארת ומלכות, וכאשר יוצא ממקומו, אז הוא 'חמה', בסוד האש והדיון (פרד"י כג, חמה).

חכמה זה מלך המשיח, דכתיב בו 'וכמאן כשמש נגד' (קה"י, שמש).

גם יסוד נק' שמש (שם).

גם תבטנה נק' שמש (שם).

ג' שמות יש לחמה, שמש, חמה, חרס. 'שמש' בבריא', דתמן אל שדי, 'חמה' בעיניה, 'חרס' בעשיה (שם).

שמשו זה קלסתר פנים (שם).

חכמה איהו גיהנום, ועלה נאמר 'ביושה החמה' (קה"י, חמה).

אור נוגה

כאשר האדם חוויר בתשובה, אז מה שהיה נק' בתחילה קליפת נוגה נק' עתה אור נוגה, וחזרו אל הקדושה ושבר הוה"ק לז'.

ידוע שכל הניצוצות ומעשים טובים שנושם ישראל, הכל ע"י אור של נגה'. וז"ש 'ואורח צדיקים כאור נוגה', שדרך אור נגה בקושים ורעיות, זה סוד 'מננה גודו בעיור גחלי אש' (מגלה נעמקות פ' שלח).

אור נוגה כולו נבנה מאור תרומם, שמליבושים בו התורה כולה, כדי לתת לה שפע שתוכל להיכלל בקדושה, ובה לא יהיה קטרוע על גילוי הסודות. (עסק המלך תיקוני שבת טז).

דע כי יש אור ויש נוגה, והאור הוא עצמות האור, והנוגה הוא הבקת האור (אדרי במדום ח"א).

פועל נוגה הנוג על האור החורש שאין לו אור עצמו רק מקבל אור מדבר אחר, כמו כדור הירח. ולכן בא פועל זה על צאת אור הנוץ מן האופק המזרחי קודם הנוץ החמה (מליכים ישעיה ט, א).

חיות

באות חיות' ג' צדיקו, רמז לג' אבות, ורוע ימין לצד ימין, וזרוע שמאל לצד שמאל.

וגו' שהוא התפארת עליהם, אות ח' בריאת (קה"י, חית).

דע, כי הלא האדם העליון הוא ז"א. וכבר ביארו בסוד 'כולם בחכמה עשית', כי אבא חכמה עילאה הוא חיות כל האצילות, ושהארז העליון של א"ס מתפשט באצילות, מתלבש תוך אבא ומתעלם בתוכו, ואז אבא מתפשט בכל האצילות כולו עד סופו, ובתוכו הוא מופנע החיות ונעלם בו, ועל ידו שואבין החיות העליון של הא"ס וממיה את כל עולם האצילות, וז"ס 'כולם בחכמה עשית'. והנה החכמה מתפשטת תוך הווירדים של דם החיות של האדם, ובתוך אותם הדפיקים גנוז ונעלם החיות העליון דא"ס, וממיה האצילות כולו. באופן, כי הדפק עצמו שהוא הווירד הוא אבא, והחיות שבתוכו הוא אור הא"ס וחיותו (ספר הליקוטים איוב ט).

שמה לך נקרא שמו יעקב, ע"ש סופו שהוא עמיד לעקבני. **ויפקני**. כתרזגומו וכמני, ארצני, וארצ וכמן. ויש מתרגמין וחכמני, נתחכם לי. ועוד גבי חכמה וערמה מנינו במשלי (ת, יב): **אִינִי תְּקַמֶּנָּה שְׂכַנְתִּי עֲרֻמָּה וְדַעַת מְזֻמּוֹת אֶתְקַנָּל**: ומנאכר רש"י (סע): **שנני ערמה**. אלל ערמה, שכיון שלמד אלם תורה נכנס בו ערמימות של כל דבר. ומוסיף המג"ד (סע): **שנני ערמה**. אני שוכן בערמה, ר"ל, א"ל לעשות מחבולות להערים להינצל מיד היל"ר המסית, בזולת חכמה המורה. **ודע**. אני ממנאל להודיע מתשבות העוורים על הצלה מיד היל"ר המסית. וכפל הדבר במלות שונות.

החכמה והשכל הוא החיות של כל דבר כדאימא בליקו"ה (שם, יט): כי הגשמיות טפל ונטל אל הרוחניות שהוא החיות של כל דבר.

בחי' חית לשון חיות. כי החכמה והשכל הוא החיות של כל דבר, וזוה בחי' שמש כי השכל הוא מאיר לו בכל דרכיו כמו השמש. וזה בחי' (משלי ד) ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. וזה בחי' חית לשון חיות. כי החכמה והשכל הוא החיות של כל דבר,

ליה, ומי שרי לצדיקי לכוויי צרמיאות. אמר לה, אִין, 'עם נצר מתצר ועם עקש מתפל'. **רָזַח בחי' שמש**. ומנינו שיעקב גם הוא נקרא שמש כדאימא צ"ד (סח, י) צוה"ל: 'ויפגע במקום וילן שם כי כל השמש' (...). ר' פנחס בשם רבי חנין לציפורין אמר, שמע קולן של מלאכי השרת אומרים כל השמש כל השמש, אחא שימשא אחא שימשא. וכן בשעה שאמר יוסף 'הנה השמש והירח', אמר יעקב, מי גילה לו ששמי שמש. וכדפירש העץ יוסף (סס): **שמע קולן של מלאכי השרת**. שכל יעקב הנקרא שמש, ושמע קולן של מלאכי השרת האומרים כן. (...) **אחא שמשא**. כמה שנקרא יעקב שמש, להיומו מאיר לעולם כשמש. וי"ל, שמנאלות ה' היה מתפרסם על ידו.

ואזרח צדיקים וכו'. כדכתיב במשלי (ד, יח-יט): **וְאֶלֶךָ צִדִּיקִים קָאֹד נָהָה הוֹלֵךְ וְאֹדַר עַד גֶּחֹן הַיּוֹם: צֶדֶק לְקַשֵּׁים קָאֶפְלֶה לֹא יִדְעוּ בְּפִנֵּה יִפְלְאוּ**: ומפרש המג"ד (סס): **ואזרח צדיקים**. האזרח שהצדיקים הולכים בו הוא כאור היום הוא השמש, המזוהר והולך ומאיר בכל

פעם יותר עד אשר יכון היום בשלימותו, והוא תזות היום. ר"ל, כלל עת יסכילו יותר לעמוד על דעת התורה. ולעומתם **דרך רשעים נאפילם**. כהולכים בדרך חשיכה, ולא ידעו כמה יוכלו להכשל להיות נשמר ממנו. ר"ל, שגוים בדעתם ותועים מדרך האמת, ואינם יודעים ממנה להזהר. והמלנז"ס (סס) הוסיף להדגיש בזה: **ואזרח צדיקים כאור נוגה**. יש הבדל בין דרך ובין אורח, שהדרך הוא הדרך הגדול, והאזרח הוא קטן מדרך, והוא המסתמך מן הדרך הגדול אל הכפרים ואל הזל. ואמר, שהגם שידמה לך שהצדיקים אין הולכים בדרך רחב, כי דרכם מחילתו מלא קוים וקשה ללכת בו, ככ"ל, שהם שמחילתו קוים, סופו מישהו, האור החל הזל הזה שהם הולכים בו נדמה מחילה לאור נגה, אבל האור המתחיל להצקע בעלות השחר, שאינו אור עצמי מן השמש, רק אור חוזר ע"י ההתפלות ניצולי השמש דרך האדים, נגה אח"כ **סולג ואור**. שחמ"ז נעשה אור עצמו, ר"ל שהוא מתצרר מתמיד, **עד נכון סיום**. כזהרים (...). **אכל דרך רשעים**.

הגם שידמה לך שהרשעים הולכים בדרך רחב שמחילתו מישור, ככ"ז הוא **כאפלה**. שהוא יותר מתשך, **עד שלא ידעו כמה יכשלו**. גם אמר רבותא, שהצדיקים גם אורח שלהם שהם מעשיהם הפרטיים מנלים אור וזה, והרשעים גם דרכם הרחב, ר"ל מעשיהם הכללים, מלא אופל, וכ"ש פרטי מעשיהם. ואימא בזהר (בראשית, נט ע"א) צוה"ל: 'זכאין אינון צדיקא בעלמא דין ובעלמא דלחא, דקודשא בריך הוא בעי ציקריהון. תא חזי, מה כתיב 'ואזרח צדיקים כאור נוגה', מאי 'כאור נוגה', כההוא נהורא דנהיר דברא קודשא בריך הוא בעובדא דבראשית, דא הוא דגניז לון לצדיקא לעלמא דלחא. 'הולך ואור', דאיחו סליק בנהוריה מדיה, ולא גרע מניה. ועוד אימא בזהר (ויקהל, רטו ע"א): 'שהי קרא אית לאסתכלא ביה, 'ואזרח צדיקים', ההוא ארתא דלצדיקא אזלי ביה איחו אורח קשוט, ארתא דקו"ה ארתעי ביה, ארתא דאיחו אזיל קמיהו, (...) כאור נגה דנהיר ואזיל, ולא אחתשך כאורח דאינון מייביא דאורח דלהון אחתשך מדיה, כמה דאת אמר 'דרך רשעים כאפלה וגו'.' ועי' במילוא"ס ד"ה 'ואזרח צדיקים'. **חית' לשון חיות**. כל הי"ל, היינו החכמה, השכל, יעקב, הזכורה והשמש, הם בחי' חית. ואימא בתיקוני' (תיקון סה, לו ע"א) צוה"ל: 'ח' איחי כגוונא דאימא עלאה, דאיחי תמינאה לעשר ספירין מתחא לעילא, וחכמה זה אשתמודע, ועלה אחמר 'עץ חיים היא למחזיקים בה', ומסכרלא דילה 'ויפח בנאפיו נשמת חיים' מקור החיים הוא בחכמה, ומנל התכללוה צביהם הבינה נקראת עץ חיים (ע"פ פי' ממוק מדבש), ועי"ע בזהר פנחס דף רמח ע"ב. וכן מנינו חית לשון חיות לענין כתיבתה, כדאימא במס' מנחות (כט ע"ב): דחמרי להו לגביה דחיות', (...) כלומר חי הוא ברומו של עולם. ומפרש רש"י (סס): **מפני לגביה דחית**. לגגו של חית עושין למעלה כעין חוטר כזה ח, כלומר הקצ"ה חי שוכן ברומו של עולם, חיות היינו חי.

ליקוטי הנחל

ואזרח צדיקים כאור נוגה וגו'. ונמענים בנחלים (ח"א, לו) דעת לה הפסוק וקאשר, ח"ל: נראה שידויק לפי דרכו ז"ל פטשות לשון הפסוק 'ואזרח צדיקים כאור נוגה וגו'', ד'כאור נוגה' מוסב על ה'אזרח', היינו שהאזרח עצמו הוא האור, והוא המאיר להם לצדיקים, ונלח שדבר אחר מאיר להם את דרכם כפי שהוא במשל הגשמי', והיינו שהאור הוא מתחור ומגופו של הדרך עצמו. והוא על פי המבואר שהשכל שהוא האור מלוכש בתוך כל דבר ומאורע ממש, נמאל שהצדיקים המזוככים מאיר להם האור בכל ענייניהם ותהלוכותיהם, כי אין לך שום דבר וענין שאין מאיר מתוכו אור השכל, עד שכל מעשיהם והנהגותיהם שהם צבחי' אורחותיהם ודרכיהם, הם מאיריים להם מתחוס ומגופם, ועוד זאת שמאיריים וצאים בכל פעם יותר ויותר עד נכון היום. וזה לעומת זה נלמזר שם (משלי ד, אחר פסוק ה'ל') 'דרך רשעים כאפלה וגו'', היינו שהדרך עצמו הוא שמאפיל להם, כי החיצוניות שהוא הלנוש הגשמי שצכל מעשיהם ומאורעותיהם, נעשה כמסך המגדיל, ומתשך ומאפיל להם שלא יראו את הארת השכל שבפנימיות, ועי"ז זה נכשלים ונפלים רח"ל. ועוד אימא בזה במעשים בנחלים (ח"א, לה), ח"ל: דהרבה מדרגות יש בהסתכלות על השכל שכל דבר, וכל שמעלנו גדולה יותר הוא זוכה להסתכלות פנימית יותר. וזהו 'הולך ואור', היינו שהצדיקים הולכים לפני האלוקים ומתעלים בכל פעם, ועי"ז זה מאיר להם אור השכל שצכל דבר תמיד כהארה וצבירות יתירה, עד שמאיר להם כ'נכון היום', כשמש המאירה בצירורו של יום, כפירוש רש"י שם.

ויפקני

כתרגומו וכמני, ארצני, וארצ וכמן. ויש מתרגמין וחכמני, נתחכם לי. ועוד גבי חכמה וערמה מנינו במשלי (ת, יב): **אִינִי תְּקַמֶּנָּה שְׂכַנְתִּי עֲרֻמָּה וְדַעַת מְזֻמּוֹת אֶתְקַנָּל**: ומנאכר רש"י (סע): **שנני ערמה**. אלל ערמה, שכיון שלמד אלם תורה נכנס בו ערמימות של כל דבר. ומוסיף המג"ד (סע): **שנני ערמה**. אני שוכן בערמה, ר"ל, א"ל לעשות מחבולות להערים להינצל מיד היל"ר המסית, בזולת חכמה המורה. **ודע**. אני ממנאל להודיע מתשבות העוורים על הצלה מיד היל"ר המסית. וכפל הדבר במלות שונות.

וכן שנינו במגילה (יג ע"ב): 'ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא', וכי אחי אביה הוא והלא כן אחות אביה הוא, אללא אמר לה, 'ימינסבא לי. אמרה ליה, אִין, מיהו אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה. אמר לה, אחיו אנא צרמאות. אמרה

ליה, ומי שרי לצדיקי לכוויי צרמיאות. אמר לה, אִין, 'עם נצר מתצר ועם עקש מתפל'. **רָזַח בחי' שמש**. ומנינו שיעקב גם הוא נקרא שמש כדאימא צ"ד (סח, י) צוה"ל: 'ויפגע במקום וילן שם כי כל השמש' (...). ר' פנחס בשם רבי חנין לציפורין אמר, שמע קולן של מלאכי השרת אומרים כל השמש כל השמש, אחא שימשא אחא שימשא. וכן בשעה שאמר יוסף 'הנה השמש והירח', אמר יעקב, מי גילה לו ששמי שמש. וכדפירש העץ יוסף (סס): **שמע קולן של מלאכי השרת**. שכל יעקב הנקרא שמש, ושמע קולן של מלאכי השרת האומרים כן. (...) **אחא שמשא**. כמה שנקרא יעקב שמש, להיומו מאיר לעולם כשמש. וי"ל, שמנאלות ה' היה מתפרסם על ידו.

ואזרח צדיקים וכו'. כדכתיב במשלי (ד, יח-יט): **וְאֶלֶךָ צִדִּיקִים קָאֹד נָהָה הוֹלֵךְ וְאֹדַר עַד גֶּחֹן הַיּוֹם: צֶדֶק לְקַשֵּׁים קָאֶפְלֶה לֹא יִדְעוּ בְּפִנֵּה יִפְלְאוּ**: ומפרש המג"ד (סס): **ואזרח צדיקים**. האזרח שהצדיקים הולכים בו הוא כאור היום הוא השמש, המזוהר והולך ומאיר בכל פעם יותר עד אשר יכון היום בשלימותו, והוא תזות היום. ר"ל, כלל עת יסכילו יותר לעמוד על דעת התורה. ולעומתם **דרך רשעים נאפילם**. כהולכים בדרך חשיכה, ולא ידעו כמה יוכלו להכשל להיות נשמר ממנו. ר"ל, שגוים בדעתם ותועים מדרך האמת, ואינם יודעים ממנה להזהר. והמלנז"ס (סס) הוסיף להדגיש בזה: **ואזרח צדיקים כאור נוגה**. יש הבדל בין דרך ובין אורח, שהדרך הוא הדרך הגדול, והאזרח הוא קטן מדרך, והוא המסתמך מן הדרך הגדול אל הכפרים ואל הזל. ואמר, שהגם שידמה לך שהצדיקים אין הולכים בדרך רחב, כי דרכם מחילתו מלא קוים וקשה ללכת בו, ככ"ל, שהם שמחילתו קוים, סופו מישהו, האור החל הזל הזה שהם הולכים בו נדמה מחילה לאור נגה, אבל האור המתחיל להצקע בעלות השחר, שאינו אור עצמי מן השמש, רק אור חוזר ע"י ההתפלות ניצולי השמש דרך האדים, נגה אח"כ **סולג ואור**. שחמ"ז נעשה אור עצמו, ר"ל שהוא מתצרר מתמיד, **עד נכון סיום**. כזהרים (...). **אכל דרך רשעים**.

הגם שידמה לך שהרשעים הולכים בדרך רחב שמחילתו מישור, ככ"ז הוא **כאפלה**. שהוא יותר מתשך, **עד שלא ידעו כמה יכשלו**. גם אמר רבותא, שהצדיקים גם אורח שלהם שהם מעשיהם הפרטיים מנלים אור וזה, והרשעים גם דרכם הרחב, ר"ל מעשיהם הכללים, מלא אופל, וכ"ש פרטי מעשיהם. ואימא בזהר (בראשית, נט ע"א) צוה"ל: 'זכאין אינון צדיקא בעלמא דין ובעלמא דלחא, דקודשא בריך הוא בעי ציקריהון. תא חזי, מה כתיב 'ואזרח צדיקים כאור נוגה', מאי 'כאור נוגה', כההוא נהורא דנהיר דברא קודשא בריך הוא בעובדא דבראשית, דא הוא דגניז לון לצדיקא לעלמא דלחא. 'הולך ואור', דאיחו סליק בנהוריה מדיה, ולא גרע מניה. ועוד אימא בזהר (ויקהל, רטו ע"א): 'שהי קרא אית לאסתכלא ביה, 'ואזרח צדיקים', ההוא ארתא דלצדיקא אזלי ביה איחו אורח קשוט, ארתא דקו"ה ארתעי ביה, ארתא דאיחו אזיל קמיהו, (...) כאור נגה דנהיר ואזיל, ולא אחתשך כאורח דאינון מייביא דאורח דלהון אחתשך מדיה, כמה דאת אמר 'דרך רשעים כאפלה וגו'.' ועי' במילוא"ס ד"ה 'ואזרח צדיקים'. **חית' לשון חיות**. כל הי"ל, היינו החכמה, השכל, יעקב, הזכורה והשמש, הם בחי' חית. ואימא בתיקוני' (תיקון סה, לו ע"א) צוה"ל: 'ח' איחי כגוונא דאימא עלאה, דאיחי תמינאה לעשר ספירין מתחא לעילא, וחכמה זה אשתמודע, ועלה אחמר 'עץ חיים היא למחזיקים בה', ומסכרלא דילה 'ויפח בנאפיו נשמת חיים' מקור החיים הוא בחכמה, ומנל התכללוה צביהם הבינה נקראת עץ חיים (ע"פ פי' ממוק מדבש), ועי"ע בזהר פנחס דף רמח ע"ב. וכן מנינו חית לשון חיות לענין כתיבתה, כדאימא במס' מנחות (כט ע"ב): דחמרי להו לגביה דחיות', (...) כלומר חי הוא ברומו של עולם. ומפרש רש"י (סס): **מפני לגביה דחית**. לגגו של חית עושין למעלה כעין חוטר כזה ח, כלומר הקצ"ה חי שוכן ברומו של עולם, חיות היינו חי.

מיוצאי חכמה

ואזרח צדיקים כאור נוגה. ולתוספת ביאור ועיון בענין 'אזרח צדיקים', מנינו בזהר (ויקהל, רטו ע"א) צוה"ל: 'א'ואזרח צדיקים', מה בין אורח לדרך. הא אוקמיה, אכל אורח הוא, דהשחא אחתפתא ואחגאליא ואחעביד בזהוא אחר אורח דלא כתישו ביה רגלין מקדמת דנא, 'דרך' כמה דאת אמר (ישעיה סג) 'כדורך בנח', דכתשין ביה רגלין כל מאן דבעי. ועל דא לצדיקא קארי אורח, דאינון הוו קדמאי למפתח ההוא אחר, ולא על כל אחר איחו, אללא אף על גב דאחרנין בני עלמא אזלי בזהוא אחר, השחא דאזלין ביה צדיקא איחו אחר דחמא, דהשחא דחמא איחו ההוא אחר כמה דלא אזיל ביה בר נש אחרת לעלמין, בגין דלצדיקא עבדין דחמא לכל ההוא אחר ככמה מלין עלאין דקודשא בריך הוא ארתעי ביהו, וכו, דשכינתא אזולא בזהוא אחר, מה דלא הות מקדמת דנא. ובגין כך 'אזרח צדיקים' אקרי, בגין דאחארת ביה אשופיא עלאה קדישא. 'דרך' איחו פתוח לכלא, וכתשין ביה כל מאן דבעי, אפילו אינון מייביין. 'דרך', רוא דא, (שם מג) 'הנותן בים דרך', בגין דדריך ביה סט"א דלא אצטריך, ושלטי לאבאב משכנא, ועל דא צדיקא בלחודיייו קיימי ושלטי בזהוא אחר דאקרי 'אזרח', כמה דאוקימנא.

הוא פתוח לכלא, ושלטי ושלטי לעמא אלו הרשעים. 'דרך', סוד זה, 'הנותן בים דרך', מפני שדורן בו סט"א

שלא צריך, ושלטי לעמא השבין, ועל כן צדיקים בלגדם עומדים ושלטים בלחודי מקום שנקרא 'אזרח', כמו שהעמדנו.

הינשאי לי. אמרה לו, כן, אכל אבא רמאי הוא ואחא לא חובל לו. אמר לה, אחיו אני צרמאות. אמרה לו, והאם מותר לצדיקים להלך בצרמאות. אמר לה, כן, 'עם נצר מתצר ועם עקש מתפל'.

ח אצריהם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא כי הקצ"ה חפץ צדיקם. בוא וראה, מה תבוא 'אזרח צדיקים כאור נוגה', מהו 'כאור נוגה', כאותו אור המאיר שברא הקצ"ה במעשה בראשית, זה הוא האור שגזג הקצ"ה לצדיקים לעולם הבא. 'הולך ואור', כי הוא הולך ועולה בלחודי ממיד, ואינו חסר לעולם.

ט פסוק זה יש להסתכל בו, 'אזרח צדיקים', אותו דרך שהצדיקים הולכים בו הוא דרך אמת, דרך שהקצ"ה רוצה בו, דרך שהוא הולך לפנייהם, (...) כאור נגה שמאיר והולך, ולא מתשך כדרך אלו הרשעים שדרך שלהם מתשך מדיר, כמו שאחא אומר 'דרך רשעים כאפלה וגו'.

י ח' היא דוגמת האיתא העליונה, שהיא שמינית לעשר הספירות ממטה למעלה, ותכמה בה נכנסה, ועליה נאמר 'עץ חיים היא למחזיקים בה', ומליזה יופח בנאפיו נשמת חיים'.

יא 'אזרח צדיקים', מה בין אורח לדרך, הרי התימזוהו רז"ל כבר במקום אחר, אכל עוד אפשר לומר בזה שאזרח פירושו הוא, שעכשיו נפתח ומגלה ונעשה בזהו מקום דרך שלא תתשו בו קנאים מלפני זה, 'דרך' כמו שנאמר 'כדורך בנח', שבושחא מפני בו קנאים כל מי שרואה ועל כן לצדיקים קורא אורח, שהם היו ראשונים לעשות אותו מקום, ולא על כל מקום הוא, אללא אף על כל שמאיר בני המקום, בעיני שוהלים בו צדיקים הוא מקום חדש, שעכשיו חדש הוא אותו מקום כמו שלא הלך בו אדם אחר לעולמים, מפני שהצדיקים עושים חדש כל אותו מקום בכמה דברים עליונים שהקצ"ה רוצה בזה, ועוד, שהשיגה הלכה בזהו מקום, מה שלא הימא מלפני זה. ומשום כך 'אזרח צדיקים' נקרא, מפני שמחלחל בו האור העליון קדוש. 'דרך' הוא פתוח לכלא והולכים בו כל מי שרואה, אפילו אלו הרשעים. 'דרך', סוד זה, 'הנותן בים דרך', מפני שדורן בו סט"א

המתרגם

יב' 'טובה חכמה', זו היא חכמה שהיא תחת השמש, הכחש מתקון לה, 'טובה חכמה עם נחלה, נאה היא ויפה כאשר היא שורה עם ישאל, שם נחלה וגורל שלה להקשר זה. אבל שכן יותר 'לרואי השמש', אללו שזכו להתחבר בשמש ולהתקשר בו, שהרי אחוז בעץ החיים, ומי שאחוז בו אחוז צהכל, בחי זה העולם ובחי העולם הבא, וזה הוא שמכנה 'ימיון' דעת החכמה תחיה בעליה, מהו 'ימיון', 'דעת' זה עץ החיים, 'ימיון' שלו מהו, 'החכמה ודאי', שהרי תורה מחכמה עליונה ואלה. ועוד, 'טובה חכמה עם נחלה', 'טובה חכמה' ודאי, עם נחלה, זה צדיק העולם שהוא אור השמש, שהרי שני דגות אלו כלתם יושבות, וזה הוא יופי שלהן, אבל 'יותר לרואי השמש', אללו שמחיים בשמש, חוזק של הכל, שכן של הכל, וזה הוא הדעת, עץ החיים, והרי העמידוהו חו"ל כגר במקום אחר.

מקור חכמה

החכמה תחיה. כחצי בקהלת (ו, יא-יב): טוֹבָה חֲכָמָה עִם נְתִילָה וְיִתֵּר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ: כִּי צֶלַל הַתְּקֵמָה צֶלַל הַפֶּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַתְּקֵמָה תַּחֲסִי בְּעֵלְיָהּ: ופירש רש"י (סס): **כי צלל הסכמה צלל הספף**, כל מי שישנו צלל החכמה ישנו צלל הספף, והחכמה גורמת לעושר שיבוא. **וימיון דעת החכמה**

מחיה בעליה. ועוד החכמה יתירה על הספף, שהחכמה תחיה בעליה. וכן איתא בזהר (חקת, קפב ע"ה), חו"ל: **י'טובה חכמה**, דא היא חכמה

דהיא תחת השמש, כורסייא מתתקנא ליה, 'טובה חכמה עם נחלה', יאה ושיפירא כד איהי שרייא עמהון דישראל, דלינון נחלה ועדנא דליה לאתקשרא זה. אבל תושבחתא יתיר 'לרואי השמש', לאינון דוכו לאתחברא בשמשא ולאתקשרא ציה, דהא אחיד צאילנא דחיי, ומאן דאחיד ציה בכלא אחיד, בחיין דהאי עלמא ובחיי דעלמא דאתי, ודא הוא דכחצי 'וימיון דעת החכמה תחיה בעליה', מאי 'וימיון', 'דעת' דא צאילנא דחיי, 'ימיון' דליה מהו, החכמה ודאי, דהא תורה מחכמה עלאה נפקא. תו, 'טובה חכמה עם נחלה', 'טובה חכמה' ודאי, עם נחלה, דא צדיקא דעלמא דאיהו נהורא דשמשא, דהא תרין דרגין אלין כחדא יתבי, ודא הוא שפירו דליון, אבל 'יותר לרואי השמש', לאינון דמתאחדיין בשמשא, חוקפא דכלא, שבתא דכלא, ודא הוא דעת, צאילנא דחיי, והא אוקמוה. וכחז צ"ח (שער ו, פ"ה): חיה שהוא מקיף ח' ונקרא בשמה לשמה, והוא מן החכמה, בסוד 'החכמה תחיה את בעליה', וכן חיי"ס גימטריא חכ"ס. ועוד איתא סס צ"ח (שער לת, פ"ו) צוה"ל: 'ימיון ולא בחכמה', כי סיבת המיתה הוא לסיבת חקריון החכמה שהם המוחין כנ"ל. כי 'החכמה תחיה את בעליה', ובהסתלקותה המיתה מזויה, שהוא היפך ותמות החיים.

דבר, אשר אין למעלה ממנו, ומי פחי יסור להשליך נעימות מחוק כזה ולהמשיך אחר עכירת וגשמייות עב. אך ממחמת שהשי"ת בחכמתו העלים מהעולם החכמה שיש בכל דבר, וא"ל להשיגו כי אם ע"י עבודה ויגיעה רבה בתורה ומצוות, וגם אח"כ א"ל להשיג בזה העולם עד התכלית האחרון, כי אם לעמיד לצוא שחמלא הארץ דעה וכו', (...) ע"כ יש כח הבחירה. וישראל קדושים מאמינים במשה רבינו ובמורתו ובכל הצדיקים שאחריו והולכים בצרכיהם, ומאמינים שבכל דבר יש בו פנימיות חיות אלקות שהוא השכל שיש בכל דבר שהוא תכליתו, ומתנהגים בכל דבר ע"פ התורה, ועי"ז מקשרים החיצוניות אל הפנימיות ע"י האמונה שהיא עיקר השכל, עד שנמלאים צדיקים שמשגיגין בזה השגות גדולות, וגם הם מאמנמין שכלם שלא להרוס הגבול יותר מדאי כנ"ל, כי עיקר התיקון ע"י הנמנוס.

אי אפשר לזכות אצ"ו כי אם עיי בחי' נון. ובענין הנון והנמנוס כתב מוהר"ם (סס, ט) צוה"ל: **שצריכין לתקן המוחין בשתי בחינות, שהם בחינת שני מיני נמנומים**, היינו נמנוס אחד צעת שריוני לקבל המוחין, שצריכין לתקן הנמנוס שלא יא' המנוס מגבול הקדושה ולחוק, שלא יתשוב מתשבות חוק וכו'. (...) ואחר כך גם כשמקבלין המוחין לצריכין לתקן הנמנוס השני, שגם בקדושה לא יא' חוק לגבול, בחינת צנופולא ממך אל תדרוש וכו', שזהו בחינת האזהרה פן יתרכס לעלות אל ה' וכו'. וכן איתא בציבא"ל (א, ה) חו"ל: בדבר הנמנוס המוכרח להשכל והמנוס שהוא הכפול לשניים, כי מנא אחד מוכרח להעמיד נמנוס ומחיה להמנוס שלא יסור וירד לרוש שטות בתאוות רעות לגמרי חס ושלום, ומנא אחד מוכרח לסייגו ולגדור במחיה שלא יתרוס את הגבול לחקור ולהסתכל למעלה ממדריגתו, כנודע.

אי אפשר לזכות אצ"ו כי אם עיי בחי' נון שהוא בחי' מלכות. וכחז בזה בני הנחל (ה) צוה"ל: שא"ל לזכות לילך בדרך הזה הקדושה היינו להסתכל בשכל וכו', כי אם ע"י בחי' מלכות, היינו שיקבל עליו עול מלכות שמים באמת ובתמימות, כמ"ש 'ויעקב איש תם', עי' לקמן בסוף המאמר, וימאס בכל החכמות ושכליות חיצוניות, וישתוקק תמיד לקבל אור וחיות העליון דקדושה שיש בכל דבר.

מיצאי חכמה

החכמה תחיה. איתא צרמ"ק בספר מומר דבורה (פ"א) צוה"ל: והנה אל החכמה שני פנים, הפן האחד העליון הפונה אל הכתר, ואין אומם הפנים מתקבלים למטה אלל מקבלים מלמעלה. הפן השני, המתהון, הפונה למטה, להשיגת בספירות שהיא מתפשטת בחכמתה אליהם. כך יהיה אל האדם שני פנים, הפן הראשון הוא התודעדרומו בקונו, כדי להוסיף בחכמה ולתקנה. הפן השני, ללמד בני אדם מואותה חכמה שהקב"ה השפיע עליו. וכמו שהחכמה משפעת אל כל ספירה וספירה כפי שיעורה וזרכה, כן ישפיע בכל אדם כפי שיעור שכלו אשר יוכל שאת והנאות אליו לגרכו, וישמור מלמת יותר משיעור שכל המושפע, שלא חיתמש ממנו חקלה, שכן הספירה העליונה איהה מוספת על השיעור המוגבל ממקבל. (...) ועוד,

החכמה תחיה הכל, כדכתיב 'והחכמה תחיה בעליה', כך יהיה הוא מורה חיים לכל העולם, ויגורם להם חיי העולם הזה ומחיי העולם הבא וממציא להם חיים. זה הכלל, יהיה טובע חיים לכל. ועוד, החכמה אז לכל הנמצאות, כדכתיב 'מה רבו מעשיו ד' כולם בחכמה עשית', וכן חיים ומתקיימים משם, כך יהיה הוא אז לכל יצוריו של הקב"ה, ובפרט לישראל שהן הנשמות הקדושות האלויות משם, ויבקש תמיד רחמים וזכרה לעולם, כדרך שהאז העליון רתמן על בוראו, ויהיה תמיד מתפלל בצרם המצירים כאילו היו בניו ממם וכאילו הוא יורם, שזהו ראונו של הקב"ה.

החכמה תחיה. ובדגל ממה אפרים (פ' קדושים) כתב נד"ש (ידימה צ) 'קודש ישראל לה' ראשית תבואתה וגו', ומכרסם של 'בראשית', צוהובמתא, נמאל ראשית נקרא חכמה, וכחצי 'קודש ישראל לה' ראשית וגו', נמאל קודש הוא בחינת חכמה, והחכמה היא חיות, כמ"ש (קהלת ו) 'החכמה תחיה בעליה', וקוב"ה ברא העולם בחכמה, כמ"ש (תהלים קד) 'כולם בחכמה עשית', וכן צריך כל אדם להידמות לקונו לעשות כל מעשיו בחכמה וחיות, שהיה מעשיו חיים כמו שעשה הקב"ה. אך לפעמים יכול האדם לטעות כי חכמתו עמדה לו ואין צריך לסייע מן השמים, ועל זה הזהיר הכתוב (דברים ח), 'אל תאמר כוחי ועוצא ידי', דהיינו כחמת, 'עמדה לי', כי כח היא חכמה, אחיות 'כח מה'. ותשובתו צצירו, 'כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל', ומתרגמו 'ארי הוא יצב לך עז' למקוץ נכסין וכו', ע"כ. כי באמת הקב"ה הוא כח כוחו ומחמת חכמתו, וכמאמר אליהו ז"ל (מקראי חוקן א, ח ע"ב) 'וכד אנת מתתקן מיינייהו אשחארו כוליהו וכו'.

עצה ותושיה ❀ **אי** אפשר לזכות אל אור השכל הנ"ל ב"א עיי בחונת מלכות, דהיינו שיקבל עליו מלכות שמים באמת ובאמונה שלימה, ויצמצם דעתו ויסלק כל חכמתו לגמרי כאילו אין לו שום שכל עצמו כלל. וימאס בכל החכמות והשכליות חיצוניות, ויצפה ויכסוף וישתוקק רק לקבל אור וחיות מהשכל והחכמה אמיתיות שהוא בחינת השכל העליון דקדושה, שהוא עיקר החיות דקדושה שיש בכל דבר (קיצור ילקוט ח, א).

ליקוטי אשרי תמימי דרך א מוהר"ן

נחץ גובה

מחכמת שאור השכל גדול מאד אי אפשר לזכות אצ"ו כי אם עיי בחי' נון. מנזאר צליקו"ה (סס, צ) שכת' הנון הוא: בחי' נמנוס ומידה לקבל החכמה והמוחין צהרנה ובמידה. כי צלא תיקון בחי' המידה והנמנוס שהוא בחי' מלכות, א"ל לקבל

את החכמה והמוחין מחמת ריביו אור, כי אור השכל גדול מאל. וכן איתא בציבא"ל (א, ה) יא) צוה"ל: כי עזם המנוס האמיתי מאיר מעצמו, כפני חמה, צהארת האין סוף יתצרך, צלי שום חקריון, אבל מחמת זה בעצמו אין ציכולת האדם המוגבל לזכות בו, אס לא צאנמענות הלצנה.

אי אפשר לזכות אצ"ו כי אם עיי בחי' נון. אמת הדרכים לעודנא ולמעשה של הקדמת הנו"ן לחי"ת מנזארת צליקו"ה (חור"מ פקדון ה, כה), חו"ל: עיקר החכמה והשכל האמת הוא האמונה, שהיא כלל התורה, כמ"ש כל מלכותיך אמונה, היינו שצריכים להתנהב בכל דבר ע"פ התורה הקדושה, וכשמסתכל צאיהו דבר ידע ויאמין באמונה שלימה שצודאי יש בזה הדבר שכל גדול, ויכולין להכיר בזה הדבר גדולת הצורא יתצרך ולהתקרב עי"ז להשי"ת. ואס יזכה לידע ולהבין בזה איהה שכל הנוגע לעבודת השי"ת מה טוב, ואס לאו יאמנא שכלו ויסמוך על אמונה, עד שיזכה שיזקך גופו כראוי, אז יזכה להבין כראוי לו. אבל על כל פנים, אפילו כל זמן שאינו מצין היטב השכל שיש בכל דבר, הוא מאמין באמונה שצאמת יש בו חכמה ושכל גדול, כי כולם בחכמה עשית, והכל צצציל להתקרב עי"ז להשי"ת ולהכיר אותו יתצרך עי"ז, כמ"ש כל פועל ה' למענהו וכו'. כי זה עיקר הצבירה, מה שאין מציינים ומוא"ה החכמה והשכל שהוא החיות אלקות שיש בכל דבר, כי אס היו הכל רואין זאת עין בעין, צוודאי לא היה שום צבירה, כי צוודאי היו הכל צוצרין בחכמה ושכל שהוא עיקר עזם הטוב והנעימות של כל החכמות והשכלים האחרים, וגם אח"כ א"ל להשיג בזה העולם עד התכלית האחרון, כי אם לעמיד לצוא שחמלא הארץ דעה וכו', (...) ע"כ יש כח הבחירה. וישראל קדושים מאמינים במשה רבינו ובמורתו ובכל הצדיקים שאחריו והולכים בצרכיהם, ומאמינים שבכל דבר יש בו פנימיות חיות אלקות שהוא השכל שיש בכל דבר שהוא תכליתו, ומתנהגים בכל דבר ע"פ התורה, ועי"ז מקשרים החיצוניות אל הפנימיות ע"י האמונה שהיא עיקר השכל, עד שנמלאים צדיקים שמשגיגין בזה השגות גדולות, וגם הם מאמנמין שכלם שלא להרוס הגבול יותר מדאי כנ"ל, כי עיקר התיקון ע"י הנמנוס.

אי אפשר לזכות אצ"ו כי אם עיי בחי' נון. ובענין הנון והנמנוס כתב מוהר"ם (סס, ט) צוה"ל: **שצריכין לתקן המוחין בשתי בחינות, שהם בחינת שני מיני נמנומים**, היינו נמנוס אחד צעת שריוני לקבל המוחין, שצריכין לתקן הנמנוס שלא יא' המנוס מגבול הקדושה ולחוק, שלא יתשוב מתשבות חוק וכו'. (...) ואחר כך גם כשמקבלין המוחין לצריכין לתקן הנמנוס השני, שגם בקדושה לא יא' חוק לגבול, בחינת צנופולא ממך אל תדרוש וכו', שזהו בחינת האזהרה פן יתרכס לעלות אל ה' וכו'. וכן איתא בציבא"ל (א, ה) חו"ל: בדבר הנמנוס המוכרח להשכל והמנוס שהוא הכפול לשניים, כי מנא אחד מוכרח להעמיד נמנוס ומחיה להמנוס שלא יסור וירד לרוש שטות בתאוות רעות לגמרי חס ושלום, ומנא אחד מוכרח לסייגו ולגדור במחיה שלא יתרוס את הגבול לחקור ולהסתכל למעלה ממדריגתו, כנודע.

אי אפשר לזכות אצ"ו כי אם עיי בחי' נון שהוא בחי' מלכות. וכחז בזה בני הנחל (ה) צוה"ל: שא"ל לזכות לילך בדרך הזה הקדושה היינו להסתכל בשכל וכו', כי אם ע"י בחי' מלכות, היינו שיקבל עליו עול מלכות שמים באמת ובתמימות, כמ"ש 'ויעקב איש תם', עי' לקמן בסוף המאמר, וימאס בכל החכמות ושכליות חיצוניות, וישתוקק תמיד לקבל אור וחיות העליון דקדושה שיש בכל דבר.

ילקוט הנחץ

בחי' נון. ונמעלת האות נו"ן, כתב צליקו"ה (א"ח נע"י לפעודה ו, סו): נו"ן בחי' נפילה, ונו"ן בחינת משיח, שישגי שער הנון, שאי אפשר לעלות לשם כי אס ע"י בחי' 'לפני שמש ינון שמו', שזהו בחינת הנונין הפוכין שסביב פרשת 'יהי בנסק וכו' וכמובא. וזה בחי' הנונין הפוכין שצקפטייל קן בתהלים צמומור 'הודו', שמדבר מכל הגלויות שנפלו כנסת ישראל בזה, שחיקוסם ע"י בחי' הנון של משיח, שהם בחי' הצדיקי אמת שבכל דבר, שמכניסין בישראל לנעוק בכל פעם לה', ולהודות לו ית' על חסדיו ונפלאותיו שעושה עמנו בכל עת בתוך עומק מרידות הצרות בגוף ונפש וממון וכו', וכן לנעוק ולחזור ולנעוק בחי' 'ויצקו ויצקו וכו', כמובא בזה הרבה בדברינו.

וגורם להם חיי העולם הזה ומחיי העולם הבא וממציא להם נפילה, ונו"ן בחינת משיח, שישגי שער הנון, שאי אפשר לעלות לשם כי אס ע"י בחי' 'לפני שמש ינון שמו', שזהו בחינת הנונין הפוכין שסביב פרשת 'יהי בנסק וכו' וכמובא. וזה בחי' הנונין הפוכין שצקפטייל קן בתהלים צמומור 'הודו', שמדבר מכל הגלויות שנפלו כנסת ישראל בזה, שחיקוסם ע"י בחי' הנון של משיח, שהם בחי' הצדיקי אמת שבכל דבר, שמכניסין בישראל לנעוק בכל פעם לה', ולהודות לו ית' על חסדיו ונפלאותיו שעושה עמנו בכל עת בתוך עומק מרידות הצרות בגוף ונפש וממון וכו', וכן לנעוק ולחזור ולנעוק בחי' 'ויצקו ויצקו וכו', כמובא בזה הרבה בדברינו.

וגורם להם חיי העולם הזה ומחיי העולם הבא וממציא להם נפילה, ונו"ן בחינת משיח, שישגי שער הנון, שאי אפשר לעלות לשם כי אס ע"י בחי' 'לפני שמש ינון שמו', שזהו בחינת הנונין הפוכין שסביב פרשת 'יהי בנסק וכו' וכמובא. וזה בחי' הנונין הפוכין שצקפטייל קן בתהלים צמומור 'הודו', שמדבר מכל הגלויות שנפלו כנסת ישראל בזה, שחיקוסם ע"י בחי' הנון של משיח, שהם בחי' הצדיקי אמת שבכל דבר, שמכניסין בישראל לנעוק בכל פעם לה', ולהודות לו ית' על חסדיו ונפלאותיו שעושה עמנו בכל עת בתוך עומק מרידות הצרות בגוף ונפש וממון וכו', וכן לנעוק ולחזור ולנעוק בחי' 'ויצקו ויצקו וכו', כמובא בזה הרבה בדברינו.

עצה ותושיה ❀ **אי** אפשר לזכות אל אור השכל הנ"ל ב"א עיי בחונת מלכות, דהיינו שיקבל עליו מלכות שמים באמת ובאמונה שלימה, ויצמצם דעתו ויסלק כל חכמתו לגמרי כאילו אין לו שום שכל עצמו כלל. וימאס בכל החכמות והשכליות חיצוניות, ויצפה ויכסוף וישתוקק רק לקבל אור וחיות מהשכל והחכמה אמיתיות שהוא בחינת השכל העליון דקדושה, שהוא עיקר החיות דקדושה שיש בכל דבר (קיצור ילקוט ח, א).

כא

ערכים וכינויים

נויין

נויין הכי מפרשאי, ב' כפופה דא מטרוניתא, וסמיכא לה ר' דאיהו יסוד, בגין לאתברכא מניה, ו' פשוטה אתפשטותא דתפארת, ועל דא כלילון אתוון ומתאחדון בדא וחרר אחרי מות סוד.

נויין רוא למדחיל לקודשא בריך הוא וקדאי, נון.

מלכות

היראה נק' מל', כמ"ש 'חז"ל אלמלא מוראה של מל' (ילקוט צו).

פז' מידת הדין שלמטה, והיא כלולה מנח כולם ליוון את התחתונים וס' הפליאה ד"ה ומתה וזר לילי.

מידה זאת היא מושלת על כל הנבראים מכלם, והוא הפרנס הגדול שכל היצורים צריכים לו. ונקראת בתורה בלשון מלכות, לפי שכל ענייני המלך ה' וכל מעשיו כולן נעשין ע"י מידה זו (ושערי אורה שער א).

פ"י שהספי' הנקראת מל' מקבלת שפע החיים ממקור החיים ע"י עץ החיים באכפעות וכל ח"י, נק' גם היא 'ארץ החיים' (ושערי אורה שער ח).

המלכות נקראת תאווה, והיא בבחי' קבלת התפילות והכנסתם למעלה ונותנת לכל אחד תאוותו (פרד"ס כג, תאוה).

מלכות נקראת ארץ בסוד הקבלה שמקבלת מות' בעלה, ונקראת זא"ת בסוד שכוללת כל י' מי הבנין וכל האצילות הנכלל באיפא ביתא מן ה"א אלף עד ת' (...) שסוד מל' שהוא סוד זא"ת, מודעת בסוד ידיעתה, ומכוללת ומעשרת בכללות כל הספי' למעלה ומלמטה ובכל הקצוות, עד שנוכל לומר עליה, 'בכל הארץ זאת מודעת' (ושפע של חלק שפע ד).

מלכות נמצאת בכל ספי' וספי', רק שלא נתגלה בהתגות שם, ולכן כל יג' שם צָשם המיוחד להתנהג שהוא שם מל' לשון מלוכה ואדנות, וכן נק' בשם שמוגלה באותה ספי', רוצה לומר כפי גלויה של מל' כך נק' הספי', (...) וכל מה שתרד למטה היא יותר מתגלית. מסנין כן היא הכלל, שהיה כל האצילות כולו אינו רק אצילות מל' שנשתלשלה בכמה בחי' עד שתתגלתה בשמה המיוחד לה, והיא ז"כ הפרסי, בסוד מציאתה למטה (גלויה במדריגה עשירית, שהיא נק' שם פרטיה בערך מציאותה (ושפע של חלק שפע ח).

כ"י הנגהת התחתונים בשושים בכל', ולכן מל' נק' מלמכה, והיינו כי מצד מל' בהיותה בלתי מבוררת הוא הענין הזה של התורה, אבל המל' בבידורה היא מנוחה (הרמח"ל לטמאר ההור ברש שפטיס).

לִבְנָה

יראה בחי' מלי' שהיא בחי' לבנה, ונקראת ד', על שם דלית לה מגרמה כלום רק מה שמקבלת מהשכל (...). וכשהיראה חס ושולם ונולת ומתגברין חס ושולם יראות הנפוליות, זה בחי' פנימית הלבנה (ליקו"ה בכור במה טהורה יא').

צדיק הדור עם כלי ישראל הם בבחי' חסד הלבנה וליקו"ה דיינים ח.ח.

הלבנה נק' סהר, ונקראת ירח, ונקראת לבנה, וגם השמש יש לה ג' שמות כנגדם, שהוא חסד, חמה, שמש ופני' שער ר"ח ו.

צבע לבן ויוחס לאור, וצבע שחור ויוחס לחושך, ומפני כך נק' הירח לבנה, מפני שחלבת מאורה של חמה, שאור של חמה מאיר בה ואז היא מתלבנת, ובליבונה מאירה לעולם (שפע טל המהר ד).

באור הלבנה התקבלת מהשמש, כמו כן הניצוצות הקדושות מתתקנים ומאירים ע"י התורה שנק' שמש (פנים יפות דברים ג. יח).

הח"ו נק' לבנה, כי בריאתה מחכמה, בסוד ויחי' בחכמה יסד ארץ, וכן לבנה ראשי תיבות ל"ב תיבות ה'חכמה (קה"א אות ב).

הלבנה היא נפעלת מן החמה כמו הנקבה מן הזכר, והשמש תמיד בבהירותו ואורו, והלבנה יחסר אורה בתחרקה מן השמש, כי אין לה אורה כי אם מנגנו תולעת יעקב סוד תפלה).

לפני שמש ינון שמו. ביאר בזה בליקו"ה (חו"מ פקדון ד, ב) בזה"ל: היינו לפני שמש, קודם שמקבלין המוחין והשכל והחכמה שהם נחיתת שמש כמו שמבאר שם, לרייזין מקודם לתקן נחיתת מלכות שהוא נחיתת נון, נחיתת ינון שמו. וכן דייק בזה בביאה"ל (ח, ו): ח"ו: אם לכאורה לא הביא ראייה מזה הכתוב רק לנאר שהנון הוא המלכות, אבל צריך דבריו שכתב מחילה שהשכל הוא השמש, מביא אגב אורחא ראייה מזה הכתוב גם לקשר הענין שמוכרח לקטט את עצמו לפני שמש החכמה צנון המלכות, מאחר שצולמה אין ציכולת לזכות כלל לשמש החכמה. **בחי' לבנה**. אימא בליקו"ה (חו"מ דיינים ג, ח) בזה"ל: תפלה הוא נחיתת מלכות נחיתת לבנה כידוע, נחיתת תפלה לעני, כי עני לית ליה מגרמיה כלום כי אם מה שמקבל מאחר, שזהו נחיתת לבנה. **בחי' מלכות דלית דה מגרמה בל"ם**. עי' בליקו"ה (חו"מ פקדון ד, ד) שכתב בזה"ל: שאי אפשר לקבל שום דעת ושכל אחימי כי אם כשמשים עצמו כבהמה כאילו אינו יודע כלל, כמו שאמרו רז"ל אין התורה מתקיימת אלא בני שמשים עצמו כאילו יודע, ואז עי"ז דייקא זוכה לקבל את

לימות המשיח יהיה שם הוי"ה שמו של הקב"ה רגיל לעולם, שגם משיח יהיה נקרא בשם זה, כמ"ש פרק הספינה משיח יהיה נקרא בשם הקב"ה, שנאמר 'זה שמו אשר יקראו לו ה' דאקינו'. אבל לפני שמש, דהיינו קודם שנברא עולם, לא היה נקרא שם משיח כולו בשם הוי"ה, אלא 'ינון שמו' ברמז, על שם ההוי"ה שיש בו ו"ו וגם ב' נוני"ן תחת ב' ההי"ן בשבס הוי"ה, ודו"ק. ועי"ע בליקו"ה ד"ה לפני שמש.

בחי' מלכות דלית דה מגרמה בל"ם. המלכות היא הלבנה. והיא גם נחית משיח, שאין לו אור מעצמו רק כפי ציטולו אל הש"ך, כדליתא בזהר (ויחי, רלח ע"א) בזה"ל: "ימלכא משיחא דומין לשלטתא על כל חילי עממילא, חילין על ממנן על עמין עובדי עבו"ר, ואינון תופאא דלהון לאתמקפאא, (...) ועל כלהו יתגבר מלכא משיחא, הה"ד (ומריה ט) 'עני ורובכ על חמור ועל עיר'. (...) ומה דאמר 'עני', וכי מלכא משיחא עני אקרי, אלא הכי אמר רבי שמעון, בגין דלית ליה מדיליה, וקרינן ליה מלך המשיח, דא הוא סיהרא קדישא לעילא, דלית לה נהורא אלא משמשא. מלכא משיחא דא ישלטו בשלטניה, יתייחד בדוכתיה, וכדין (סס) 'הנה מלכך יצוא לך' סתם, אי לתתא עני הוא, דהא בסטרא דסיהרא הוא, אי לעילא עני אספקלריא דלא נהרא, 'לחס עוני'. ועם כל דא 'רובכ על חמור ועל עיר', תוקפא דעמין עובדי עבו"ס לאכפייא תחומיה, ויתתקף קב"ה בדוכתיה. ועוד אימא בזהר (ויחי, רמט ע"ב) גבי ענין המלכות, ח"ו: 'דיאיה אספקלריא דלא נהרא, (עלה) עֲנִיָּה ודאי, לית לה נהורא לסיהרא מגרמה אלא מה דיהיב לה שמשא. (...) בגיני כך תושבחתא דלתתא עביד ליה עמירו ושליומחא, כמה דדוד כל יומי אשתדל למעבד שלימו לה, ולנגנא זמרי, לומרא ולשבחא לתתא. וכד דוד אסתליק מעלמא שציק לה בשלימו, ושלמה נטל לה בעומרא בשלימוחא, דהא סיהרא נפקא ממסכנו ועאלת לעומרא, דבךך עומרא שלט על כל מלכי ארעא, ועל דא (דה"ב ט) 'אין כסף נחשב בימי שלמה', אלא כלא דהב, דאתרבי דהב, ובהואו זמנא כתיב (איוב כח) 'עפרות וזה לו', דהא עפר דלעילא הוא מסתכל ביה שמשא, ובאסתכלותא דשמשא ותוקפיה עפרא עביד ואסגי דהב.

ליקוטי הנחל

לפני שמש ינון שמו. כספר מנחת הקשרים (עמ' רפ) אימא גבי מה שדורשת הגמ' פס' זה לענין שמו של משיח בזה"ל: פירשו חז"ל, עוד לפני בריאת השמש והעולם נבראו ו' דברים, שאחד מהם הוא שמו של משיח שהוא ינון. ומי הוא זה מלך המשיח, זה האחד שבעולם כומו ימליך את הקב"ה על עצמו ועל כולם, ויתחזק כ"כ במידת ציטולו והיכללותו בצאר א"ס, עד שיסתנה שמו לבחי' גילוי, ויִקָרָא אז בשם הוי"ה כמאמר דברבי המהרש"א, ואין כלן המקום להאריך בזה. לפי זה, כשאנו עושים אחיז זמנאס ונון כדי להתבטל ולהמליך את הבורא על מצב מסוים, אנחנו מתכוונים בזה להתקרב אל השכל האמיתי הנמצא בזה הנמצ, אבל עוד לפני שזכה לבוח 'שמש' (לכמה שכל), דהיינו 'לפני שמש', יחסית לאחור המצב, תכף בזכות הנון שעשינו, אנחנו מושכים לעצמנו הארה משמו של משיח (שלפני התגלות שמש החכמה ינון וימולך ויתודע כפי כל שמו של משיח), היות ושם זה הוא המכלית של השכל עצמו, ממילא מידת הציטול הרבה הרבה יותר גבוהה מהשכל. הרי לך, שלפי הכלל ד"ל נחיתת כלולה מכל הבהיות, נמצאת ב'צו"ן גם נחיתת 'אחי', מאחר והינון הואת בשורשה מחיה את החית בעצמה. (...) הדברים נפלאים מאד, ולמרות ששורשם גבוהים מרובים, ויורדים הם מרוב מטה ועד המקום שבו נמצאים כל הבהיות הנוגעים כל אפשרות קיומם. אין שום מצב אנושי שלא יהיה בו שכל המחיה אחוז זמנאס כדי להשיגו, ואפשרות לציטול עליון ופנימי למי שזכה להשיג את השכל האמיתי ועשה ממנו כלי. ועיקר להבין מכאן כמה שגבה מעלת הלבנה, הנון והאחמיה, וכמה שאין צומשג ציטול שום ויחור על האלתת הנפש, אדרבה כשהיא חזקה למעט את עצמה עד סוף, א"ו יהיה אור הלבנה כאור החמה, בימינו במהרה.

הלבנה אין דה אור מעצמה. עי' להלן בליקו"ה ד"ה 'בכור שור', שם הובאו דברי ר'אב"י בביאה"ל (ב, א) ו' משאווה ומדמה את קבלת הלבנה מהחמה לקבלת מוהר"ם מרבינו, ומרמז בזה על הענין המבואר שנאמר שיעקר קבלת אור החמה, אור רבינו הקדוש, הוא ע"י וצאמנועס מוהר"ם תלמידו. ובספרו כו"ס"א (פסקהקא) כתב בזה"ל: ונאותא

אנחנו חייבים להודות ולהלל כל ימי חייו לעושה לנו אורים גדולים כי לעולם חסדו, 'את השמש לממשלת ביום', הוא אדמו"ר מוהר"ר זי"ל הנמשל בגבורות מאורו וזרחתו להשמש שיעקר יהיה ביום, שמרמז על הגאולה שאז יתגלה גם ספרו הגנוז וספרו הנגפר, גם עולם הנוראות שצפרדם תורמויו ומעשיותיו של עכשיו. אולי הירא לממשלת בלילה, הוא תלמידו הק' מורינו מוהר"ם זי"ל הנמשל בלילה, גם אשך יוכך ויגרף את גופו עד שקיבל בעצמו את אור השמש לזרחתו גם בעומק החושך שצדוריותו אלה, ולהאחית ולהשיב בזה גם את כל חלשי הארות שמחתה גדול כהיון עיניהם אין יכולים להביט בצאר השמש בעצמו. (ושמעתי מאפי הכ"מ שיש לנטוק כספרי מוהר"ם זי"ל יותר מכספרי אדמו"ר זי"ל בעצמה, כי בימינו אלה שטובר על כל אחד ואחד מה שטובר בגוף ונפש, צריך להיות עיקר הלימוד כספרי מוהר"ם זי"ל, על אשר על ידו היה ציכולת אדמו"ר זי"ל להוריד את דבריו הנוראים ולחזק בזה גם אנשים מגושמים ומונחים בעומק השאלו תחמיות כמנו. גם כי נאמת כל דברי מוהר"ם זי"ל מראש ועד סוף, הכל מאדמו"ר זי"ל מעצמו. הן נאחגליא, כאשר שמעתי מאפי חו"ל כפי שערך האדם), איני יכול לומר רק המושרש בדבריו אדמו"ר זי"ל. והן נאחכסרא, כמוכא בתחילת הקדמתו לפסרי ליקוטי הלכות, עיין שם היטב מה שכתוב שם 'אך זאת וכו' מזד מעלת הדת קדושה המשפיע עלי וכו'. וגם בזה שמעתי מאפי הכ"מ ששמע מפי מוהר"ם זי"ל שאמר פעם אחת בזה הלשון, 'אני אלא אדמו"ר זי"ל כעט אלא הסופר'. **הלבנה אין דה אור מעצמה**. כתב בפל"מ (ב) שתיבות 'לבנה' אין לה אור מעצמה' עולה ברמזט' ש"ס. ונקוועסס שעשוי הנחל (ח) כתב עוד בזה"ל ר"ת כ"י הלבנה אין לה אור מעצמה כ"י א"ס מה ש'מקבלת מ'השמש, עולה בגימט' כמספר חיבת מלכות עם הסוול.

לפני שמש ינון שמו ופרש"י לשון מלכות. כדכתיב בתהלים (עב, יז): יְהִי שָׁמֹי לְעֹלָם לְפָנַי שָׁמֶשׁ יָנוּן שָׁמֹי ויִתְפָּרְצוּ בֹו פֶלָאִים וְיִשְׁאַלְהוּ: ע"ד הפשט, מומור זה מדבר בשלמה המלך, כדפירש רש"י (סס): **יהי שמו**. של שלמה, מזכר לעולם בעושרו ובחכמתו. **לפני שמש ינון שמו**. כל ימי השמש יגדל שמו,

ינון לשון מלכות ושררה כמו (משלי כט) 'ואחריתו יהיה מנון'. ובספר משלי (כט, כא) פירש רש"י: **שליט** (...) וכן כל נין שנמקרא, שהנין קס תחת אציו לשלוט בנכסיו. ויש שפירשו שמומור זה מדבר במשיח, כדביאר המלבי"ם (תהלים סס): **יהי שמו**. של משיח מזכר לעולם, וגם יהיה מפורסם מאד כי לפני שמש ינון שמו.

שמו ילך מנין לנין דור דוריים, לפני מהלך השמש. כמו שהשמש סובב ומאיר ומסיר חושך הגשמי, כן שמו יסבב ויאיר ויסיר אופל הנפשות, עד שיסתברו בו כולם. וכדאימא בפסחים (נד ע"א): תניא, שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואלו הן, תורה ומשונה וגן עדן וגיהנם וכסא הכבוד וציהמ"ק ושמו של משיח, (...) שמו של משיח, דכתיב 'יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו'. ומבאר המהרש"א (מדרס לט ע"ב): לפי פשוטו המומור נאמר על שלמה המלך, אבל קרא דלעיל מיניה מדרש בצוק תכונות לימות המשיח (...), דלא משיח יהיה נקרא בשם זה, כמ"ש פרק הספינה משיח יהיה נקרא בשם הקב"ה, שנאמר 'זה שמו אשר יקראו לו ה' דאקינו'. לא היה נקרא שם משיח כולו בשם הוי"ה, אלא 'ינון שמו' תחת ב' ההי"ן בשבס הוי"ה, ודו"ק. ועי"ע בליקו"ה ד"ה לפני שמש.

בחי' מלכות דלית דה מגרמה בל"ם. המלכות היא הלבנה. והיא גם נחית משיח, שאין לו אור מעצמו רק כפי ציטולו אל הש"ך, כדליתא בזהר (ויחי, רלח ע"א) בזה"ל: "ימלכא משיחא דומין לשלטתא על כל חילי עממילא, חילין על ממנן על עמין עובדי עבו"ר, ואינון תופאא דלהון לאתמקפאא, (...) ועל כלהו יתגבר מלכא משיחא, הה"ד (ומריה ט) 'עני ורובכ על חמור ועל עיר'. (...) ומה דאמר 'עני', וכי מלכא משיחא עני אקרי, אלא הכי אמר רבי שמעון, בגין דלית ליה מדיליה, וקרינן ליה מלך המשיח, דא הוא סיהרא קדישא לעילא, דלית לה נהורא אלא משמשא. מלכא משיחא דא ישלטו בשלטניה, יתייחד בדוכתיה, וכדין (סס) 'הנה מלכך יצוא לך' סתם, אי לתתא עני הוא, דהא בסטרא דסיהרא הוא, אי לעילא עני אספקלריא דלא נהרא, 'לחס עוני'. ועם כל דא 'רובכ על חמור ועל עיר', תוקפא דעמין עובדי עבו"ס לאכפייא תחומיה, ויתתקף קב"ה בדוכתיה. ועוד אימא בזהר (ויחי, רמט ע"ב) גבי ענין המלכות, ח"ו: 'דיאיה אספקלריא דלא נהרא, (עלה) עֲנִיָּה ודאי, לית לה נהורא לסיהרא מגרמה אלא מה דיהיב לה שמשא. (...) בגיני כך תושבחתא דלתתא עביד ליה עמירו ושליומחא, כמה דדוד כל יומי אשתדל למעבד שלימו לה, ולנגנא זמרי, לומרא ולשבחא לתתא. וכד דוד אסתליק מעלמא שציק לה בשלימו, ושלמה נטל לה בעומרא בשלימוחא, דהא סיהרא נפקא ממסכנו ועאלת לעומרא, דבךך עומרא שלט על כל מלכי ארעא, ועל דא (דה"ב ט) 'אין כסף נחשב בימי שלמה', אלא כלא דהב, דאתרבי דהב, ובהואו זמנא כתיב (איוב כח) 'עפרות וזה לו', דהא עפר דלעילא הוא מסתכל ביה שמשא, ובאסתכלותא דשמשא ותוקפיה עפרא עביד ואסגי דהב.

מיוצאי חכמה

לפני שמש ינון שמו. ובקצ"י (ט"ו) כתב גבי ענין מעלת האות ט"ו, ח"ו עון ד'יהי' כנסוע' ו'נצונה' הן עיקרו של עולם, ועיקב צירך בהן את בניו 'ידגו', תרגמו 'וכוני' ימא. ואחמות העולם אין להם חלק בננוין, שנאמר (איוב יח) 'לא קין לו', ואבימלך רצה לדקב בננוין אלו, ואמר (תנחומי כא) אס תשקיר לי 'לניני'. ועמיד הקב"ה להחזיר הנונין למקומם. ועל אלו הנונין מתקשים אומות העולם עליות תמיד על ישראל, כשנאמר (תהלים עד) אומרו בלגס 'עמס' יחד וכו', עיין בתקוים וזה חדש באורך, ובאלו הנונין ינאל אחותו, שנא' לפני שמש 'ינון' שמו. **הלבנה אין דה אור מעצמה כי אם מה שמקבלת מוהשמש**. כדאימא תיקו"ר (מקון מה, פט ע"ב) בזה"ל: ב"ר'את המאור הגדול' רוא דעתיקין, 'ואת המאור הקטן' רוא דמסכנין, וכמה דסיהרא לווה מן שמשא ולא אית לה נהורא אלא ממנה דיהיב לה שמשא, הכי כתיבתא אמרת 'לו עלי ואני פורע', דהכי צריך בר נש להמיו מַלְגָּה למסכנא. וכנוונא דא ליוין כוכבייא ומולוי דא מן דא ומולאייא דא מן דא, ורוא דמלא 'ומקבלין דין מן דין', והכי לווה שיעתא דליה' סיהרא קדישא מקודשא צריך הוא ומקבלת מיניה, דלתתא ביה 'כי שמש ומגן ה' אלקי'...', והכי הוא מקבל ייחוסע מן משה, כמה דאוקמוהו 'פני משה כפני חמה ופני ייחוסע כפני לבנה', וכי הוא כן נביארא קדם משה, כגון סיהרא וכוכבייא קדם שמשא דלא אית לון נהורא אלא משמשא.

דלית דה מגרמה בל"ם. כתב בזה המאור ושמש (פ' החורש) בזה"ל: ידוע שמידת מלכות נקראת ירח, דלית לה מגרמה כלום רק שמקבלת מהט' העליונות.

והיא רק נחיתת נקודה קטנה, וכל מגמתיו לבנות קומת השכינה ולהמשיך

י"ה מלך המשיח שעמד לשלוט על כל הצלות העמיים, נצלות אשר ממנוים על עמיס עובדי ע"ו, והם החוקק שלהם להחוקק, (...) ועל כולם יתגבר המלך המשיח, זה הוא שכתוב 'עני ורובכ על חמור ועל עיר'. (...) ומה שאמר הכתוב על המשיח שהוא 'עני', וכי מלך המשיח נקרא עני, אלא כך אמר רבי שמעון, מלך המשיח אינו מעלמו כלום, וקוראים לו מלך המשיח, זו היא הלבנה הקדושה למעלה, שאין לה אור מעצמה אלא מה שמקבלת מן השמש, מלך המשיח זה ישלט בשליטתו, יתייחד במקומו, ואז יתקיים הפס' 'הנה מלכך יצוא לך' סתם, אס למטה עני הוא, כי נחיתתם הלבנה הוא, ואס למעלה הוא עני כי הוא מלכה שאינה מאירה, 'לחס עוני'. ועם כל זה 'רובכ על חמור ועל עיר', שהס מעומם של העמיס עובדי ע"ו להכניעס תחתיו, ויתחזק הקב"ה במקומו.

יד היא מלכה שלא מחליה, (ועל כל עֲנִיָּה ודאי, שאין לה אור ללבנה מעצמה אלא מה שנותן לה השמש. (...). לכן השבט של התחמויט עושה לה עשירות ושליוות, כמו שדוד כל ימיו השתדל לפשות לה וליגמר לה ולבשעה למטה: דוד וכלשעה השתקל מטעולם השאיר אותה בשלימות, ושלמה לקח אותה בעשירות בשלימות, שהרי הלבנה יאלה מהעניות ונגנסה לעשירות, שבוה העושר שלט על כל מלכי הארץ, ועל זה נאמר 'אין כסף נחשב בימי שלמה', אלא הכל זהב, שהמדינה הבה, ועל אחור הזמן כתוב 'עפרות וזה לו', שהרי כעפר העליון היה מסתכל השמש, ובסתכלותו השמש וחזקה העפר עושה ומרבה זהב.

ב"ר'את המאור הגדול' סוד העשרים, 'ואת המאור הקטן' סוד העניים, וכמו שהירח לווה מן השמש ואין לו אור אלא ממה שנותן לו השמש, כך השכינה אומרת 'לו עלי ואני פורע', שכן צריך כן אדם להיות מַלְגָּה לעני. וכמו כן לזוים כוכבים ומזלות זה מן זה והמלאכים גם כן לזוים זה מן זה, וסוד הדבר 'ומקבלין דין מן דין' (היינו, ומקבלים זה מן זה), וכן לווה השכינה היא הלבנה הקדושה מתקב"ה ומקבלת ממנו, שהרי נאמר ב' כי שמש ומגן ה' אלקי'...', וכך היה מקבל ייחוסע מן משה, כמו שהעמידוהו חו"ל כפי משה כפני חמה ופני ייחוסע כפני לבנה', וכך היו כל הצידיאס לפני משה, כמו הלבנה והכוכבים לפני השמש שאין להם אור אלא מהשמש.

עצה ותושייה

והנה לעובדא ולמעשה, תבין מרחוק בעוצם המצוקה והמוקעה שנמצא לכל אדם במבוה ודעתו (שזה עיקר האדם), וכל העצה לבנין אלה המחיצות, היינו מציאות, המה שזה בחי הנון, הוא ע"י הבורא בעצמו ית', אשר אליו לבד יפנה האדם בכל עת צרה וצוקה (ביארה א. א).

עשו

מפורט הוא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל וכו' צט"ב.

המלחמה בגלות הרביעית תהיה עם ה'ש' שהוא עשו, ועל שהוא שמאל, והוא קשה, תהיה המלחמה קשה ועזה עליו (ספר הפליאה ד"ה וראה תבן).

האויב הגדול והתמידי מיום שנתעברה רבקה עד זמן המשיח הוא עשו, שנאמר 'ותרצצו הבנים בקרבה' (תולדות יצחק בראשית לב, יג).

אילו היה עשו ראוי ודיוק היה לו יתרון עם יעקב, כי היה הבכור במקום חכמה, ויעקב במקום תפארת. וכיון שחטא עשו ונקל ממנו הבכורה, ונטל יעקב פי שנים, חלקו וחלק אחיו עשו (שני הגלגלים הקדושים טז).

שרו של עשו נקרא סמאל, עשו, כי כל חפצו וישיבו לסמאל עיני האדם ולהכותו בעורו ולעשותו סומא קעון השכל, עד אשר לא יוכל הוראה לראות במראות האמת לבוא ולראות פני ה' ולבוא בסוד ה' ליראיו בסתרי התורה. כי הוא השטן, הוא מלאך המות, הוא יצחק וכלי יקר בראשית לב, יח.

דע כי שורש עשו הוא באצילות הטומאה, (...) וזה האצילות הטומאה הוא אחורי קדש הקדשים (פי' הרמ"ו לומר בראשית).

שורש עשו המעולה הוא באצילות, אבל מתחילה כשנולד היה בבחי' קליפת נוגה נכבד, ואם היה זוכה היה צד טוב נפרד מצד הרע ואז היה מושרש בקדושה העליונה, אבל הוא סמאל הור, ר"ל, פנה לצד הרע של הקליפות האחרות (פי' הרמ"ו לומר במדרש).

עשו הוא שור מועד, ועשו במילואו ע"י ש"ן וא"ו עם השלשה אותיות של עש"ו שהם השורש, עולים תק"ו כנתיב ש"ד (נעם המלך יג, מא).

בכורה

הבכורה הוא בחי' גדולה ורבונית, ולקחה יעקב מאת עשו ומסרה לבני יוסף, להנניע הרב דקליפה בחי' רוח סערה, בחי' בכורה של עשו, להנניע הרב דקדושה שהוא בחי' הרוח חיים דקדושה, שהוא בחי' יוסף הנביר (ליקוטי פסח ג, ד).

בגד בחינת הבכורה בשקדושה היתה אוחות בחינת בכורה שבקליפה (ואו"ח שטות יא, ח).

סוד העניין מה שקנה יעקב הבכורה, כי בכורה הוא סוד חכמה ובינה, (...) והנה יעקב ויעשו היה זה לעומת זה, זה בחי' זעיר דקדושה וזה בחי' זעיר דקליפה, ורצה יעקב אבינו להציל ממנו בחי' ג' ראשונות, שלא יניק מהן עשו, קנה ממנו הבכורה, שלא יהיה לו חלק בג' ראשונות ושלא יהיה נגוע בכי, (...) והנה אף שהבכורה כתבנו שהוא סוד ג' ראשונות, מכל מקום עיקרה הוא עשו, (בכור).

ויבן עשו את הבכורה. אימא גבי ענין זה בליקו"ה (סו"מ פקדון ד, יט) צוה"ל: כי עשו בנה את הבכורה שהיא השכל, ומקרה נשגב לאותו אכילה, כי לא יחפון כסיל בתבונה, כי לא האמין שיש בכל דבר פנימיות שהיא עיקר חיותו, וזריכין לקשר כל דבר לשרשו, שע"ז וזכין לחיים נחמייס, והוא לא האמין בזה, וע"כ אמר הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה, כי לא נחר בחיים ואמר שהוא הולך למות, כי הוא מעלמא דפרודא שהוא סטרא דמותא, ואינו

מאמין בחיים אמיתיים שיכולין לקשר כל דבר לשרשו שהוא עיקר החיים לנצח (...). כי לא האמין בחיים נחמייס. כי יעקב נחמייס כלל ישראל, מאמייס שעיקר החיים הוא לעמיד שנוכה לחיים נחמייס ע"י המורה והמנוחות, שע"ז מקשרין הכל לשרשו, שהוא עיקר החיים לנצח, אבל עשו לא האמין בזה, ואמר שהולך למות מיתה עולמית, ולמה זה לי בכורה שהוא נחמייס השכל נחמייס עבודת הקרבות לקשר הכל לשרשו, כי כפר בזה מחמת מאותו לבו, כי לא יחפון כסיל בתבונה. וע"כ אמר יעקב מכרה כיום את בכורתי לך, כדי שלא ישאר לעשו שום אחיזה בקדושת השכל, ואז וזה יעקב לבכורה שהוא השכל, ואח"כ לקח ממנו גם הבכורה. וע"כ חרה לעשו מאד, ואמר הכי קרא שמו יעקב וכו' את בכורתי לקח והנה עמה לקח ברכתך, כי עשו סבר שהוא מכר הבכורה ליעקב שהוא השכל, והוא יקח לעצמו הבכורה בגשמיות שהוא כל העשירות ואכילה ושמיה, אבל צאמת הכל שייך ליעקב, כי עיקר חיות של כל העשירות וכל הדברים שבעולם הוא רק מהשכל והחכמה, ומאחר שיעקב וזה להחכמה שהיא עיקר החיות, בודלה מגיע לו ממילא גם הבכורות והעשירות וכל טוב בגשמיות, כי הסוס טפל לרוכב. וע"כ צאמת אמר יצחק גם ברוך יהיה, וכמו שפירש רש"י שם שהיה יצחק חרד וכו' עד שאמר לו עשו שלקח ממנו הבכורה, אז אמר, אם כן כדן ברכתך אותו גם ברוך יהיה, היינו כי מאחר שכבר לקח ממנו הבכורה שהיא השכל, בודלה מגיע לו גם כל הבכורות בגשמיות, כי הגשמיות טפל וצטל אל הרוחניות, שהוא החיות של כל דבר.

ויבן עשו את הבכורה. ובספר באבי הגמל (א) דרש גם את הרישא של הפסוק, וז"ל: וז"ש 'ויאכל וישת וכו' ויבן עשו את הבכורה', כי ע"י האכילה ושתיה שלו בעצמה שאכל כוולל וסובא, ולא הסתכל על השכל היינו ניצולי הקדושה שיש באכילה ושתיה, ע"ז בעצמו 'ויבן עשו את הבכורה'.

ואין אדם מדקדק בהם מה טיבם, כיון שנעשו בני שלש עשרה שנה, ולרמות את אביו צפיו, ושאלו, אבא, היאך מעשרין את המלח ואת החנן, כסבור אביו שהוא מדקדק במצוות.

ליקוטי הנחל

בני שאינו מקשר עצמו אל השכל והחכמה והחיות. כתב בליקו"ה (סו"מ פקדון ד, ו) צוה"ל: צאמת כל יום ויום יש בו חכמה ושכל מיוחד, שזה עיקר אור יום שהוא אור השמש שהוא השכל כמו שמבאר בהסוה"ה ה"ל, וכן מבאר בהמעשה של יום הלשי (סו"מ מעשה יג) שכל יום ויום בא עם שירים ומדות וכו' שללולים בהם כל החכמות שבעולם, עיין שם הטעם ותבין שכל החכמות שבעולם כלולים בהימים כי אור יום הוא השכל, וזהו כי יש ימיו לחכמה מן הסכלות כימיו האור מהחושך. אבל בכל יום יש חושך שקדם לאור, כי הלילה קודם אל היום כקדם הדריאה, כמ"ש ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. ובשורשו דקדושה הוא מיקון גדול מה שהחושך קדם לאור, כי החושך הוא בחינת העדר הדעת בחינת צמאוס המוחין, שזהו בחינת לזנה שלטוטה בליה שהיא בחינת מלכות, וכמוכר לעיל שעיקר מיקון וקבלת המוחין על ידה דייקא וכו"ל, אבל מחמת פגם מעשי בני אדם שהם בחינת פגם מיעוט הלזנה, ע"ז נמשך להסמ"א יניקה ח"ו משם מבחינת צמאוס ה"ל, כי משם עיקר יניקהם כ"ל, ומשם עיקר אחיות מלכות הרעשה שהוא ה"ל, ואי מתגבר ח"ו חושך ממש, שרואה להחשיך אור היום לגמרי, היינו שרואה לנצל את הדעת ולהחשיך את אור האמת שהוא אור השכל והחכמה האמיתית המאיר בכל יום ויום שהוא עיקר אור יום, ומה נמשכין כל הנבלולים והמניעות והעיכובים שבעל יום ויום, שמה נמשכין כל הטעויות הג"ל שהאדם רואה לדמות זה היום, עד שע"פ הרוב נדמה לו כאילו אין זה היום נמנה ונספר כלל דימי חייו, כאילו היום הוא א"ל לעבוד את הש"ת. ובאמת בודלה כפי השתעויות והתפשוטות הסמ"א והקליפה שבעל יום ויום, בודלה קשה מאד לעסוק בעבודת ה', בפרט בתפלה ששם צאים כל הנבלולים שבעולם (כמו שמבאר בהסוה"ה משרא במין ל, ע"י"ה), אבל לריכין יחד ש"פ

ויבן עשו את הבכורה. הבאנו צארכיות את כל הפסוקים הסודיים את הענין, כי רבים הם הקישורים לכלל המאמר. כתיב צצראשית (כה, כ-ל): ויהי יצחק בן ארבעים שנה פקחמו את רבקה צת צתואל הארמי מפדן ארס אמות לבן הארמי לו לאשה: ויעשר

יצחק לה' לנכח אשמו פי עקרה הוא ויעשר לו ה' ויבאר רבקה אשמו: וימרגלו הפנים פקרה ויפאמר אס בן למת זה אנכי ויפאן לדרש את ה': ויאמר ה' לה שני גוים צצטנך ויפני לאמים ממשיך

יפדו ולאס מלאס יאמן וכצ יעצד צעיר: וימלאו ימיה ללדת והנה תומס צצטנה: ויאל האשון אדמוני פלו פאצרת שער ויקראו שמו עשו: ואחריו בן יאל אחיו וידו אחות צצקב עשו ויקרא שמו יעקב וינחק בן ששים שנה צלדת ארס: ויגדלו הפערים ויהי עשו איש ידע יד איש צדה ויעקב איש פס יאצ אהלים: ויאלצ יצחק את עשו פי יד צפוי ורצקה אהבת את יעקב: ויגד יעקב קיד ויצא עשו מן השדה והוא צניף: ויאמר עשו אל יעקב הליטני לא מן האלס האלס הנה פי צניף אנכי על בן קרא שמו אדום: ויאמר יעקב מכרה ביום את צכלתך לי: ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי צכרה: ויאמר יעקב השצעה לי פיוס וישצב לו וימפר את צכלתו ליעקב: ויעקב נסן לעשו לחס וניד עדים ויאלכל וישת וינס ויגד עשו את הצכרה: ופירש רש"י (סס): ויפירונו הפנים. רבותינו דרשוהו לשון ריאה, כשהיתה עובדת על פתחי חורה של עשו ועבר יעקב רץ ומפרסם לאחא, עוברת על פתחי עבודה וזה עשו מפרסם לאחא. דבר אחר, מתרואים זה עם זה, ומריצים בנחלת שני עולמות. ושי לאמים. אין לאוס אלא מלכות. ממשיך יפרו. מן המעים הם נפרדים, זה לרשעו וזה לתומו. מלאס יאמן. לא ישו בגדולה, כשה קס זה נופל. ויקראו שמו עשו. הכל קראו לו כן, לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה. ואחריו בן יאל אחיו וגו'. שמעתי מדרש אגדה הדורשו לפי פשוטו, דין היה אחוז בו לעכבו, יעקב נולד מטיפה ראשונה ועשו מן השניה, לא ולמד משפופרת שפיה קצרה, תן לה שמי אצנים זו תחת זו, והנכנסת ראשונה תלא אחרונה, והנכנסת אחרונה תלא ראשונה, נמצא עשו הנוצר באחרונה יאל ראשון, ויעקב שנולד ראשונה יאל אחרון, ויעקב בא לעכבו שהיא ראשון ללידה כראשון ליצירה, ויפטור את רחמה, ויטול את הבכורה מן הדין. צצקב עשו. סימן שאין זה מספיק לגמור מלכותו מלכות דייקא עד שזה עומד וטולה הימנו. ויגדלו הפנים ויהי עשו. כל זמן שהיו קטנים לא היו ניכרים צמעיהם ואין אדם מדקדק בהם מה טיבם, כיון שנעשו בני שלש עשרה שנה, ולרמות את אביו צפיו, ושאלו, אבא, היאך מעשרין את המלח ואת החנן, כסבור אביו שהוא מדקדק במצוות.

זה היום הוא יום ועולה במשכן, ובודלה יו טוב, רק שהחושך מכסה עליו. כי הקליפה קודמת לפרי, וזריכין להתגבר ולהשתדל לשבר הקליפה שהם כלל כל המניעות והנבלולים והטעויות והדחיות, ולירע ולהמין שדיקא ביום הזה יכול להתקרב להש"ת לפי צחינתו, ואם מדרשנו ינאף לך, ותזכה למנוח הטוב שבו היום דייקא, כי לית יום דלית ביה טוב, כמו שאמרו בזה הקדוש המוצא (צ"ח) וזה לשונו, תא חזי כל שית ביה צאשתי, ואל תשכח יום דלית ביה טוב וכו', וכל יומא אית ליה גדר מלצר דלא ייטול כל צד נש להאור טוב, כגון חושך דכסא להאור וכו'. על כן צריכים לידע שמה שנדמה להאדם כאילו היום א"ל לו להסתכל בכוונה וללמוד ולעסוק בעבודת ה', זה נמשך רק מהחושך שקדם לאור, שנמשך מפגם הצמאוס הג"ל, שמשם נמשך הגדר מלצר שיש על הטוב שבעל יום כמבאר בזה הג"ל, ומשם צאים כל ההטעויות והדחיות של כל אדם שבעל יום, שנדמה לו כאילו היום הוא אינו כלום כאילו אינו מימי חייו, כאילו היום א"ל להתקרב להש"ת כלל, כאשר נמצא זה ברוב בני אדם שאינם מפקחים על דרכיהם היטב, צפרט כשם לו איהם סיהה ומאורע לטוב או להיפך ח"ו, שאז היום מתבטל אלו לגמרי, עד שרוב ימיהם כלים בזה להביל ולריק רחמנא לילא, כגון ביום זה הוא יריד ויומא דשוקא, וביום זה לריך לחשוב חשבונותיו, ובוה היום יאל לדרך, ובאלו הימים הוא צדך נע ונד ומטוטל, ובוה היום בא מן הדרך ולריך להרים המשאוי מעל העגלה ולסדר הסחורה ולהלכה כראוי וכו', וביום זה מדמין לו איהם מריבה וקטנות עם אחד, וביום זה נקרה על איהם סעודה, וכיוצא בזה ביטולים ובלבולים שונים בכל יום ויום, עד שכמעט בכל יום נמצא בו ביטול ובלבול גדול, ואפילו בשאר הימים שאין בו מאורעות כאלה, נדמה לו ג"כ ע"פ הרוב בכל יום כאילו היום הוא אינו כלום וכו"ל, וכל זה נמשך מהגדר מלצר דלית על כל יום וכו"ל, שנמשך מהחושך שקדם לאור, דהיינו מבחינת פגם הצמאוס הג"ל שהוא בחינת מיקון מיעוט הלזנה כ"ל.

י"ח 'אספריה הלכנה' שהיא נחש אשם וזוהי 'צושה' החמה' שהיא גיהנום, שנחש אשם וזוהי החריצה בית השכינה, וחמה שהיא גיהנום סם המוות, שרפה שהיכל. (...) ובאותו הזמן שייבנה הצנין ע"י הקב"ה למעלה ולמטה, נאמר בשכינה העליונה והתחתונה, 'והיה אור הלכנה כאור החמה'. 'אספריה הלכנה וצושה' החמה, שהן הנקיות של סמאל".

לֹא יִחְפֹּז כְּסִיל בַּתְּבוּנָה. כתיב בספר משלי (יח, א-ב): לֹא־יִחְפֹּז יִפְדֵּי כָּל־מוֹסֶה יִתְגַּלֵּעַ: לֹא יִתְפַּח כָּסִיל בְּתַבּוּנָה יִי אִם בְּהִקְבָּלוֹת לָבוֹ: ופירש רש"י (סג): **לֹא־אֵלֶּם יִנָּקֵשׁ נִפְרֵד**. מי שהוא נפרד מהקב"ה שלא לשמור מצוותיו, לתאוות לבו ויצרו הרע הוא רודף,

וסוף **כָּל־מוֹסֶה יִתְגַּלֵּעַ**. בין חכמים

תגלה חרפתו. **כי אם בתגלות לבו**. כי אם בגלוי לבו הוא חפץ, לגלות מה שנלצבו. ומבאר רבינו יונה (סג): כאשר ידבר הכסיל בחכמה, לא יחפוז להציג ולדעת האמת, כי אם להתפאר ולגלות לבו ועומק מחשבתו,

ע"כ לא יאזין לדברי וולמו ולא יתיישב עליהם. וזאת תהיה לו לעדה כי לא יחפוז בתצונה, כי אם חפץ זה יקסידי לדברי חבריו וייתיישב בהם וישקלם במאזני דקדק, למען יעמוד על האמת, כי ברוב הדעת יושלם המחקר. ובמה הרמ"ק בספרו אור נעצר (ח"א, פ"א) צוה": אמר שלמה המלך ע"ה 'לא יתפך כסיל בתצונה כי אם בתגלות לבו'. יראה, כי מי שימשך אחר התאוות ומיעוט ההשכלה בתורה וסודותיה יִקְרָא כסיל, מפני היותו נמשך אחר הכסילות והפתיות ושכריו עולם השפל הנופל. ויאמר, כי הכסיל הזה לא יחפוז בתצונה, פירוש, בדברים הנעלמים והם סתומים בתוך הדבר הנגלה, כי זה גדר התצונה כמאמרם ז"ל (מגילה יד. סנהדרין נג): 'מבין דבר מתוך דבר'. והנה הכסיל לא יחפוז בדברים הנעלמים הנריכים תצונה לללותם, כאומרו (משלי כ) 'אִישׁ תצונה ילדנה', 'כי אם בתגלות לבו', פירוש, בדברים הנגלים שהם לצום אל הנעלמים, והם הנראים לכאורה פשוטן של דברים, והם לכאורה נגלים אל הלב, ולא אל לבות המשכילים, אלא אל לבות הכסילים שכמותו. וזהו שאמר 'בתגלות לבו', פירוש גילוי דעתו הקר.

והפרה הלכנה וכו'. מקרא זה מדבר בחמה ולכנה דס"א, והם זע"ו של חמה ולכנה דקדושה, כדכתיב בישעיה (כד, כא, כג): וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד ה' עַל צִבְאָה הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הַתְּהוֹמָה עַל הַתְּהוֹמָה: (...) וְתִקְרָה הַלְּכָנָה וּבִצְוָה הַתְּמָהּ פִּי מֶלֶךְ ה' יִצְאֹת בְּהָר צִיּוֹן וּבִירֵדְשָׁלַם וְיִגְדַּל וְקִיְוִי בְּצוֹד: ופירש המלבי"ם (סג): מתחיל להודיע מה שיהיה בחחרית ימי הזעם, עת יגיע ומן הגאולה הנצחית, אז **יפקד ה' על צבא המרום**. שהם שרי העכו"ם או הכוחות העליונות מן המולות והכוכבים המורים עליהם קיום והללחה, ואח"כ **על מלכי האדמה**. הם המלכים מן עובדי כוכבים שיצאו לעזור את גוג ומגוג. (...) **וספרו**. אז לא יתנו עוד אלהות ופאר לחמה ולכנה, כי יכירו שה' הוא הסיבה הראשונה והוא השופע הראשון והאחרון, הוא המשגיח בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, יען **כי מלך ה' צבא ציון וצירושלם וגד זקניו כבוד**. ר"ל, כי עובדי האלילים היו מחזיקים את השמש לכח אלקי מאלץ ומשפיע, כי הוא השופע אור על הירח וכוכבי אור, וללכנה היו נותנים ג"כ כבוד, בחושכם כי היא המקבלת השפע מן החמה ומשפעת על העולם התחתון, והיא המושלת על העולם העליון והיוו הם לנגד ה' כמדרכת הלכנה נגד החמה, כן הכבוד העליון יציג נגד זקניו, והם יקבלו אורו, ומאיתם תרד ההשפעה באור חוזר להאיר ולהשפיע לארץ ולדברים. וכן איתא בתקין"ו (פיקון מ, כד ע"א) צוה": י"ח'אספריה הלכנה' דאיהי נחש אשם וזוהי, ובהואו זמנא דיתבני בניינא על ידא דקודשא ברין הוא לעילא ותתא, אחרת בשכינתא עלאה ותתאה, 'והיה אור הלכנה כאור החמה'. 'אספריה הלכנה וצושה' החמה', דלינון נוקצין דסמאל".

ילקוט הנחל

לֹא יִחְפֹּז כְּסִיל בַּתְּבוּנָה. כתב בנחם השולחן (א"ח"ח תיז) צוה": זה בחי' מה שְׁפָעוּ וְשָׂאֵר אֲמוֹנוֹת הַעוֹלָם מוֹנִין לִמְנוֹן שֶׁנֶּת הַחֶמֶד, וישראל מוֹנִין לִלְכָּנָה. כי בודאי בגשמיות נראה שאור החמה גדול מאור הלכנה, וע"כ נקראת בחמה 'מאור הגדול', רק מחמת שאורו גם בגשמיות גדול מאד, ע"כ א"א להסתכל בעצם אורי כידוע בחוש ובשארץ, והלא השמש רק אחד ממשמשי ית' ואין שום אדם יכול להסתכל באורי, וכן גם ברוחניות. ומחמת שאור השמש דקדושה שהוא שורש אור החמה אורי גדול מאד, ע"כ א"א לקבל מאורו רק ע"י בחי' נו"ן שהיא בחי' אור הלכנה וכנפס"ו. וע"כ העכו"ם שהם בבחי' לא יחפוז כסיל בתצונה, הם מוֹנִין דִּיּוּקָא לחמה, ואִינם שמים על לב מה שאִינם יכולים להסתכל באורה ממש, כי מה להם צוה, כי 'הכסיל בחשך הולך ודרך רשעים כאפילה', ולא איכפת להם בבחי' פנימיות עולם האור, רק מאחר שמקבלים ההנאות גשמיות המושפעים ממנה, די להם כבר צוה, וע"כ הם עובדים ג"כ לחמה ולא למי שברא את החמה ומקבלת ממנו חימה וקיומה, כי הם חילונים ומסתכלים עם על בחי' חילוניות, ולא על הפנימיות דקדושה שיש בכל דבר. אבל ישראל עם קדוש הם מחמת שהם על הפנימיות והיותו דקדושה שיש בכל דבר, שהוא בחי' החכמה העליונה שהוא שורש החיות והאור של כל האורות, בבחי' 'כי עמך מקור חיים באורך נראה אור'. רק מחמת שאור השכל גדול מאד וא"א לקבל רק ע"י בחי' מלכות בחי' נאמֹס בחי' לבנה ששם שורש כל בחי' מספר ומנין, ע"כ מוֹנִין וחושבים למנין הלכנה, ועי"י דִּיּוּקָא וזִכּוּן ברוחניות לקבל מאור החכמה הקדושה שהיא שורש כל האורות כנ"ל. וגם כי על הלכנה יכולין להסתכל בעצם אורה, שזה בחי' יעקב שמסתכל רק על האור שכל דבר, ועי"י בחי' אור הלכנה מתבוננין ומשיגין האור האמיתי שהוא שורש כל האורות כנ"ל. ועי"כ אר"ל (פסקתא רמי פשה עו ס"ג), 'מה גדול, היינו החמה, שליט ביום ולא בלילה, כך שָׁפָו שולט בעוה"ז ולא בעוה"ב, הקטן שליט ביום ובלילה, כך יעקב שולט בעוה"ז ובעוה"ב'. היינו כנ"ל, כי עשו לקח לעצמו השוה"ו, שהוא גשמי ונראה בחוש, אבל לא חפץ בעוה"ב שהוא רוחני, כי 'לא יחפוז כסיל בתצונה', ומנו כן מונה לאור החמה על שאורו גדול יותר, הגם שהוא בעצמו ג"כ אינו יכול

ליקוטי אשרי תמימי דרך א מוהר"ן

כה

לֹא יִחְפֹּז כְּסִיל בַּתְּבוּנָה. איתא בציבאל" (א, יא) צוה": יש לבאר כוונתו בדבר הכתוב 'לא יחפוז כסיל בתצונה כי אם בתגלות לבו', שהלב הנמצא בקומת האדם, הוא כפני הלכנה [שהוא המלכות], והמסיון מנד עצמו, כי הלא הוא לבד אשר בתליון

לימין ולשמאל כל מקום היצ"ט והיה"ר העומדים בדבר המלכות כמוצ"פ. ואם יִרַח מחשבת לב האדם רע מנעוריו בתאוות ומידות רעות, יש צדח האדם להתגבר ביצרו הטוב להכניע את עצמו כנגד אור החכמה והחמה, אשר בהעלם נפלא תאיר

ותזרית צמ"ח כל אדם, אשר מנדו משולל הוא מכל התאוות והמידות הרעות. כי אז נחשב הלב' לְלֵי הַיּוֹן, כפני ציב"ה, אשר תקבל בעצמה אור החי'מה שבצמ"ח, וצוה לבד נקרא בשם חכם האמיתי. ולא כן הכסיל הנ"ל, כי הוא בתגלות לבו בתאוות וְתַפְּחַ הכבוד, משעבד ומכניע את המוח [והאמת] שבו אל הלב שגם הוא לא יחייב וישפוט צו רק כפי שימענג בכבודו. וכאשר יתגלה לקנות החכמה, ולב שָׁפָו, נלכד ונעתה בחכמתו וערמתו מיום אל יום. וכמה פעמים גורם לעצמו גם צוה העולם מה שגורם, זהו זה לא עלתה זידו. **מלכות הרשעה**. כתב בליק"ה (מ"ח פקדון ד, ג) צוה": מלכות הרשעה הוא בחי' כסילות רוח שטות, שהם כלל כל התאוות והמדות רעות שהם רוח שטות ושגעון ממש.

והפרה הלכנה וכו'. איתא בפל"ם (א, א) צוה": 'אספריה הלכנה וצושה' החמה וכו', רוצה לומר, כי כמו שבקדושה יש בחינת חמה ולכנה כנ"ל, כמו כן זה לעומת זה יש בטע"א ג"כ חמה דסנ"א, היינו בחינת השכל של חכמות חילוניות וכו', ולכנה היא בחינת מה שמסקל כל בחינת חכמה ושכל והולך אחרי תאוות לבו, ועושה מה שלצו חפץ, אפילו דברים שגם לפי פחיתות דעתו ושכלו הפגום לא נכון לעשותם, וכנראה בחוש שבציבל תאוות לבם משליכן כל חכמתם ושכלם ועושים מעשה בחמה ממש. וכמו שחמה ולכנה דקדושה מחזקין זה לזה, כי ע"י לבנה בחי' מלכות בחי' נאמֹס

מן **יפקד ה' על צבא המרום**. שהם שרי העכו"ם או הכוחות העליונות מן המולות והכוכבים המורים עליהם קיום והללחה, ואח"כ **על מלכי האדמה**. הם המלכים מן עובדי כוכבים שיצאו לעזור את גוג ומגוג. (...) **וספרו**. אז לא יתנו עוד אלהות ופאר לחמה ולכנה, כי יכירו שה' הוא הסיבה הראשונה והוא השופע הראשון והאחרון, הוא המשגיח בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, יען **כי מלך ה' צבא ציון וצירושלם וגד זקניו כבוד**. ר"ל, כי עובדי האלילים היו מחזיקים את השמש לכח

אלקי מאלץ ומשפיע, כי הוא השופע אור על הירח וכוכבי אור, וללכנה היו נותנים ג"כ כבוד, בחושכם כי היא המקבלת השפע מן החמה ומשפעת על העולם התחתון, והיא המושלת על העולם העליון והיוו הם לנגד ה' כמדרכת הלכנה נגד החמה, כן הכבוד העליון יציג נגד זקניו, והם יקבלו אורו, ומאיתם תרד ההשפעה באור חוזר להאיר ולהשפיע לארץ ולדברים. וכן איתא בתקין"ו (פיקון מ, כד ע"א) צוה": י"ח'אספריה הלכנה' דאיהי נחש אשם וזוהי, ובהואו זמנא דיתבני בניינא על ידא דקודשא ברין הוא לעילא ותתא, אחרת בשכינתא עלאה ותתאה, 'והיה אור הלכנה כאור החמה'. 'אספריה הלכנה וצושה' החמה', דלינון נוקצין דסמאל".

ערכים וכינויים

מלכות הרשעה

יעקב כת מל' הרשעה הוא ע"י שכירת כלים, ומשם יקיר ניקתם כידוד, והעיקר ע"י אהבות הנפילין שהם תאוות רעות, שעי"י הם רוצים להתגבר על ישראל לבטלם מעבודות ית' (ליקו"ה ברכת הפסוק ג, יז)

יעקב כת מל' הרשעה הוא ע"י עזות הרע דסנ"א, שהם העוין שבווד ששונגברים ומתנשאים ורוצים למלוך ולמשול רק ע"י עזות לבד, כי עזות מלכותא בלא תגא (ליקו"ה בציב"ם ה, טז).

מל' הרשעה (...) היא בחי' עולם הפירוד, בחי' ומשם יפירד ויהיה לארבעה ראשים, היפרד מל' דקדושה שהיא בחי' ד' דאחור, בחי' אחדות פשוט (ליקו"ה נוקד מנחם ב).

דע, כי לבד צפון למטה יש מידה אחת ונקראת מל' הרשעה, ובשכלכות ישראל שהוא נסס"ו הנקראת מל' בית דוד יושבת על כסאה, או מל' הרשעה נק' שפחה כנבדו, ואם ח"ו יחטאו ישראל והפירוד אלוף, אז 'תחת ארבע לא תוכל שאר', והם ל' מלכיות, ונקראים 'רוח טערה ענן גדול' ואש מתלקחת ונונה סביב' וס' ומה, ר"ח סוד נחורח ונחורח.

י"ח לעומת זה עשה אלקים', כנוונא דאית מל' דקדושה, הכי אית מל' חייבא, והיא לילית, כך כנוונא בתקונים (קפ"ה, מלכות).

סמ"א

סמ"א איתו דבר ונוקבא, תוקפא דזוחמא דדינא קשיא (והר נח ער).

סמ"א דאיתו קיימא תדיר קמי קוב"ה לאסטאא על חוביותו דבני נשא, וקיימא תדיר לאסטאא לתתא לבני נשא, קיימא תדיר לעילא בגין לאזכרא חוביותו דבני נשא ולאסטאא לון על עובדיהון, בגין דאיתיהבו ברושותיה, כמה דעבי ליה לאיבו, וכן קיימא עלייהו לאסטאא ולאזכרא חוביותו בכל מה דעבדו. באינון זמנין דקב"ה קיימא עלייהו בדינא, כדון קאים לאסטאא לון ולאזכרא חוביותו, וקוב"ה חס עלייהו דישראל, ויהב לון עיטא לאשחובא מניה נחור ויטב קצו).

בין דההוא סמ"א אחר, כל בני עלמא טעמי טעמא דמותא, (...) סמ"א אזלא ומשטאא לתתא בכל סטרי עלמא, ועד דסמ"א לא אתעבר תתמן לא יכלין ארין לאתייחדא במארתיו, (...) סמ"א בארעא דישראל בלחדאה דלא שלטא תמן, (...) כנוונא דא ישראל לתתא לא יכלין לאתייחדא במארתיו עד דרחיין לההוא סמ"א מנייהו (והר חרומה קפ).

הסמ"א המסלקים השפע והחיות מן הנבראים ונקראים מוות, כמו שאמר הכתוב 'ואת המוות ואת הרע'. והנה האיש החוטא ממשך עליו סטרא אורא הנקראים מוות, ולכן אין הקליפה היא נפרדת מן האדם אלא אחי מיתה, כי אז נקבר האדם ובשרו מתעכל בעפר, ונפרד ממנו הקליפה שנדבקת בו בזהותה הנחש שהטיל בחוה ובאדם ושער הנגלים הקדוים כג).

סמ"א הוא רשות הרבים ורוח צפון פרץ, אמנם סטרא דקדושה צנועה, רשות היחיד צנועה, מוקד מחיצות ואהבת יוהנתן דברים יו ס).

יצ"ט ויצה"ר

יתפלא האדם אל הש"ת תמיד שיסיר את היצה"ר ממנו. אבל מעצמו קשה הוא, כי האדם נחשב שהוא שבו ואסור ביד מלך זקן ובסיל, הוא יצה"ר, שנקרא בכל מקום בשם הזה, והרי אין חבשו מתוך עצמו מבית אסורים, וצריך לאחר להתיר, הוא הש"י אשר מוציא אותו מבית אסורים (נתיבות עולם נתיב כח היצר ד).

יש בלב שני חללים, האחד מלא דם, הוא משכן ליצה"ר, והשני חלל בלא דם, משכן ליצה"ט. והנה קשקולי היצה"ר הומים לעבור על התורה, יצה"ט עומד כנגדו ומייצצו לחזור למשבו, ואין לו רשע שלא יבואו לו ההוריו אסורים קודם שיעשה העבירה, אלא שיצרו מפתחו, ואחר כך מתחרט (ראשית חכמה שער היראה פ"ג).

היצה"ר נמשך מהשמאל, ויצה"ט מהימין. וכאשר היצה"ר נכנס תחת היצה"ט, נכלל השמאל בימין, והחשך מתהפך לאור ומר למתוק. ויש מי שפירש שהיפך מרת לילה שהיא חשך, לאור, ע"י עסק התורה שנקראת אור (ראשית חכמה ש' האהבה פ"ו).

ידוע כי כל צעם האדם הוא חסדים וגבורות, והנה מצד החסד נמשך יצה"ט, ומן הגבורה נמשך יצה"ר, ובענין פגם אדם הראשון שהקדים הורדת הגבורות לחסדים, לכן היצה"ר חי קודם, ודומיכ 'לפתח טטאת רובינ', (... ואר בשנת י"ג אז נכנסין מוחין דגדלות, ואו מאיר היצה"ט שפירח' להיט', יצר).

סדר התלבשות גוף האדם הוא על סדר זה: כי קנה האדם החומרי של ד' יסודות הוא אור חום מים עפר, ובתוך זה הגוף מתלבש נפש הבהמי מצד הרע (וזהו חלק ששן), ובתוכו לבוש מקליפות נגה, טוב ורע, מלאך טוב ויצה"ט ומלאך רע יצה"ר, ובתוכו נפש שהורה מאופנים דרשית, וזה נקרא יעקב וכו' (נתיב"פ וישיש פ"ו).

יעקב ועשו נמצאים בכל אדם, כי כל אדם הוא מעורב טוב ורע, והטוב נקרא יעקב והרע נקרא עשו (מאור עינים, פ' חולדות).

מסכן

'מסכן וחכם' זה יצר טוב. למח קורא אותו מסכן, שאינו מוציא בכל תבניות, ואין רובן של בריות נשמעין לו (קהר"י כח).

'מסכן חכם' הוא היצ"ט והוא השכל. וקראו מסכן, לפי שחוריו מועטים, כנגדו, והכל שונאים אותו ורבים חיי' בראשית ד).

נשיח בסוד השכינה, הוא מסכן מצד מל', וחכם בסוד חכמה, והיינו חכמה עליאה חכמה תתאה (ורד"ש סולר יפה לרמח"ל).

יצ"ט נקרא מסכן, משום דמרחקין מיליה, לְשָׁכַר לעולם הבא (פנים יפות שטות כח).

השכל זוכה לקבל מאור השכל, ועי"ז נעשה אור הלבנה כאור החמה וכנ"ל, כן נחמה ולבנה דסט"א, שע"י שמקלם שכלו ונמשך אחר מילוניות ותאוות לבו, עי"ז מתחזק ביותר מהכפירות ומחכמות מילוניות שלו, ועי"ז נמשך ביותר אחר תאוות לבו, וכן חוזר חלילה.

היצר טוב נקרא מסכן וחכם וכו'

הסביר בזה בפל"ח (סס א, ד) בזה"ל: כי יודע ענינותו ודלותו דלית ליה מגרמיה כלום, כי הגוף וכל תאוותיו וכו' הכל, ואפילו שכלו הטבעי הוא הכל ורעות רות, מחמת שמעורב בנחמות הגשמיות והגופניות, ומנפח ומייתל רק לקבל הארה

מחכמה העליונה שהוא בח' המיות שיש בכל דבר, כדי להתקרב עי"ז להש"ת. ויצה"ר נקרא מלך זקן ובסיל' בחי' מלכות דסט"א שאינה חפיצה בחכמה ושכל' ענין זה מנאר בליקו"ה (ח"מ פקדון ד, ד), וז"ל: עיקר יניקת הכסילות הוא מצחינת מיעוט הלבנה שהוא פגם המלכות, כי המלכות צחינת לבנה צחינת נו"ן הני"ל, הוא כלל כל המצומים והמידות של השכל, שא"ל לקבל את השכל כי אם עי"ז כנ"ל. (...) אבל את זה לעומת זה עשה אלוקים, ובכל דבר יש טוב ורע, וע"כ לפעמים מתגברת הסט"א ויונקת מצחינת למאוס הני"ל, כי עיקר יניקתם מצחינת העדר הדעת, מצחינת למצומים שהם צחינת דינים כידוע. וכשהם יונקים משם, שזכו צחינת מיעוט הלבנה, איז הם מהפכים הדבר מהיפך אל היפך, כמ"ש המהפכים אורחות יושר ונלוזים במעגלותם. כי צאמת ריכיון להשתמש בכל דבר ובכל מידה במקומו שצמחו בקדושה ובעתה כרחוק, היינו כי צאמת ריך האדם יוצר משה שלא יעשה מעשה צהמה ח"ו, כי גדר האדם שיהיה רחוק ממעשה צהמיות, שהם כל התאוות רעות שהם כסילות ושטות ושגנון צחינת צהמה ממש, ובשביל זה הש"ת חונן לאדם דעת, כדי שימרחק ממעשה צהמה, כי הדעת שהוא גדר האדם, הוא ההיפך מכל התאוות שהם צחינת צהמיות כסילות ושטות. וכשזוכה לגרש התאוות הצהמיות, אזי נתחזק ונתרומם שכלו, כפי הכנעת התאוות הצהמיות כן נתרומם שכלו, כי כשזה נופל זה קם. ואזי כשמגיע אל השכל, אז ריך לידע האמת שעדיין הוא רחוק מחכמה, צחינת אמרתי אכחמה והיא רחוקה ממני, שעיקר החכמה שיסכיל שרחוק ממנו החכמה כמ"ש אדמו"ר ז"ל, ואז ריך דייקא לעשות עצמו כצהמה, כמו דוד המלך עליו השלום שצודאי היה חכם גדול אמיתי, ואומר ואני צער ולא אדע צהמות יייתי עמך. וזה צחינת צהמה נקדושה, צחינת אדם וצהמה חושיה ה', כמו שאמרו ר"ל צי אדם שערוימן דעת כאדם הראשון ומשיימן עצמם כצהמה. נמצא שהאדם ריך לכלי לעשות מעשה צהמה ח"ו, ואז שכלו בשלימות, ואז דייקא ריך

בחקקופין, בגין לאסטאה לון מאורח טבא לאורח בישא. תא חזי, על דא אקדים עס צר נש ציומא דלחיליד, בגין דיהימין ליה, דהא כד אחי יצ"ט לא יכיל צר נש למיהמנא ליה, דמי עליה כמטולא. כגוונא דא חנינן, מאן הוא רשע ערוס, דא הוא מאן דאקדים לאטענא מלוי לקמי דיינא עד לא יימי חצריה מארי דדינא, כמה דאת אמר (משלי יח) 'לדיק הראשון בריצו וגו', כגוונא דא האי רשע ערוס, כמה דאת אמר (בראשית ג) 'אנחש היה ערוס', והוא אקדים ושרי עמיה דבר נש עד לא יימי חצריה מארי דדינא, וכלא יכיל לוקפא רישא, כאילו אטעין על כפהיה ונא אטעין טעמיה האור רשע ערוס דאקדים עמיה, ועל דא אמר שלמה (קהלת ט) 'אנחש היה ערוס' וברדיו אינם נשמעים', בגין דהא אקדים אחרא. ועל דא כל דיינא דקביל מבר נש מלה עד לא יימי חצריה, כאילו מקבל עצמה טעווא אחרא למתא למינותא, אלא 'וצא רעהו ותקרי' (משלי יח), ודא הוא אורח דבר נש זכאה, דהא בר נש זכאה דא הוא דלא הימין לההוא רשע ערוס דיה"ר עד דיימי חצריה דאיהו יצ"ט, ובגין דא צי נשא אינון כשלין לעלמא דלתי, אבל ההוא זכאה דאיהו דחיל למחריה, כמה בישין סביל צהאי עלמא בגין דלא הימין ולא אשתתף בזההוי יצה"ה, וקצ"ה שויב ליה מכלאו, דהא הוא דכחיז (מהל"ס לד) 'רבות רעות לדיק ומכולס ילינו ה', רבות רעות לדיק לא כחיז, אלא 'לדיק, בגין דקצ"ה אחרעי ציה, ובגין כך קצ"ה אחרעי בזההוא צר נש ושיב ליה מכלא צהאי עלמא ובעלמא דלתי, זכאה חולקיה. ועי"ע בקה"ר (ד, ט) ונגדדים (לב ע"ב).

ליקוט הנחל

דלית דא מוגרמה. אימא בקוץ מצויע הנחל (עצת משל"ט) בזה"ל: בנרות האדם להיך עצמו לקבל החכמה כראות, ריך להשתל ליהויו בצהי' לבנה דלית לה מגרמה כלום, כלומה, בציטול גמור להחכמה בח' חמה, שהוא הדליק, בח' משה כפני חמה, ולהיות כיהושע לא ימש מחוק האהל של הדליק. וציטול פירושו שנים ויצטל את שכלו לפני הדליק, וכמו שאמר מוהר"ח, 'איך האב אינגאנץ מיין מח ארויסקהולט, וואס איך האב גיהערט א דיבור פון רעבין נאך א שטיקל מנ' (נגמרי ודקתי את מוחי, ומכל דיבור ששמעתי מרבינו ניתוסף לי עוד קצת מח). וזהו תנאי קודם למעשה לקיין החכמה, כי כל זמן שהאדם חכם צעני עצמו, קִנְעַנְע ממנו לקנות קיין החכמה. ועוד ריך להיות כדמיון הלבנה, כמו שרואין בחוש, וכידוע שכל ענין פנימתי וליקויה (בשעת ליקוי לבנה), ששם אחיות הקליפות כידוע, הוא מחמת כדור הארץ הגשמי שמסמיר אותה מהחמה,

שמקבל מאדם דבר עד שלא יבוא חצירו, כאילו מקבל עליו עבודה וזה אחרת לאמנא, אלא 'וצא רעהו ותקרי', וזה הוא דרך האדם הדליק, שהרי אדם לדיק זה הוא מי שלא מאמין לאורו רשע ערוס שהוא היצה"ר עד שיבוא חצירו שהוא היצ"ט, שהי מפני זה בני האדם הם כסילים לעולם הבא, אבל אותו לדיק שהוא יצא מרעונו, כמה רעות סובל בזה העולם מפני שלא מאמין ולא אשתתף בלאווי יצה"ר, והקב"ה מניל אותו מכולם, זה הוא שכחו 'רבות רעות לדיק ומכולס ילינו ה', רבות רעות לדיק לא כחיז, אלא 'לדיק, מפני שהקצ"ה רואה ט, ומשום כך הקב"ה רואה צאמו אדם ומניל אותו מהכל בזה העולם ובעולם הבא, אשוי חלקן.

היצ"ט נקרא מסכן וחכם. כדכתיב בקהלת (ד, יג-יד): טוב ילך מסכן וינסך ממנו, וכן ובסיל אשר לא ידע להוציא עור: פי מציט הסורים יאל למלך פי גם פמלכותו נולד לש: ופירש רש"י (סו): טוב ילד מסכן וחסם. זה יצ"ט. ולמה נקרא ילד, שאינו בא

באדם עד י"ג שנה. מסכן. שאין האיברים שומעים לו כמו ליצה"ר. חכם. שמשכיל את האדם לדרך טובה. ממלך זקן ובסיל. יצה"ר שהוא שליט על כל האיברים. 'זקן', שמשעה שנוגד הוולד הוא נתון בו, שנאמר 'לפתח טטאת רובך'. ובסיל. שמתעורר בדרך רעה. כך נדרש במדרש. אשר לא

ידע לטורר עור. שהרי הזקין ואינו מקבל תוכחה. כי מציט הסורים יאל למלך. ממקום הטעופת וסרחון, כדמתרגמינן 'ויצאש', 'אסרי'. פי גם במלכותו. משמלך באדם, נולד הרש המסכן הטוב ממנו, וזא מתוך טהרה ולא מתוך טיטופת הרחם. ואימא בזהר (וישב, קטע ע"א) בזה"ל: י"רבי חיילא פתח ואמר, 'רבות רעות לדיק ומכולס ילינו ה' (מהל"ס לד), תא חזי, כמה מקטרגין אחי ליה לצר נש מיומא דקצ"ה יחב ציה נשמחא לאתקיימא צהאי עלמא, דכיון דנפיק צר נש לאוריא דעלמא, מיד אודמן לאשתתפא בזהדי יצה"ר כמה דאחמא, דכחיז (בראשית ד) 'לפתח טטאת רובך וגו'', וכדן אשתתף בזהדי יצה"ה. ותא חזי דהכי הוא, דהא צעירי מיומא דלחילידו כללו נטרי גרמייהו וערקין מן גו נורא ומן כל אחרין בישין, וצר נש מיד אחי לאחמא גרמייה גו נורא, בגין דיה"ר שארי צגויה ומיד אטני ליה לאחמא בישא. ואוקיימנא דכחיז 'טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן ובסיל אשר לא ידע להוצר עור', 'טוב ילד' דא הוא יצ"ט, דהוא ילד מיומין זעירין עמיה דבר נש, דהא מתליכר שנין ואילך (עמיה) כמה דאחמא. 'ממלך זקן ובסיל', ממלך דא הוא יצה"ר דאיהו אקרי 'מלך', ושלטי בעלמא על בני נשא, 'זקן ובסיל', דאיהו זקן ודאי, כמה דאוקומה דכד לחיליד צר נש ונפיק לאוריא דעלמא אחיו אודמן עמיה דבר נש, ועל דא אחיו 'מלך זקן ובסיל'. 'אשר לא ידע להוצר עור', להוציר לא כחיז אלא להוצה, בגין דאיהו כסיל, ועליה אמר שלמה ע"ה (קהלת ג) 'הכסיל כחשך הולך', דהא מסוספייתא דחשך קא אחיא, ולית ליה נהורא לעלמין. רבי שמעון אמר, תא חזי, כחיז 'טוב ילד מסכן וחכם', מאן ילד מסכן, הא אוקומה ואחמר דאיהו יצ"ט, אבל 'טוב ילד', דהא הוא דכחיז (מהל"ס לו) 'ענר הייתי גם זקנתי', ודא הוא 'ענר' דאיהו ילד, 'מסכן' דלית ליה מגרמיה כלום, ואמאי אקרי נער, בגין דלית ליה חדמו דסיחרא דמתחדשא חמיר, ותדיר אחיו ילד מסכן כמה דאמנן, 'וחכם' בגין דחכמה שריא ציה. 'ממלך זקן', דא הוא יצה"ר כמה דאחמא, דהא מן יומא דהוי, לא נפק ממאסבותיה לעלמין, ואיהו כסיל, דכל אחריו אינון לאורח בישא, ואילו וסטי לבני נשא, ולא ידע לאזדארה, ואיהו אחי עס צר נש

דאיהו ילד מסכן וחכם, מאן הוא רשע ערוס, דא הוא מאן דאקדים לאטענא מלוי לקמי דיינא עד לא יימי חצריה מארי דדינא, כמה דאת אמר (משלי יח) 'לדיק הראשון בריצו וגו', כגוונא דא האי רשע ערוס, כמה דאת אמר (בראשית ג) 'אנחש היה ערוס', והוא אקדים ושרי עמיה דבר נש עד לא יימי חצריה מארי דדינא, וכלא יכיל לוקפא רישא, כאילו אטעין על כפהיה ונא אטעין טעמיה האור רשע ערוס דאקדים עמיה, ועל דא אמר שלמה (קהלת ט) 'אנחש היה ערוס' וברדיו אינם נשמעים', בגין דהא אקדים אחרא. ועל דא כל דיינא דקביל מבר נש מלה עד לא יימי חצריה, כאילו מקבל עצמה טעווא אחרא למתא למינותא, אלא 'וצא רעהו ותקרי' (משלי יח), ודא הוא אורח דבר נש זכאה, דהא בר נש זכאה דא הוא דלא הימין לההוא רשע ערוס דיה"ר עד דיימי חצריה דאיהו יצ"ט, ובגין דא צי נשא אינון כשלין לעלמא דלתי, אבל ההוא זכאה דאיהו דחיל למחריה, כמה בישין סביל צהאי עלמא בגין דלא הימין ולא אשתתף בזההוי יצה"ה, וקצ"ה שויב ליה מכלאו, דהא הוא דכחיז (מהל"ס לד) 'רבות רעות לדיק ומכולס ילינו ה', רבות רעות לדיק לא כחיז, אלא 'לדיק, בגין דקצ"ה אחרעי ציה, ובגין כך קצ"ה אחרעי בזההוא צר נש ושיב ליה מכלא צהאי עלמא ובעלמא דלתי, זכאה חולקיה. ועי"ע בקה"ר (ד, ט) ונגדדים (לב ע"ב).

ליקוט הנחל

וכל כמה שטומדת מול החמה צלי הסתרת העולם הגשמי, תאיר יותר בשלימות. כמו כן האדם ריך להעמיד עצמו אלא הצדיק שהוא החמה, ולדחות מעצמו הסתרת עביות חומר הגשמי שמסמירו מהשמש בח' לדיק, וק"ו גאם האדם ח"ו בצהי' 'אופרה הלבנה', ופירושו שמספיר את עצמו בגשמיות, שנכנס בתאוות אכילה וממון (ואפילו בדרך הישר), ומסבב את עצמו בנחמות (לוקסוס) וגשמיות, שכל זה מסמיריו יותר ויותר מהדליק בח' חמה, ונעשה בצהי' 'אופרה הלבנה', כי אז לא די שאינו מקבל מהשמש מונוע ממנו חכמה. כי אם נעשה ח"ו בצהי' לבנה דסט"א, שעליה נאמר 'אופרה הלבנה', בחי' מלכות דסט"א. כי האדם צטעצ צחי' מקבל וכשמונע עצמו מלקבל בצהי' חמה, ואינו בצהי' לבנה דקדושה, כי אז ח"ו נעשה מקבל מחמה דקליפה (בח' 'צושה החמה'), שהיא חכמות מילוניות, וכאומרו, 'היצור ריק אין בו מים אבל נחשים ועקצנים יש בו'.

יש רבי חיילא פתח ואמר, 'רבות רעות לדיק ומכולס ילינו ה', בוא וראה, כמה מקטרגים ים לו לאדם מיחס שהקצ"ה נתן בו נשמה להתקיים בזה העולם, שכיון שיצא האדם לאור העולם, מיד מודמן להשתתף איתו היצה"ר כמו שלמדנו, שכמו 'לפתח טטאת רובך וגו', ואז משתתף עימו יצה"ר. ובוא וראה שכך הוא, שהרי בהנחות מיום שנוגדו כולם שומרות עצמן וצורחות מן מוך אש ומן כל מקומות רעים, והאדם מיד בא לזרוק עצמו אל מוך אש, מפני שיה"ר שורה במוכו ומיד מתעורר לדרך רע. והעמדת שמוכו 'טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן ובסיל אשר לא ידע להוצר עור', 'טוב ילד' וכו' יצ"ט, שהוא ילד מהימים המועטים עס האדם, שהרי מנעלש עשרה שנים ואילך (הוא עימו) כמו שלמדנו במקום אחר. 'ממלך זקן ובסיל', ממלך זה הוא יצה"ר שהוא נקרא 'מלך', ושלטי בעולם על בני האדם, 'זקן ובסיל', שהוא בודאי נקרא זקן כמו שהעמידוהו חז"ל שנאשר טולד בן אדם ויואל לאור העולם הוא מודמן עס האדם, ועי"ז הוא 'מלך זקן ובסיל'. 'אשר לא ידע להוצר עור', להוציר לא כחיז אלא להוצה, מפני שהוא כסיל, ועליו אמר שלמה עליו השלום 'הכסיל כחשך הולך', שהרי מתסכלת החשך הוא בל, ואין לו אור לעלמים. רבי שמעון אמר, בוא וראה, כחיז 'טוב ילד מסכן וחכם', מי הוא ילד מסכן, הרי העמידוהו חז"ל ולמדנו שהוא יצה"ט, אבל 'טוב ילד', זה הוא שכמו צעיר הייתי גם זקנתי', וזה הוא 'ענר' שהוא ילד, 'מסכן' שאין לו מעצמו כלום, ומדוע נקרא נער, מפני שיש לו מדרוש הלבנה שמתחדש

חדיר, ותדיר הוא ילד מסכן כמו שאמרנו, 'וחכם' מפני שמתקנה שורה בו. 'ממלך זקן', זה הוא יצה"ר כמו שלמדנו, שהרי מיום שנבא לא יאל מטומאתו לעולמים, והוא כסיל, שכל דרכיו הם לדרך רע, והולך ומקטע לבני אדם, ולא ידע להוצה, והוא צא עס בני אדם בעלילות, כדי להטותם מדרך טובה לדרך רעה. בוא וראה, ע"כ הקדים מלמד היצה"ר להחמיר עס האדם מיום שנוגד, כדדי שאמין לו, שהי כשיבוא לחי"ו הצי"ט שזב אין אלא יוכל להאמין, ודבריו דומים עליו כמשא. עטין זה למדת, אחי הוא רשע ערוס, זה הוא מי שמקדים עצמו לטעון דבריו לפני הייין קודם שיבוא חצירו בעל היין, כמ"ש 'לדיק הראשון בריצו וגו', כגון זה רשע ערוס, כמ"ש 'אנחש היה ערוס', והוא הקדים וטורה עס האדם עד שלא יבוא חצירו (היה"ט) לשרות עליו, ושמום שהקדים ובר טען טעמוותו לפניו, כשיבוא אח"כ חצירו שהוא יצה"ט, רע לאדם להיות עמו, ואינו יכול להרים ראשו, כאילו העטין על כפיו כל המאשוא שבעולם, בגלל אותו הרשע הערוס שכבר הקדים עצמו אליו, ועל זה אמר שלמה 'אחכמת המסכן צויה ודבריו אינם נשמעים', מפני שהרי הקדים אחר. ועי"כ, כל דין שיבוא

כסיל

עירוק החכמה והחממה, בבחי' שרוק ממנה החממה, אמרתי ואכתמה והיא תרוקה ומני, כי תכלית הידיעה שאל לא נדע ובאמת כבר מורגל לנו השלשן וכלתו שורגל לנו ופי רוב חני אדם יודיעה, ספר, ואפ"כ לא אחד חכם בעתו וקצור כאילו כבר השיג הכל, דע שחניגל לא תכלית, הידיעה שהוא אל האדם, ובאמת הוא חסיל ואינו מביין שהוא לא התחיל עדיין לידע כלל, כי באמת עירוק זה החכמתו אשר לא נדע אינן מי שמשגיג כי אם הגדיר החכם הגדול בתכלית המועלה וה' יוקיר'ה חזקת קרעוּת ב. (ד.)

כ"ז מי שמהלך עם כסיל, אזי כל מי שרואה אותו, אומר, אילולי שהוא כסיל לא היה הולך עם כסיל זה, אלא מפני שהוא כסיל לפיכך מהלך עם כסיל (מדרש משלי פ' יג).

מאן דלא ידע באורייתא
אקרי כסיל (זהר קדושים פב.).

איין הכסיל מבין שהוא עושה
רע לעצמו (רש"י קהלת ד. יז).

מה שהוא ערב לנפש המשכיל הוא דבר מתועב לכסיל, לפי שהוא הפכו. וזהו 'ותועבת כסילים סור מרע' (רבינו בחי ויקרא יט, ב).

שורש הגאווה בלבו של כסיל, (...) כי כל כך הכסיל מרגיל עצמו במידת הגאווה בפיו ובלבבו, עד שתחזור בו הגאווה טבעית. כי כיון שענה הגאווה בפיו, דבר ברור הוא שיעשה פרי, כי לא יוכל הכסיל להישמר מזה (רבינו בחאי דברים לב, א).

הכפירה הוא קאי על מי שאינו רוצה ללמוד אלא פשוטה של תורה, ואין חפצו ורצונו בתבונה, רצה לומר בסודות הנעלמים הנקראים 'תבונה' (...) אע"פ שהוא

אלא ידחה התבונה ממנו,
כי אין חפצו בהם אודות
טענותיו המזוייפות (עמק
המלך הקדמה ב, ד).

כ"ל חוטא נקרא כסיל ושוטה
(כלי יקר במדבר ה' יב).

כפי"ל הוא מי שנלוז מחוקי החכמה בעבור תאוותו. הגם ששיג חוקי החכמה, יטיל בהם ספיקות, כדי שיוכל לעשות כפי תאוותו (מלבי"ם משלי, יג טז).

לעולם ירגיו. איצט צוברט (ה ע"א): אומר רבי לוי בר חמא אומר רבי שמעון בן לקיש, לעולם ירגיו אדם יצ"ט על יזה"ה, שנאמר (תהלים ד) 'רגזו ואל תחתעו'. אם נאחו מוטב, ואם לאו יעסוק בצורה, שנאמר 'אמרו צלצכס'! אם נאחו מוטב, ואם לאו

בחי' לא יחפוץ כס
וצריך כל אחד לי
ההדושה להתורר וזל

וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (נצ) יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵה"ה. וְעַד דַּקְדּוּשָׁה, ע"י הַתּוֹ

ה'יה"ה"ר לאחוב עם ה'י"ט, רק תמיד ירגיש, שיהיה שנה ציונים וציונים (מקד, רב ע"ה) אחת בזה"ל: בתנן, לעולם ירגיש אדם י"ט על ה'יה"ה"ר וישתדל אחרת, אי אזיל מניה ימות, ואי לאו ישתדל אצורייא, דהא לית לך מלה לתברא ה'יה"ה"ר אלף אורייא, אי לאו מוטב, ואי לאו ידבר ליה יומא דמותא בגין לתברא ליה. (...) דהא ה'יה"ה"ר לא שריא אלף באתר דאשתכח הדוא דחמרא וגוססתא דרוא, וכד אשתכח רואא בתירא, כדן אפרש מניה ולא יתברא שריא בזה"ה, וזנין כך בעי לאדכרא ליה יומא דמותא, ויתברא גופיה, ואיבו אזיל ליה. תא חוי, י"ט בעי הדוא לאורייא, וי"ז"ר הדוא דחמרא וגוססתא דרוא, וזנין כך בעי בר נש לארוא (ליה) תדיר מההוא יומא רבא יומא דדינא יומא דחושבנא, דלית ליה לבר נש לאגנא עליה, אלף עובדי דכשרן דליה עבד ביה עילמא בגין דיגיו עליה בזה"ה שעתא.

[illegible]

היי וכתב צנחם השולחן (אור"ח חמג) בזה"ל היי
 בעסק המורה לשמה וזכה כל אחד לפי ערכו ליתן זה כח.
 להכניע את המנויות שמועות מעסק המורה לשם שמים, עי"ז מוז
 למדוע. ועי"ז מחסום ומחסר יצ"ט על יצה"ר היינו שהאדם מחס

מילואי חכמה

לעולם ירדו: לעולם דייקא, כדכח ציבורא דבש (ח"א, ה) בזה"ל; לבטל חמדת התחדשות ה"ה"ה, אמרו, אין לה חקא אלא חסד, ולכן אמרו, 'שישיי' דברי חסד חביבים בעיניך כל יום כאלו היום יתגלו, וזה לעומת זה שזה מתחדש עליו בכל יום, ולכן חסדו התורה ג"כ כאלו היום יתגלה, וחביבה, לבטל התחדשות ה"ה"ה. ומה שכתבנו על ילדיו. ואפשר' כאלו נמשל ד"מ לחיוב אהבה/שיחייב על לומדיה כל שנה ושנה וכו', כדאיתא (אבותא דרבי נחמן ע"כ).

ההיים אלו הדקיקים צנמיתם קרויים חיים, והמתים אלו הרשעים צנמיתם
טעוריים כל ימיהם צהבלי עולם שצמח כולם הם צנחי מיתה כ"ל, ע"כ ד'
מחמתם, והם שדייק אינם יודעים מחומה, כי אינם שמים כל כלל לשום דבר,
ע"י יודעים שדייק, ע"י דייקא וזמן תכלית הדרישה השלימה שהיא עקבית
עצמו אמר 'אנה אנכי הולך למות ולמה זו לי כבוד', נאחא שוועלט עמנו למת
שהשדל עמנו רק צוה, וע"כ קיבל הכבוד והכרעה, עד שזכה לחיים אחר
השלימות של כל הכרעה כולה, כשאר"ל 'עולמי עולמי מי הנאך וכו' יעקב
ההולות ומידות רעות אינם נלקחים' (ק) צוה"ל כל המקבל עליו חורב מעבדות
ההורה, שזכו בחינת אנפין הירקין, בחינת חכמת אדם חאלי פניו, ע"י ענפי
ידוע שלהם שהם צנחית אנפין חסורין, ע"י שקיבל עליו חור הול שהיא צנח
צוה"ל: צנחלה המיוקדת על חורו וז כחז מוהר"ל אלהות חבורה ויחס וליני
הליניא, א"ל, צנחלה חור רמו ועלה למעשה, שדייקא ע"י שמקדמין ממשקיע
בחבורה שצ"ע שגריא ג"כ לילה כידוע, חור מ"מיתא למעשה חור אחר אחר
(צח"ו נ"ו וצנח) קודם ליום (צח"י ח"א ושמע). צ עסק החורה כב

[illegible]

וְאֵנִי תַפְלָה

וּבְכֵן תִּשְׁוֶינִי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים. שְׂאוֹכָה לֶחֶם כֹּחַ לַמְּלָכֹת וְקִדְרֶשָׁה שֶׁתִּשְׁתַּבֵּר עַל מַלְכוּת הָרִשְׁשָׁה, וְאִזְכָּה עַל צִבּוֹר הַיָּצָר מִבּוֹ לְהַצִּיר דַּעַת וְתַחֲנוּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, וְתוֹשִׁיעִי עָלִי חֲכָמָה וְשֶׁכַל קִדְרֶשָׁה, שְׂאוֹכָה לַחֲסִיכָה בְּכָל יָדָךְ בְּאוֹר הַשֶּׁכֶל קִדְרֶשָׁה יֵשׁ בּוֹ, לְדַבֵּק עֲצָמֵי הָאָדָם וְיִתְבַּר עַל יָדֵי כֹחַ הַשֶּׁכֶל שֶׁכּוֹלֵם, שְׂאוֹכָה לְחַיִּים מִכֹּחַ אֵת הָרַחֲמִים שֶׁאַתָּה קִרְבָּנוֹ אֵלֵּי כָּל עַת לְהַתְקִיר (א) אֵלֶיךָ (לְיִמִּית א).

וּתְמַשִּׁיךְ עֲלֵינוּ
קְרִשְׁתָּהּ הַגְּדֹלָה,
וְשִׁפְצֵנוּ עֲלֵינוּ כַּח
וּאִמְנוּ מִהַצְדִּיקִים
הָאֲמִתִּים יָקִים
שֶׁבִקְדָּשְׁךָ וְזִכְוֹתֶיךָ
וְכֹחַ נִגְוָה לְהַנְעִיעַ
וּלְשַׁבֵּר וּלְכַסֵּל מֶלֶךְ
וְזֶה וְכִסֵּי לְרֹשֶׁת אֹתוֹ
וְאֵת חֲלוּתוֹ מִקֵּלָּנוּ
וּמַעַל בְּגִבּוֹלוֹ וְאֵת
רוּחַ הַשְּׁמָאָה תַּבְעֵנוּ כֵּן
הָאֵל וְתַכְסֵּל מִקֵּלָּנוּ
כִּי מִיֵּי הַדְּהוּרִים
רֵעִים הִרְדִּפְתָּ אַחֲרֵינוּ
בְּכָל עַתָּה וְכִיתוּר
אֲחֵרֵי הַחֲפָצִים בְּאִמָּת
לְהַתְקַבֵּר אֵלֶיךָ
מֵאִשֶׁר נִגְלָה לְפָנֶיךָ
אֲדֹנָי כֹּחַ מֶלֶךְ אֲחִמִּים
(לִיקְרֹאת טַעַם)

התמיד לחשם יתברך וחותר התיחד בכל פעם לשוב אליך ולהכיר אותך באמת, ומתבררין וקורטגונים בגדו כאשר חלם ידעת, ולוא רבמך וחסדך, ולולי כך לא היינו נשמות דעת, ועתה אבי שבשמיים, חזק עלי, בבקשה את הנהלים, לפניו את מיני הציורים רעים בכל פעם, ואיך להתחכם בהקמה אמתית, להתחבר כל מיני דפוסים, באפן שאוכל להכניע ולשבר ולפחד כל מיני יצורים רעים וכל מיני חיות, עדשים, לסור מני ולשנות הטוב בעיניו ולבשר (לרמז).

נחת

סוד 'דברי חכמים בנחת נשמעים' וזוהי קנה חכמה, ושמעיהו וזוהי קנה חכמה, והיבור הוא מבחי' אלקים, ה' מוצאות הפה, ה' אותיות אלקים, והחכם ממשך י"ג תיקוני דייקא ששורשים מוכנה וק"ה, נחת.

נחת ר"ת נצח חסד תפארת, שחן ג' מדות שחן בחי' ימין חסד, כי התפארת מטה כלפי חסד, וזה סוד 'דברי חכמים בנחת נשמעים' (שם).

נחת ר"ת 'נבולות' חכמה 'תורה' וזה סוד 'דברי חכמים בנחת נשמעים', שאינו מדבר רק בנבולות חכמה (שם).

יוסף

יוסף הוא בחי' הצדיק שעוסק לקרב להשי' ע"י שטוסיף והולך האור בכל יום, כי עושה בכל פעם צמטומים וכלים נפלאים, באופן שיוכל להתקרב כל מי שרצה בעולם, ועל שם זה נקרא יוסף, בחי' מוסיף והולך (ליקוטי השכמת המורה ד, טז).

יוסף הוא בחי' המשכת התורה לתוך התפלה, שמביא את התורה מבחי' משה לבחי' דוד, לעשות ממנו תפלה (ליקוטי ר"ת ה, ט).

יוסף הוא היסוד, וקראו בלשון יוסף, להיותו מוכנה אליו. ולכן הרמז בכל עניני המידה הזאת, אם במה שכלכל כל בית אביו, כי כן המידה הזאת וזה את העולם כדפי' (פרד"ס כג, יוסף).

ליקוטי (ועומת אחיו) לא היתה תאומה כלל, הוא מפני כי יוסף הוא הראש ממשותו של יעקב, והוא שאמר עליו 'ואלה תולדות יעקב יוסף' שהוא העיקר של תולדות יעקב, ולפיכך נולד יחידי, כמו כל דבר שהוא שורש הדבר ועיקרו, שהוא אחד (גור אריה בראשית לה, ז).

יוסף הוא בחי' נפש יעקב ואח"כ בראשית כה, ו).

דברי חכמים בנחת נשמעים. איחא כספר באני הנחל (ה) צוה"ל: 'דברי' הוא בחי' דיבורי התפלה, 'חכמים' היינו העוסקים בתורה נקראים חכמים, וזה 'דברי חכמים', התפלה שהם בחי' חן הנ"ל. וזה 'נחת', כי ע"י התמצרות החי'ת והנו"ן נעשה תי"ו, היינו שעושים חקיקה צלל המתבקש, ועי"ן 'נשמעים', כי ע"י התורה מתקבלים כל התפלות והבקשות כנ"ל. ואפשר לומר שזהו ענין מה שהסיר רבינו ז"ל לעשות מהמחזרות תפלות (עיין ליקו"מ ח"ב כה), ואמר שנעשים מזה שעושים גדולים, כי עי"ן נחמדים החי"ת והנו"ן הנ"ל ומתקבלה נקשמו.

דברי חכמים בנחת נשמעים.

ובנחת השולחן (אה"ע קטח) דרש את הפס' גם עם כל המקראות הסובבים לו, וז"ל: מרומנו במאמרו, הכמוז (קהלת ט) 'עיר קטנה ואנשים זה מעט', שמדבר מענין מלחמת היצ"ר כשדדו"ל, 'זמנא זה איש מסכן וחכם' בחי' היצ"ר, 'ומילט' הוא את העיר נחמדתו וכו', ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה (אצל) נחמדתה ממסכן צויה ודבריו אינם נשמעים', כי היצ"ר מתגבר העיקר על זה גופא לצוות נחמדת היצ"ר ולבלי לשמוע לדבריו. וסיים ע"י,

'דברי חכמים בנחת נשמעים וכו'. כי נחמדת כפי התמצרות והשתטחות היצ"ר לא היו נשמעים דברי היצ"ר כלל, כי כל מה שהיצ"ר עומד לנגדו, היצ"ר מתגבר עליו בעזותו ביותר נקולות וזמנות, אצל ע"י מה שדברי היצ"ר הם דייקא נחת נשמעים עי"ן דייקא דבריו נשמעים ביותר, נחת נשמעים מועקת מושל בכסילים'. וזה מרמז נחמדת נפלאות המיוקן של עסק התורה, שהם צעלמם נחת 'דברי חכמים בנחת נשמעים', כי כל דבריהם נחת ונחמדת נפלאה, ועי"ן יתוסף כל פעם ביותר כח למלכות דקדושה, עד שנעשה בחי' 'אור הלצנה כאור החמה' וזכין לחן, ועל ידי זה מתקבלין כל הנקשות והתפלות שזה בחי' תי"ו. וכל זה מרומנו נחמדת 'נחת', ונו"ן חי"ת תי"ו, כמוזא בפנים, ועל ידי זה דייקא דברי היצ"ר נשמעים וזכין לכבוש מלחמת היצ"ר בשלימות, כי אחר כל המשכת המיוקנים הנ"ל הוא מוסיף עוד להרבות תפלות ונקשות ותמנונים לפני השי"ת, והקב"ה מקבל תפלתו וממלא נקשתו לכבוש המלחמה בשלימות, נחת מה שנאמר דוד המלך עליו השלום 'שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ואחזקתך אפסי ארץ וכו'.' ועיין בתרגום על הפסוקים הנ"ל, וסיים שם על פסוק 'דברי חכמים וכו', מילי דלולתא דחכימיה נחשאי מתקבלין קדם מארי עלמא וכו', היינו כנ"ל.

הילדים אשר חנן. כמד בליקו"ה (ח"מ פקדון ד, כ) צוה"ל: וזהו, ואשלה להגיד לאדוני למאזא חן צעניך, חן' דייקא, כי ע"י התורה שעי"ן מקשרין הכל אל השכל ונתחבר החי"ת עם הנו"ן, נעשה נחמדת חן, ואז עיקר החן וההשפיע אלל ישראל וכולם נעלים אליהם. וזהו שאמר לו ג"כ אז כשפגע בו, הילדים אשר חנן וכו', כי אז דייקא הודיע לו שהילדים שלו שהם כלל ישראל המשיך נחמדת חן, כי הם יקשרו הכל לשרשן, ע"כ אין לו שום כח עליהם.

ועל בן יעקב שהוא בחי' השכל כנ"ל.

הנחל (שם תש"ט), צוה"ל: יש לומר, שצמלה יעקב משולבים זה שני העניינים, כי יעקב הוא נחמדת 'ויעקבני זה פעמיים', ומרגום אונקלוס 'אחמני', ו'יעקב', כמו שפירש רש"י, 'אזוי קרא לו יעקב על

וזהו דברי חכמים בנחת נשמעים. כדכתיב נקלה (ט, יז): דבריו תתקיים צמח נשמעים נשמעת מושל צפנילים: ופירש התרגום יונתן (ס): בידבריו מילי דלולתא דחכימיה נחשאי מתקיימין קדם מארי עלמא, ימיר מתקבלת קל גברא רשיעא דלוא שליט על שטיין,

דפגין דלית מקבל. ורש"י פירש (ס): **נחת נשמעים.** מקובלים הם לדבריו. **מועקת מושל בכסילים.** מלכי האומות עובדי אלילים. וכעין אשמה מושל משה נפטר זה כמה שנים, ועדיין גזירותיו מקובלים על ישראל, וכמה מלכי האומות גוזרים גזירות על ישראל ואין דבריהם מתקיימין. וצ"ל (שם) האומות, ר' ר' (לון) ציאר את פשט הכמוז צוה"ל: **דברי חכמים בנחת נשמעים.** מי שמידתו כה, אזי אינו צא ליד כעס לעולם. והכוונה 'נחת נשמעים', נחת רוח ולא צרמות רוח, כי מי שאוחז נחמדת הענוה ממילא אינו כועס לעולם, כי הוא סובל ומעלים עין מסוררים. וגם הכוונה 'נחת', דהיינו צמחון ולא נחמדות צרע גדול. ואיחא עוד כספר עמק המלך (הקדמה ג, פ"ד) צוה"ל: אליהו הנביא ע"ה אמר, 'זהנו רוח גדולה וזמון מפרק הרים ומשבר סלעים, לא צרום ה', ואחר הרוח רעש לא צרעש ה', ואחר הרעש אש לא באש ה', ואחר האש קול דממה דקה, שהיא הקדושה, שנאמרה, 'דברי חכמים בנחת נשמעים'. ע"פ הכלל האחד עשר, ירקה הולמד לחפש כיצד לחבר את פשט הפס' עם פירושו הפנימי של רבינו. ועי' בדברי נחת השולחן המוצאים בסמוך נחת ד"ה 'דברי חכמים בנחת נשמעים'.

כי חנני אלקים וכו'. (...) הילדים אשר חנן. (יטענו שני פסוקים אלו כסדר נחמדתם נחמדת, ועל כן הקדמנו להציג את הפס' 'הילדים אשר חנן' קודם לפס' 'כי חנני'). כמד בצדאשית (ג, ד-ה, ח-יח): ויבן עשו לקרחתו ויספקהו ויפל על ג'ארכו ויספקהו ויבן: וישאל את עיניו ויבן את הפנים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלקים את עבדך: (...) ויאמר מי לך פל המנהג הזה אשר פגשתי ויאמר למלא חן צעני אדוני ויאמר עשו ג' לי רב אחי זה לי לך אשך לך: ויאמר יעקב אל ג'א חס ג'א מלאחי חן צעניך ולקחם מנחתי מנדי פי על ג'ן ראיית פניך פקחת פני אלקים וי' ג' לל ויפג'ר צו ויחן: ואיחא נחש"י על הגמרא במס' ע"י (כ ע"א) צוה"ל: לשון חנינה, והוא חן. וכן כמד נחמדת המנהג (ה): 'זמנא חן ושלל טוב' זה יעקב דכתיב 'כי חנני אלקים וגו'', ואומר 'הילדים אשר חנן אלקים את עבדך'.

אלקים יחנן בני. כמד בצדאשית (מג, כט) צעני הנחם צנימין למרים ע"י אחיו צוה"ל: וישאל עיניו ויבן את פנימין אחיו בן אמו ויאמר הנה אחיכם הפטן אשר למתם אלי ויאמר אלקים יחנן צני: ופירש רש"י (ס): אלקים יחנן צני. נחמדת שבעים שמענו חנינה, 'אשר חן אלקים את עבדך' (צדאשית ג, ו), וצנימין עדיין לא נולד, לכך צרכו יוסף צנימיה. וזה לשון המדרש צ"ד (וישאל עת, י צמקמ צ, ה): וישאל עיניו ויבן את גו'. א"ר צנימין, לפי שמענו חנינה באחד עשר שבעים ולא שמענו חנינה בשבע צנימין, והיכן שמענו, כאן שמענו, 'יאמר אלקים יחנן צני'.

ליקוטי הנחל

שם אחיות העקב. ורגל הוא צמינת אמונה צמינת מלכות, צמינת נוף, שיעקב אמו צוה, ולכן זכה לחן. **זכה** יחן. איחא נחש"י (ג, תשכח) צוה"ל: אחר פעם מורינו הרב רבי נתן, חן דקדושה האמיתי היה לרבינו, אני אין לי חן אמת כזה, אולם תודה לאל, נקי אני מחן של שקר.

כב דברי תפלה חכמים מתקבלים נחשאי לפני ארון העולם, יומר מקבלת (משון קנילה ונפקה) קול האדם הרעט השולט על שוטים, שהוא נועם וקדוש ברוך הוא אינו מקבל את קול נשקמו.

ואני תפלה

תפלה ברחמיך הרבים, ותהיה תמיד עם פי בעת דבורי, ותמשיך תמיד טוב אמת לתוך כל הדבורים שלי, עד שכל דבורי יהיו דבורים הנשמעים ונתקבלים בעיני כל, חן כשאני צריך לפרש שיחתי לפניך ולהתפלל ולהתחנן ולהעתיק ולהפציר אותך יי אלהי ואחיי אבותי על כל מה שקשר לי, אצבא תמיד לדבר לפניך דבורים טובים, דברי חן ונחמדות, דבורים הנשמעים ונתקבלים אצלך. ויבן דברי בלדף, באפן ששפיל כל משאלותי ברחמים ותקרבני אליך באמת, כי צרכי הנה מרבים מאד מאד בנשמיית וברוחניות בלי שעור ועדר. ואין לי שום משען ומבטח כי אם על רחמיך הרבים ורחמיך הגדולים (...) וחו כשאני צריך ויבן כפי רצונך הטוב לדבר דבורים עם בני אדם לעוררם לעבודתך או בשביל איזה חפץ וענין שהוא רצונך, תוכני ברחמיך תמיד, ותמשיך טוב מאתך לכל דברי, באפן שיהיו דברי תמיד דבורים הנשמעים ונתקבלים בעיני כל. ולא אדבר דברים בטלים לעולם, רק כל דבורי יהיו דבורים טובים, דבורים שבא מהם תועלת גדול לשפך ולעבודתך באתם, דבורים הנשמעים ונתקבלים, שאצבא לפעל על ידם דברים שהם רצונך הטוב באמת (ליקוטי כט).

האופנים מלוכשים אש לבנה כשלהבת (הציוני פ' ששפטיס).

אש לבנה היינו גבורה הקרובה אל הרומים, ויש לומר כי הוא גבורה שנבחר, שחסד לבן, הגבורה אש שבו נקראת אש לבנה וקה"א,אש).

ע"י המצוות שאנו עושין בהתלהבות גדול בחשק עצום, אנו נדבקים בפנימיות המצוה דהיי אש לבנה, ונרחקים מהחומר. ולפי גודל התלהבות כן הוא התרחקות מהחומר ובא יותר להשתת הבורא (קדושת לוי סס' אבות).

מלאך

כ"ז מלאך ומלאך הוא ממונה על איזהו דבר, ואפילו כל אילנות ועשבים יש עליהם ממונים (ויקרא'טו.א).

צ"י השינויים שנעשו במלאכים, היינו לפעמים יושבים, לפעמים עומדים, לפעמים נשים, לפעמים אנשים, וכן שאר השינויים, כן השפע הבא מן השמים, נשתנה, לפעמים אש, לפעמים מים, לפעמים אבנים, וכן שאר השפעות, וכל אלו השינויים נעשים בעולם ובאדם, גם נשתנה רצונו לפי השינויים, לפעמים רוצה כן ולפעמים רוצה אחר וספר המדות, פתוח ח"ב יב).

יש מלאכים שהם מרחם, ויש מלאכים שהם מאש, וכל א' נותן משלו לחבירו, משום שיש שלום ביניהם, ועל כן אלו המלאכים יורדים מב' יסודות האלו וקראטיס פ' בראשית).

הפלאך הוא טוף מארבעה יסודות פשוטים מתקברים אל המקור, והואר השופע עליהם הוא העיקר, והנה נשתמ העצור, היא עיקר האור המתפשט בתוך המלאך המתלבש במלאך, ונמצא ערך המלאך אל הנשמה כדרך הגוף אל הנשמה, אלא שזה שש"ה וזה יצירה"ה נבדל זה ענין גדול ומפתח גדול בענין המלאכים (ופרד"ח דה,א).

הפלאך נקרא 'עומד', כי הוא עומד במוריהג אחת, אבל האדם נקרא 'מתהלך' (כלי יקר ויקרא יח.ד).

לוקרס א. ה).

כי מתחילה היצה"ר מתלבש עצמו במצות. איחא בליקו"ה (ח"מ גינה ג, ז) צוה"ל: כי צאמת ע"פ רוב אי אפשר להצט"ד שיצוא להאדם להסיתו מיד לעצירה גמורה ח"ו, רק בתחילה מתלבש את עצמו במצוות, וגונז דעת האדם ומורה לו היחר, ומלצים לו הענה רעה שלו במצוות, והיום אומר לו עשה כך ועשה כך עד וכו', ומממת גניבתו וערמתו קשה מאד להיגלל ממנו.

היצה"ר מתלבש עצמו במצות. ובליקו"ה (ח"מ פקדון ד, ד) צוה"ל: מה שכתב אדמו"ר ו"ל בסוף התורה הנ"ל על מאמר רבה בר בר חנה ומתחזי כי לזיתא דגורא מורא נרישא וכו', שהצט"ד מתלבש עצמו במצוות וכו', אבל צאמת מלאך מוזיק הוא. וזהו חנינת כל החכמות של הצל המצויים עכשיו, שכולם הם תחצולות היל"ה"ר והקליפה, שמעקס לצבם ומתלבש עצמו במצוות, כגון שמצוה לעזור זמן קריאת שמע ותפלה כדי להתפלל בגוף נקי, ומצלים רוב ימיים על נקיות ועוברים זמן קריאת שמע ותפלה בכל יום, ולסוף אינם מתפללים בגוף נקי כלל, מכל שכן שאינם מתפללים במחשבות נקיות וזכות כלל, עד שע"פ הרוב אינם יודעים מה הם מדברים. וכבר נווחו על זה כמה גדולי הצדיקים, בפרט אדמו"ר ו"ל שאמר בפירוש שהוא טעות ושטות גדול ופיתוי היל"ה"ר לצלות זמן היקר על חומרות של שטות כאלה, ולא כן כוונת השולחן ערוך והפוסקים כלל, כמונן למעיין היטב בדבריהם, שאדברצא ברוב המקומות הם מקילים צוה מאד מאד, ואם באיזה מקומות נמצא שיכולין לטעות באיזה חומרא, צוה לריכין לילך אחר רוב הפוסקים, שרובם ככולם מקילים צוה מאד, כמצוהר במגן אצרהם בסיומן ז"צ בתחלתו, וכאשר ראינו מכל גדולי הקדמונים שלא נהגו בחומרא של שטות והצל הזה. ואין להאריך צוה כאל, כי אין כאן מקומו. וכן בכמה דברים שהצט"ד מתלבש את עצמו במצוות, שכל זה נמשך מחכמות של הצל שנמשך מצחינה הנ"ל, שמהפכין האמת שעושין מעשה צהמה ורואים לידע חכמות והמצאות. ובאמת הא צהא תלוי, כי כל יניקת הסט"ל הוא מפגם המלכות מצחינת מיעוט הלצנה כידוע, היינו מצחינת פגם הצמאום הנ"ל, היינו כי ע"י כל התאוות והעצירות ח"ו פוגמין במלכות מצחינת למאום הנ"ל, וכשנפגם ומתקלקל הצמאום, ע"י"א אינו יכול לנמצא את מוחו לקבל הדעת האמיתי בהדרגה וצמידה, ואזי יוצא דעתו מהגבול, וע"י"א הוא נמעה ונצור בתכמות של שטות והצל, מתממת שאין לו למאום לקבל המומ והשכל האמיתי.

מתלבש עצמו במצות. ואיחא צוה בליקו"ה (ח"מ ממה ד, יג) צוה"ל: ומתלבש א"ע במנהיגים וגדולים, ומכנים בציבם לחלוק על הצדיק הגדול האמיתי. **מתלבש עצמו במצות ומטעה את האדם.** ומנאר בליקו"ה (ח"מ פקדון ד, י) צוה"ל: כי זה כלל גדול, שכל דבר וכלל מידה שבעולם יש בו טוב ורע, והצט"ד אורז על האדם תמיד ללכדו במצותו ח"ו בכל מיני תחצולות ורמאות וערמומיות שבעולם, מה שאין הפה יכול לדבר ולהצ לשחצו. וצריכין לשום לב אל האמת תמיד, ולהסתכל היטב בכל דבר מה יצא מזה, כדי שלא יהיה נלכד ברשתו ח"ו. כי צוודאי בתחילה מתגבר הצט"ד מאד על האדם למונעו לגמרי מדרך החיים ח"ו, אך כשהאדם מתעורר קצת ורואה לשוב לה', להתפלל או ללמוד וכיוצא, הוא מתפשט כנגדו ומונעו צממה מניעות ותלישות ובלצולים צלי שיעור, עד שכמה פעמים גם כשמתפלל ולומד אין העבודה בשלימות כראוי, בפרט שכמה זמנים ועיתים מצלצל אותו לגמרי מתממת טירדת הפרנסה וכיוצא, ולא די לו צוה, כי אם עוד אורז עליו כאליו אפס תקוה ח"ו, כאליו א"ל לו עוד להתקרב להש"ת כראוי, מאחר שעוצרים ימים ושנים ועדיין הוא רחוק כמו שהוא רחוק. ובאמת גם זה הוא תחצולות הצט"ד, וגם זהו צחינת מה שמצוהר בהתורה הנ"ל שהצט"ד מתלבש את עצמו במצוות, שמכנים בלצו התרשלות ותלישות ע"י המצוות והיראה שלו שהוא מתלבש בהם כאליו הוא רואה בתקנתו, ומוכיח אותו ע"י שהוא רחוק כ"כ, ובאמת כוונתו להרע למונעו ולהחלישו גם ממונע עבודתו שרואה לעסוק בה. ע"כ כל מי שרואה לנטום בעבודת ה' צריך ליזהר מאד לאחוז בשניהם, בצחינת טוב אשר תאחוז צוה וגם מזה אל תנח ידך וכו', דהיינו להיות זריז גדול מאד מאד בעבודתו יתברך, וזה כל אשר תמצא ירך לעשות בצורך עשה צוריות גדול דבר יום ציומו, ולא לדחות מיום ליום ח"ו וכו"ל. ואעפ"כ צריך להמתין הרבה הרבה, שאפילו כשרואה שאין עבודתו בשלימות, ואפילו אם לפעמים אינו יכול לעשות כלל, אעפ"כ ימתין ויפעה לישועת ה'. (...) כי אפילו מי שזוכה לעבודת ה' כראוי ועוסק הרבה בתורה ותפלה ומעשים טובים, צריך ג"כ להמתין הרבה עד שיזכה לשלימות כראוי, כי עיקר תכלית העבודה הוא להכיר אותו יתברך, כמו שאיחא צוהר הקדוש, בגין דישתמודעין ליה, ולזה צריכין להמתין הרבה. אך לא היה לנו כח להמתין כ"כ, כי כפי הנקודה טובה שנלצ כל אחד מישראל, הוא צוער ומתהלצ מאד להיכלל צו יתברך ולדבקה צו, ע"כ כרחמינו נתן לנו את התורה הקדושה, כי היא חיינו ואורך ימינו, כי ע"י התורה יש לנו צמה להחיות עצמנו כל הימים אשר אנו ממתנים לישועתו להיכלל צו יתברך בשלימות, כי התורה היא אחדותו יתברך, וע"י התורה עצממה אנו זוכין לצוא אל התכלית האמיתי לדבקה צו יתברך. אך גם מי שאין עבודתו בשלימות, ואפילו אם נדמה לו שעדיין הוא רחוק לגמרי, ואפילו אם הוא צאמת כך, אעפ"כ צריך להמתין ולנפות לישועתו ולהחיות את עצמו בתוך כך בכל מה שיוכל, פעם בתורה, פעם בתפלה, פעם בהתבודדות ושיחה צינו לצין קונו, פעם בשיחה עם חבירו או רבו, פעם בשעית איזה מנחה וגמילות חסד, פעם בלצון וביסופין והשוקקות, שזה העיקר, כמצוהר בדבריו ז"ל שיעיקר הוא הלאון וכו' ובתוך כך לומדין כאליו לומדין ומתפללין כאליו וכו'. וכן כתב צוה"ל (ה, ה) צוה"ל: וכי מי לנו גדול בכל המצוות שמלא היל"ה"ה, כמלות ההריסה בתעצרת התלצבות הלצ לעבודת הש"ת צעמנו, ויש צוה אופנים שונים. כי צוהת ההריסה, הורם האדם גם צדעתו יותר מדאי.

ליקוטי הנחל

ומטעה את האדם. כתב בליקו"ה (ח"מ ממה ד, יג) צוה"ל: עיקר כל הרמאות והערמומיות של הצט"ד הוא ע"י כח המדמה, כשאין זוכין לצריו כראוי. כי כל הטעותים שבעולם נמשכין מכח המדמה, נראה צחוש אפילו בצברים גשמיים שכת המדמה מטעה לפעמים את האדם, וסובר על עין שהוא אכן וכיוצא. אבל בצברים גשמיים יכולין לצבר השקר והטעות מיד ע"י חוש הראות, אך בצברים הנוגעים אל השכל קשה מאד לצבר הדבר ולעמוד על האמת כשכת המדמה מתפשט ומטעה את צני אדם להפוך את האמת, כי מריציו הדמיונות יש לו כח להפוך כל דבר מהיפך אל היפך, עד שקשה מאד לעמוד עליו.

הפשוטה, כלומר, שאינו מתעורר ואינו מעורר האדם אלא בצברים הצריכים לקיום העולם.

אש לבנה. איחא ציערות דבש (ח"ג, ה) צוה"ל: יפה"ר הוא הגל המטביע ספינה צמים עזים ומאלות ים, רק בצרואו להטביע, צא בתחילה בדרך יקפה. וזהו כדאש נורא חורמא, היינו אש לבן, שהוא לפחות אותם, כלומר בצבר טוב יקפה ומוסר, שהוא אש לבן, צמה מ"ה צהא מ"ה עינים' ו'נ' מנחה ומורה אור. וכן דרכו כנ"ל, וצוה יוכל לו ללמד לפחות אותו להטביע שאולה. אבל האדם תכנס יצין את אלה, ימן ללצו כי צברים כאלה

המה היו בעוברינו, אשר גרמו חורבן ראשון ושני, ושהי גלויות צאו ע"י כך.

כי צאמת ע"פ רוב אי אפשר להצט"ד שיצוא להאדם להסיתו מיד לעצירה גמורה ח"ו, רק בתחילה מתלבש את עצמו במצוות, וגונז דעת האדם ומורה לו היחר, ומלצים לו הענה רעה שלו במצוות, והיום אומר לו עשה כך עד וכו', ומממת גניבתו וערמתו קשה מאד להיגלל ממנו.

היצה"ר מתלבש עצמו במצות. ובליקו"ה (ח"מ פקדון ד, ד) צוה"ל: מה שכתב אדמו"ר ו"ל בסוף התורה הנ"ל על מאמר רבה בר בר חנה ומתחזי כי לזיתא דגורא מורא נרישא וכו', שהצט"ד מתלבש עצמו במצוות, ומטעה את האדם כאלו מסיתו לעשות מצוה. וזהו בחי' צוציתא דנורא חוררא, אש לבנה. אעפ"כ מלאך מוזיק הוא :

אצא, היאך מעשרין את המלח ואת התבן, כסבור אציו שהוא מדקדק במצוות. **צפוי.** כמרגומו, צפוי של יחמק. ומדרשו, צפוי של עשו, שהיה צד אותו ומרמזו בצדכיו.

במחשבות נקיות וזכות כלל, עד שע"פ הרוב אינם יודעים מה הם מדברים. וכבר נווחו על זה כמה גדולי הצדיקים, בפרט אדמו"ר ו"ל שאמר בפירוש שהוא טעות ושטות גדול ופיתוי היל"ה"ר לצלות זמן היקר על חומרות של שטות כאלה, ולא כן כוונת השולחן ערוך והפוסקים כלל, כמונן למעיין היטב בדבריהם, שאדברצא ברוב המקומות הם מקילים צוה מאד מאד, ואם באיזה מקומות נמצא שיכולין לטעות באיזה חומרא, צוה לריכין לילך אחר רוב הפוסקים, שרובם ככולם מקילים צוה מאד, כמצוהר במגן אצרהם בסיומן ז"צ בתחלתו, וכאשר ראינו מכל גדולי הקדמונים שלא נהגו בחומרא של שטות והצל הזה. ואין להאריך צוה כאל, כי אין כאן מקומו. וכן בכמה דברים שהצט"ד מתלבש את עצמו במצוות, שכל זה נמשך מחכמות של הצל שנמשך מצחינה הנ"ל, שמהפכין האמת שעושין מעשה צהמה ורואים לידע חכמות והמצאות. ובאמת הא צהא תלוי, כי כל יניקת הסט"ל הוא מפגם המלכות מצחינת מיעוט הלצנה כידוע, היינו כי ע"י כל התאוות והעצירות ח"ו פוגמין במלכות מצחינת למאום הנ"ל, וכשנפגם ומתקלקל הצמאום, ע"י"א אינו יכול לנמצא את מוחו לקבל הדעת האמיתי בהדרגה וצמידה, ואזי יוצא דעתו מהגבול, וע"י"א הוא נמעה ונצור בתכמות של שטות והצל, מתממת שאין לו למאום לקבל המומ והשכל האמיתי.

מתלבש עצמו במצות. ואיחא צוה בליקו"ה (ח"מ פקדון ד, י) צוה"ל: כי זה כלל גדול, שכל דבר וכלל מידה שבעולם יש בו טוב ורע, והצט"ד אורז על האדם תמיד ללכדו במצותו ח"ו בכל מיני תחצולות ורמאות וערמומיות שבעולם, מה שאין הפה יכול לדבר ולהצ לשחצו. וצריכין לשום לב אל האמת תמיד, ולהסתכל היטב בכל דבר מה יצא מזה, כדי שלא יהיה נלכד ברשתו ח"ו. כי צוודאי בתחילה מתגבר הצט"ד מאד על האדם למונעו לגמרי מדרך החיים ח"ו, אך כשהאדם מתעורר קצת ורואה לשוב לה', להתפלל או ללמוד וכיוצא, הוא מתפשט כנגדו ומונעו צממה מניעות ותלישות ובלצולים צלי שיעור, עד שכמה פעמים גם כשמתפלל ולומד אין העבודה בשלימות כראוי, בפרט שכמה זמנים ועיתים מצלצל אותו לגמרי מתממת טירדת הפרנסה וכיוצא, ולא די לו צוה, כי אם עוד אורז עליו כאליו אפס תקוה ח"ו, כאליו א"ל לו עוד להתקרב להש"ת כראוי, מאחר שעוצרים ימים ושנים ועדיין הוא רחוק כמו שהוא רחוק. ובאמת גם זה הוא תחצולות הצט"ד, וגם זהו צחינת מה שמצוהר בהתורה הנ"ל שהצט"ד מתלבש את עצמו במצוות, שמכנים בלצו התרשלות ותלישות ע"י המצוות והיראה שלו שהוא מתלבש בהם כאליו הוא רואה בתקנתו, ומוכיח אותו ע"י שהוא רחוק כ"כ, ובאמת כוונתו להרע למונעו ולהחלישו גם ממונע עבודתו שרואה לעסוק בה. ע"כ כל מי שרואה לנטום בעבודת ה' צריך ליזהר מאד לאחוז בשניהם, בצחינת טוב אשר תאחוז צוה וגם מזה אל תנח ידך וכו', דהיינו להיות זריז גדול מאד מאד בעבודתו יתברך, וזה כל אשר תמצא ירך לעשות בצורך עשה צוריות גדול דבר יום ציומו, ולא לדחות מיום ליום ח"ו וכו"ל. ואעפ"כ צריך להמתין הרבה הרבה, שאפילו כשרואה שאין עבודתו בשלימות, ואפילו אם לפעמים אינו יכול לעשות כלל, אעפ"כ ימתין ויפעה לישועת ה'. (...) כי אפילו מי שזוכה לעבודת ה' כראוי ועוסק הרבה בתורה ותפלה ומעשים טובים, צריך ג"כ להמתין הרבה עד שיזכה לשלימות כראוי, כי עיקר תכלית העבודה הוא להכיר אותו יתברך, כמו שאיחא צוהר הקדוש, בגין דישתמודעין ליה, ולזה צריכין להמתין הרבה. אך לא היה לנו כח להמתין כ"כ, כי כפי הנקודה טובה שנלצ כל אחד מישראל, הוא צוער ומתהלצ מאד להיכלל צו יתברך ולדבקה צו, ע"כ כרחמינו נתן לנו את התורה הקדושה, כי היא חיינו ואורך ימינו, כי ע"י התורה יש לנו צמה להחיות עצמנו כל הימים אשר אנו ממתנים לישועתו להיכלל צו יתברך בשלימות, כי התורה היא אחדותו יתברך, וע"י התורה עצממה אנו זוכין לצוא אל התכלית האמיתי לדבקה צו יתברך. אך גם מי שאין עבודתו בשלימות, ואפילו אם נדמה לו שעדיין הוא רחוק לגמרי, ואפילו אם הוא צאמת כך, אעפ"כ צריך להמתין ולנפות לישועתו ולהחיות את עצמו בתוך כך בכל מה שיוכל, פעם בתורה, פעם בתפלה, פעם בהתבודדות ושיחה צינו לצין קונו, פעם בשיחה עם חבירו או רבו, פעם בשעית איזה מנחה וגמילות חסד, פעם בלצון וביסופין והשוקקות, שזה העיקר, כמצוהר בדבריו ז"ל שיעיקר הוא הלאון וכו' ובתוך כך לומדין כאליו לומדין ומתפללין כאליו וכו'. וכן כתב צוה"ל (ה, ה) צוה"ל: וכי מי לנו גדול בכל המצוות שמלא היל"ה"ה, כמלות ההריסה בתעצרת התלצבות הלצ לעבודת הש"ת צעמנו, ויש צוה אופנים שונים. כי צוהת ההריסה, הורם האדם גם צדעתו יותר מדאי.

מיוצאי הכמרה

היצה"ר מתלבש עצמו במצות. ובספלות ישרים (פ"ו) כתב צוה"ל: והנה תדע, כי זה כלל גדול מנוסה במלצכת הפרישות, שכל קולא צריכה צדיקה, כי אע"פ שיכולה להיות ישרה ונכונה, אמנם, קרוב הדבר שהיה מעלות הילר ומרמומיו, ע"כ צריך לצדוק אחריה בתקירות ודרישות רבות, ואם אחר כל אלה תלצק, ודאי שהיה טובה.

היצה"ר מתלבש עצמו במצות. איחא צוה"ל: והצדיק מקושרים יפה גם לענין הנו"ן שלפעמים הולך עקלקלות, והצדיק מקושרים יפה גם לענין הנו"ן (דסט"א), ח"ו: הוציר על כבישת יפה"ר הנקרא נחש, (...) ונמשל לנו"ן. פעמים פשוטה ופעמים כפופה, כך הוא הנחש והילר פעמים הולך אחרות עקלקלות ומתעקש, ופעמים הולך בצדק ישרה, דרך פשוטה, כמו הנו"ן.

הפשוטה, כלומר, שאינו מתעורר ואינו מעורר האדם אלא בצברים הצריכים לקיום העולם.

אש לבנה. איחא ציערות דבש (ח"ג, ה) צוה"ל: יפה"ר הוא הגל המטביע ספינה צמים עזים ומאלות ים, רק בצרואו להטביע, צא בתחילה בדרך יקפה. וזהו כדאש נורא חורמא, היינו אש לבן, שהוא לפחות אותם, כלומר בצבר טוב יקפה ומוסר, שהוא אש לבן, צמה מ"ה צהא מ"ה עינים' ו'נ' מנחה ומורה אור. וכן דרכו כנ"ל, וצוה יוכל לו ללמד לפחות אותו להטביע שאולה. אבל האדם תכנס יצין את אלה, ימן ללצו כי צברים כאלה

המה היו בעוברינו, אשר גרמו חורבן ראשון ושני, ושהי גלויות צאו ע"י כך.

מקור חכמה

היצה"ר מתלבש עצמו במצות. ובספלות ישרים (פ"ו) כתב צוה"ל: והנה תדע, כי זה כלל גדול מנוסה במלצכת הפרישות, שכל קולא צריכה צדיקה, כי אע"פ שיכולה להיות ישרה ונכונה, אמנם, קרוב הדבר שהיה מעלות הילר ומרמומיו, ע"כ צריך לצדוק אחריה בתקירות ודרישות רבות, ואם אחר כל אלה תלצק, ודאי שהיה טובה.

היצה"ר מתלבש עצמו במצות. על דרך הכתוב בצדכאית (כה, כז-כח): וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עָשׂוֹ אִישׁ יָדָע יָדָה אִישׁ שָׂדֶה (...) וַיֵּאָהֲבֵהּ וַיִּקָּם אִתָּה עָשׂוֹ פִי יָדָה צָפוֹ: ויצאר רש"י (סס): **יודע יד.** לצוד ולרמות את אציו צפוי, ושואלו,

אצא, היאך מעשרין את המלח ואת התבן, כסבור אציו שהוא מדקדק במצוות. **צפוי.** כמרגומו, צפוי של יחמק. ומדרשו, צפוי של עשו, שהיה צד אותו ומרמזו בצדכיו.

במחשבות נקיות וזכות כלל, עד שע"פ הרוב אינם יודעים מה הם מדברים. וכבר נווחו על זה כמה גדולי הצדיקים, בפרט אדמו"ר ו"ל שאמר בפירוש שהוא טעות ושטות גדול ופיתוי היל"ה"ר לצלות זמן היקר על חומרות של שטות כאלה, ולא כן כוונת השולחן ערוך והפוסקים כלל, כמונן למעיין היטב בדבריהם, שאדברצא ברוב המקומות הם מקילים צוה מאד מאד, ואם באיזה מקומות נמצא שיכולין לטעות באיזה חומרא, צוה לריכין לילך אחר רוב הפוסקים, שרובם ככולם מקילים צוה מאד, כמצוהר במגן אצרהם בסיומן ז"צ בתחלתו, וכאשר ראינו מכל גדולי הקדמונים שלא נהגו בחומרא של שטות והצל הזה. ואין להאריך צוה כאל, כי אין כאן מקומו. וכן בכמה דברים שהצט"ד מתלבש את עצמו במצוות, שכל זה נמשך מחכמות של הצל שנמשך מצחינה הנ"ל, שמהפכין האמת שעושין מעשה צהמה ורואים לידע חכמות והמצאות. ובאמת הא צהא תלוי, כי כל יניקת הסט"ל הוא מפגם המלכות מצחינת מיעוט הלצנה כידוע, היינו מצחינת פגם הצמאום הנ"ל, היינו כי ע"י כל התאוות והעצירות ח"ו פוגמין במלכות מצחינת למאום הנ"ל, וכשנפגם ומתקלקל הצמאום, ע"י"א אינו יכול לנמצא את מוחו לקבל הדעת האמיתי בהדרגה וצמידה, ואזי יוצא דעתו מהגבול, וע"י"א הוא נמעה ונצור בתכמות של שטות והצל, מתממת שאין לו למאום לקבל המומ והשכל האמיתי.

מתלבש עצמו במצות. ואיחא צוה בליקו"ה (ח"מ פקדון ד, י) צוה"ל: כי זה כלל גדול, שכל דבר וכלל מידה שבעולם יש בו טוב ורע, והצט"ד אורז על האדם תמיד ללכדו במצותו ח"ו בכל מיני תחצולות ורמאות וערמומיות שבעולם, מה שאין הפה יכול לדבר ולהצ לשחצו. וצריכין לשום לב אל האמת תמיד, ולהסתכל היטב בכל דבר מה יצא מזה, כדי שלא יהיה נלכד ברשתו ח"ו. כי צוודאי בתחילה מתגבר הצט"ד מאד על האדם למונעו לגמרי מדרך החיים ח"ו, אך כשהאדם מתעורר קצת ורואה לשוב לה', להתפלל או ללמוד וכיוצא, הוא מתפשט כנגדו ומונעו צממה מניעות ותלישות ובלצולים צלי שיעור, עד שכמה פעמים גם כשמתפלל ולומד אין העבודה בשלימות כראוי, בפרט שכמה זמנים ועיתים מצלצל אותו לגמרי מתממת טירדת הפרנסה וכיוצא, ולא די לו צוה, כי אם עוד אורז עליו כאליו אפס תקוה ח"ו, כאליו א"ל לו עוד להתקרב להש"ת כראוי, מאחר שעוצרים ימים ושנים ועדיין הוא רחוק כמו שהוא רחוק. ובאמת גם זה הוא תחצולות הצט"ד, וגם זהו צחינת מה שמצוהר בהתורה הנ"ל שהצט"ד מתלבש את עצמו במצוות, שמכנים בלצו התרשלות ותלישות ע"י המצוות והיראה שלו שהוא מתלבש בהם כאליו הוא רואה בתקנתו, ומוכיח אותו ע"י שהוא רחוק כ"כ, ובאמת כוונתו להרע למונעו ולהחלישו גם ממונע עבודתו שרואה לעסוק בה. ע"כ כל מי שרואה לנטום בעבודת ה' צריך ליזהר מאד לאחוז בשניהם, בצחינת טוב אשר תאחוז צוה וגם מזה אל תנח ידך וכו', דהיינו להיות זריז גדול מאד מאד בעבודתו יתברך, וזה כל אשר תמצא ירך לעשות בצורך עשה צוריות גדול דבר יום ציומו, ולא לדחות מיום ליום ח"ו וכו"ל. ואעפ"כ צריך להמתין הרבה הרבה, שאפילו כשרואה שאין עבודתו בשלימות, ואפילו אם לפעמים אינו יכול לעשות כלל, אעפ"כ ימתין ויפעה לישועת ה'. (...) כי אפילו מי שזוכה לעבודת ה' כראוי ועוסק הרבה בתורה ותפלה ומעשים טובים, צריך ג"כ להמתין הרבה עד שיזכה לשלימות כראוי, כי עיקר תכלית העבודה הוא להכיר אותו יתברך, כמו שאיחא צוהר הקדוש, בגין דישתמודעין ליה, ולזה צריכין להמתין הרבה. אך לא היה לנו כח להמתין כ"כ, כי כפי הנקודה טובה שנלצ כל אחד מישראל, הוא צוער ומתהלצ מאד להיכלל צו יתברך ולדבקה צו, ע"כ כרחמינו נתן לנו את התורה הקדושה, כי היא חיינו ואורך ימינו, כי ע"י התורה יש לנו צמה להחיות עצמנו כל הימים אשר אנו ממתנים לישועתו להיכלל צו יתברך בשלימות, כי התורה היא אחדותו יתברך, וע"י התורה עצממה אנו זוכין לצוא אל התכלית האמיתי לדבקה צו יתברך. אך גם מי שאין עבודתו בשלימות, ואפילו אם נדמה לו שעדיין הוא רחוק לגמרי, ואפילו אם הוא צאמת כך, אעפ"כ צריך להמתין ולנפות לישועתו ולהחיות את עצמו בתוך כך בכל מה שיוכל, פעם בתורה, פעם בתפלה, פעם בהתבודדות ושיחה צינו לצין קונו, פעם בשיחה עם חבירו או רבו, פעם בשעית איזה מנחה וגמילות חסד, פעם בלצון וביסופין והשוקקות, שזה העיקר, כמצוהר בדבריו ז"ל שיעיקר הוא הלאון וכו' ובתוך כך לומדין כאליו לומדין ומתפללין כאליו וכו'. וכן כתב צוה"ל (ה, ה) צוה"ל: וכי מי לנו גדול בכל המצוות שמלא היל"ה"ה, כמלות ההריסה בתעצרת התלצבות הלצ לעבודת הש"ת צעמנו, ויש צוה אופנים שונים. כי צוהת ההריסה, הורם האדם גם צדעתו יותר מדאי.

ואני תפלה

ובכן תוכני ברהמייד הרבים, שלא יהיה שום כח להיצר הרע והרוע שטות לכלכל את דעתו, לבשר אותו חם ושלום מעבודתך באמת על ידי המצוות שלו, שהוא מתלבש עצמו במצוות כאלו הוא מסית אותי לאיזה דבר מצוה, והוא טופן צוה רשת לרגלי חם ושלום על ידי אלו המצוות שלו, שהוא מתלבש בהם, כאשר אתה לבד ידעת כל זה. אנא יי, חום ותחל על נפשי האמלקה, והצילני ממנו מעצותי הרעות האלו, לכל יהיה לו כח להטעות אותי חם ושלום בכלבולים חלו. וזנני משיך את כל יקחי עליך יי אלהי ואלהי אבותי, ואני חומי עצמי עליך לבד, שאחיה תולוכני ברהמייד הרבים בדרך הישר והאמת בכל עת ובכל שעה בכל תנועה ותנועה, שכלם יהיו כרצונך הטוב, ולא אסור כרצונך לבד, ואחיה תרדם ימין ושמאל. כי אתה ידעת כי אשר נדב אצננו ואי אפשר לנו לבזן בכל עת כרצונך הטוב ותנועתו של בני על כן עזרני ברהמייד הרבים שלא יהיה שום כח להיצר הרע והרוע שטות והשגשגן לכלכל את דעתו עוד בשום כלבול בעולם כלל, רק אצבה לסמוך עליך לבד, ואתה תרדם עלי ברהמייד הרבים, ותולוכני ותהריכני בדרך האמת תמיד בכל עת ובכל רגע, באפן שכל משגי ונשקין ותנועותי בלם, וכל התנועות של בני ויוצאי חלצי ושל כל התלויים בי בלם יהיו כרצונך הטוב לבד תמיד מעתה עד עולם (ליקרא'א).

המתרגם

בח אשכּוּרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵבִי"ה בחר בזה מכל העמים, ומתחת הארבע שְׁלֹשֶׁם נֶאֱמָר לֹאֵם מִרְתָּ אִמִּית, כְּדִי שִׁדְעוּ אֶת הַדָּרֶךְ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וְכֵן מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּמִדָּוָה, כְּאִילוֹ שֶׁהַשֵּׁד בִּזְבָּקָהּ, כִּי הַתּוֹרָה כּוֹלֵה הִיא שְׂמוֹ שֶׁל הַקֶּבֶד"ה, וְלִכְךָ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה הוּא עוֹסֵק בִּזְבָּמוֹ, וּמִי שֶׁמִּתְרַקֵּם מִהַמְדוּרָה רְמוּק הוּא אֶת הַקֶּבֶד"ה.

בש הקב"ה כשבר נתן תורה לישראל וכל לטעון, וכמה מרכבות היו עמו, כולן מרכבות קדושות, וכל האנשים העליונים שהם מקדושת התורה כולן היו שם, והתורה ניתנה בלתינו אש, והכל מלש האש, ובמדינה שלש לבנה על גבי אש שחורה, ואותיות היו פורחות ועולות באויר, ואות ראשונה של התורה נתחלק לשבע מאות ושבעים ותמימה לכל גד, וכולם נראים באויר הקדוש בלתינו, ו' לא גד זה ו' לא גד, וכן לכל האנשים, ואלו תווין היו עומדים על עמודים, ואותם העמודים היו עומדים על גס, וכל תווין עליהם, מפני שבוד התורה על ו' עומדת, ואלו תווין שהם שם המונה של התורה, כולם על אלו העמודים עומדים, שאותם הקורות שינאים בזה הנביאים, הקוד שהם בכל זה, ועל אלו העמודים עומדים אלו תווין, ו' העליונה היא סוד הקול שנשמע, והוא הקוד שעומדת בו התורה, מפני שהתורה ינאה מחיות קול הפנימי שקרא 'קול גדול, וזה הקול גדול הוא סוד התורה, ועל זה נמנה 'קול גדול ולא יסף'.

מקור הכמה

התורה שהוא כוֹלֵה שְׂמוֹתַי שֶׁל הַקֶּבֶד"ה. כְּדֹאִיתָ בּוֹזֵר (אָמַר, פֶּט ע"ג) בּוֹזֵר"ל: בִּיחֻלָּאִין אֵינִין יִשְׂרָאֵל, קְדוּשָׁתָּה בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעִי בְּזֵה מִכָּל עַמִּין, וּמִנּוּ רַחֲמֵינוּתָּה לְהַלּוֹן יִיבִי לְהוֹ אֲוִרִייתָה קְדוּשָׁתָּה, לִמְנַדַּע אֲרַחֵף דִּמְלַכָּה קְדִישָׁה. וְכֵל מֵאֵן דֹּאשְׁמַדֵּל בְּאֲוִרִייתָה,

כְּאִילוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בִּיה בְּקוּדֶשָׁה בְּרִיךְ הוּא, לְאֲוִרִייתָה כֹּלֵה שְׂמִיה קְדוּשָׁה בְּרִיךְ הוּא הוּי, וּבִגִּין כֵּךְ מֵאֵן דֹּאשְׁמַקֵּס בְּאֲוִרִייתָה אֲתַעַסֵּק בִּיה בְּשִׂמְיָה, וּמֵאֵן דֹּאשְׁמַקֵּס מֵאֲוִרִייתָה רַחֲמָה הוּא מְקוּדֶשָׁה בְּרִיךְ הוּא. וְכַזֵּה רַחֲמַנָן בְּהַקְדַּמְתּוֹ לִסְפֵר בְּרֵאשִׁית בּוֹזֵר"ל: יֵשׁ צִידֵינוּ קִצְלָה שֶׁל אִמִּית כִּי כֹל הַתּוֹרָה כּוֹלֵה שְׂמוֹתַי שֶׁל הַקֶּבֶד"ה, שֶׁהַמִּצְוֹת מִתְחַלְקוֹת לַשְׂמוֹת בְּעִינֵן אֶחָד, כְּאִילוֹ תַחֲשׁוּב עַל דָּרֶךְ מַשֵּׁל כִּי פֶסוּק 'בְּרֵאשִׁית' יִתְחַלֵּק לַמִּצְוֹת אֲחֵרוֹת, כְּגוֹן בְּרֵאשׁ יִתְבַּרֵּךְ אֱלֹקִים. וְכֹל הַתּוֹרָה כֵּן, מִלְּבַד צִירֻפִּיהֶן וּגִימַטְרִיּוֹתֵיהֶן שֶׁל שְׂמוֹת. וְכֵן כַּזֵּה הַשֵּׁלִים (יִתְרָה, תּוֹרָה אֹר ג), ח"ו: נִדְעָה כִּי

כֹּל הַתּוֹרָה כּוֹלֵה הִיא שְׂמוֹתַי יִתְבַּרֵּךְ צִירֻף אֲוִתִּיתִיהַ מִתַּחַפְשָׁטִים לְאֵין תְּכִלִּית, וְשֶׁס הוּי"ה שֶׁהוּא יוּי"ה הוּא שֶׁס הַעֲנָם, וּמִמֶּנּוּ נִאֲלָלִים כֹּל הַשְׂמוֹת, וּמִהַשְׂמוֹת הַכִּינּוּיִים, בְּאֻפֵּן שֶׁאֵין מִצִּיָּה וְאוֹת בְּתוֹרָה שֶׁאֵין רוּחַ לְכִינוּי, וּמִכִּינוּי עוֹלָה לָשֵׁם, וּמִשֵּׁם לְהוּיָה, בְּאֻפֵּן שֶׁמִּתּוֹרַת יוּי"ה תַּמִּימָה, כְּלוּמַר הַתּוֹרָה כּוֹלֵה חֲחֵרַת לָשֵׁם יוּי"ה שֶׁס הַעֲנָם.

וְהַתּוֹרָה הוּא בַּחֲוִי"ה. אִיתָה בּוֹזֵר (פְּקוּדִי, רַכּו ע"ג) בּוֹזֵר"ל: בִּיקוּדֶשָׁה בְּרִיךְ הוּא כְּדִי יִהְיֶה אֲוִרִייתָה לִישְׂרָאֵל וְאִתָּה לְסִינִי, וְכַמֵּה רַחֲמִיךְ הוּו עַמִּיה, כִּלְכּוֹ רַחֲמִיךְ קְדִישֶׁךְ, וְכֹל קְדוּשִׁין עֲלֵאִין דְּקוּדֶשָׁה לְאֲוִרִייתָה כִּלְכּוֹ הוּו תַּמֵּן, וְאֲוִרִייתָה אֲמִיתִיבַת בְּלַהֲטִי אֲשֵׁל, וְכֹלֵה בַסְטְרָל דֹּאשָׁה, וְכַמִּצָּה בֹאשָׁה חוּרַחַ עַל גְּבִי אֲשֵׁל אֲוֹכְמָה, וְאֲחֻוּן הוּו פֶּרַחִין וְסִלְקִין בְּאִוִירָה, וְאֵת קְדַמָּה לְאֲוִרִייתָה אֲתַפְלִיג לִשְׂבַע מֵאָה וּשְׁבַעִים וְתַמִּשָׁה לְכָל סֵטְרָה, וְכִלְכּוֹ אֲתַחְוּוֹן בְּאִוִירָה דְּרַקִּיעָה בִּצָּת ו"ו, ו' לִסְטְרָל דֹּא ו' לִסְטְרָל דֹּא, וְכֵן לְכָל סְטְרִין. וְאֵלִין וּוִין הוּו קִימִינֵן עַל עַמּוּדִין, וְאֵינִין עַמּוּדִין הוּו קִימִינֵן עַל נִיסָה, וְכִלְכּוֹ וּוִין עֲלִייהָ, בְּגִין דִּרְחָ לְאֲוִרִייתָה עַל ו' קִימִינָה, וְאֵינִין וּוִין דֹּאֵינִין רֹאֵה דִמְהִימַנוּתָה לְאֲוִרִייתָה, כִּלְכּוֹ עַל אֵינִין עַמּוּדִים קִימִינֵן, דֹּאֵינִין רִינֵן דִּנְפִקִין בְּזֵה נְצִיאִים, רֹאֵה דִלְהוֹן בְּכָל סֵטְרָה, וְעַל אֵינִין קִימִינֵן קִימִינֵן אֵינִין וּוִין. ו' עֲלֵאֵה אִיבּוֹ רֹאֵה דְקוֹל דֹּאשְׁמַמַּה, וְאִיבּוֹ רֹאֵה דְקִימִינָה בִּיה אֲוִרִייתָה, בְּגִין לְאֲוִרִייתָה נִפְקָה מִהַוּאֵה קֵלָה פִּנִּימָתָהּ דֹּאקְרִי 'קוֹל גְּדוֹל', וְדֹא קוֹל גְּדוֹל אִיבּוֹ רֹאֵה דֹּאשְׁמַמַּה, וְעַזְבִּין שִׁלְשָׁה, מוֹנַחוֹת בְּאֲוִרֹכּוֹ שֶׁל גְּדוֹל וְלֹא יִסְף. **הַלְלוּחֹת אַרְבֵּן וִי"ו**. כְּדֹאִיתָ בְּנָם" ב"ב (יד ע"ה): וְהַלְלוּחֹת אַרְבֵּן שֶׁשֶׁה, וְרַחֲבֵן שֶׁשֶׁה, וְעַזְבִּין שִׁלְשָׁה, מוֹנַחוֹת בְּאֲוִרֹכּוֹ שֶׁל אֲרֹן. **מִקְבִּלֹת הַדּוּקִיָּה עֲלִיהַ אֲקִי**. וְאִיתָה בּוֹיָק"ר (פ' קְדוּשִׁים כה, א) בּוֹזֵר"ל: רַב הוּנָה בִּשְׁס ר' בְּיוֹמִין בָּן לוי אִמֵּה, מַשֵּׁל לְמֵלֶךְ שֶׁאֲמַר לִבְנֵי, וְאֵל לִפְרַקְמַטְיָה, אֲמַר לוֹ, אֲבֵה, מִמִּירָה אִנִּי בְּדָרֶךְ מִהֲלַסְטִים וְצִים מַפְנִי אֲפּוֹרְטִין (פִּירַשׁ הַעֲרוּךְ, שׁוּרְדִי אֲנִיתִי בִּים), מֵה עֲשֵׂה אֲצִי, נִטֵּל מִקָּל וְתַקְקוּ וְנָתַן בּוֹ קָמִיעַ, וְנִתְנֵה לִבְנֵי, וְאֲמַר לוֹ, יְהִי מִקָּלִי הַזֶּה בְּיָדְךָ וְאִי אִתָּה מִמִּירָה מַשּׁוּם בְּצִיָּה. אֵף כֵּךְ כֵּךְ אֲמַר הַקֶּבֶד"ה לַמַּשֵּׁה, אֲמַר לִישְׂרָאֵל, בְּצִי, עֲקָקִי בְּתוֹרָה וְאֵין אִתָּם מִמִּירָאִים מַשּׁוּם אֲוִמָּה. וְעַי"נִתָּה בְּנֵה" ד"ה 'כְּמוֹ כֵּן מַמַּשׁ הַתּוֹרָה שְׁעוֹסֵקִין וְכוּ' בְּצִדְרִי הַפֶּלֶם" בַּסּוֹפֵס שֶׁבִּצִּיל מִדְרַשׁ זֶה. וּבַסְּפִיקָתָה דְרַב כְּהֵנָה (יט, ו) אִיתָה עוֹד לַעֲנִין הַמְקָל וְהַשְׂמוֹת הַתְּקוּקִים בּו, ח"ו: 'אֲנֹכִי ה' אֲלֵקָיִךְ רַגַע הִים וְיִהְיֶה גִלְיוֹ ה' כִּצְאוֹת שְׂמוֹ' (יִשְׁעִיָה נל), וְכִי מֵה רֵאֵה הִים וְצֵרַת, ר' יוֹדֵה וְר' נַחֲמִיָה, ר' יוֹדֵה אֲמַר, מִקָּלוֹ שֶׁל מַשֵּׁה רֵאֵה וְצֵרַת, וְר' נַחֲמִיָה אֲמַר, שֶׁס הַמְּפּוֹרֶשׁ הִיָּה חֲתוּקָה עֲלִיו 'ה' כִּצְאוֹת שְׂמוֹ, רֵאֵה אֲוִתוֹ וְצֵרַת. וְדוּק וְרַחֵה כִּי 'ה' כִּצְאוֹת' הוּא הַשֵּׁם הַמְּכַנִּיעַ אֶת גְּלִי הִים (כְּפִי הַמוֹנֵעַ לַעֲלֵי בִצְאִגְמָה דְרַבנָן, בְּמִקְרָא"ח ד"ה 'ח"פ מֵה שֶׁאֲמַר רַבנָן"ח).

מִיִּלְוֹאֵי חֲכַמָּה

שְׁעִיקָר הַכְּנַעֲנִית שֶׁל הַיִּצְהָר הוּא עִי"ה הַתּוֹרָה. וְאִיתָה בַסְפֵר מֵאֲוֹר עֵינִים (פ' הַאֲוִינִי) בּוֹזֵר"ל: בְּיוֹם הַהוּא בָּאוּ מִדְבַר סִינִי, דְרַשׁוּ ר'ז'ל 'סִיחִיו דְבִרִי תּוֹרָה מִדְשִׁים עֲלִיךְ כִּיּוֹם שִׁנִּיתָנִי'. וְלַהֲבִין אֵיךְ אֲתַפְשׁוּת הַעֲנִין שִׁיחִיו מִדְשִׁים כִּיּוֹם שִׁנִּיתָנִי, אֵיךְ דֹּאמְרוּ ר'ז'ל 'אֵם פִּנַּע כֵּךְ מַטּוּל הוּו מַשְׁכַּחֵה לְבִית מִדְרַשׁוֹ ב'ו', מִנָּחֵל מִכַּח הַמְדוּרָה בְּטֵל הַיִּצְהָר, וְהִיא עֵינִיתוּ רֹחוֹת שְׂמִינָה שְׂמִינָה לומדים ואַעפ"כ אֵינוֹ בְּטֵל מִהַם הַיִּצְהָר, אֵיךְ שֹׁאִינִם לומדים כְּמוֹ שֶׁנֶּרֶךְ לַלְמוּד, דִּהְנֵה לַמַּשֵּׁל אֵם פִּתַּח אֲדָם אִיבּוֹה סִפֵּר אֵינוֹ רֹאֵה רַק אֲוִתִּיתָה, וְכַסְתַּחמִיל לְדַבַּר מוֹחֵף בּוֹ שֶׁל, וְהַמִּיחֵן בֹּא לוֹ הַשְׁכָּל, הֵלֵךְ מְקוּדֵשׁ לֹא הִיָּה בּוֹ הַשְׁכָּל כֹּלֵךְ רַק אֲוִתִּיתָה, וּמִי נָתַן לוֹ הַשְׁכָּל, הֵלֵךְ ה' וְזֹ שִׁמְשַׁפֵּיעַ לוֹ הַשְׁכָּל בְּשֶׁהַ שִׁמְתַּחמִיל לְדַבַּר אֲוִתִּיתָה, כִּי 'ה' יִתֵּן חֲכַמָּה וְגו', מִנָּחֵל הַשְׁתַּח הוּא מִקָּבֵל הַתּוֹרָה. וְאֵם הִיָּה לומד כֵּן וּמֵאֲמִין בִּצְאֻמָּה שְׁלִימָה שִׁמְקַבֵּל הַתּוֹרָה מִהַשִּׁי"ת, וּבִמֵּתֵן תּוֹרָה מִכִּצִּי (שְׂמוֹת ג) 'מִרְוֹת עַל הַלְוִחוֹת' וְדַרְשׁוּ ר'ז'ל. 'אֵל תִּקְרִי מִרְוֹת אֵלֵךְ מִרְוֹת' מִמֵּלֶךְ הַמּוֹת, הוּא שֵׁטֶן, הוּא הַיִּצְהָר, וְלִכְן בּוֹדֵאִי הִיָּה בְּטֵל הַיִּצְהָר. וְזֶה 'סִיחִיו מִדְשִׁים כִּיּוֹם שִׁנִּיתָנִי וְכוּ'. וְהִכֵּן.

הַיִּצְהָר שֶׁרַחֲבֵה לַעֲשׂוֹת אֵת הָאֲדָם מִשּׁוּבָּה. בְּשִׁיחִרָן (סו) מַלְטִי עֵלָה נִפְלָאֵה עֲבוֹר זֶה, ח"ו: מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וּמִלִּית לְדַבְרֵי חֲכָמִים אֲמִיתִים הוּא יִכּוֹל לַהֲשַׁמֵּנֵה, כִּי עֵיקָר שֶׁנֶּשֶׁן שֶׁל כֹּל הַמַּשּׁוּבָּעִים הוּא רַק מַחֲמַת שֶׁהוּא אֵינוֹ מִלִּית וְשׁוֹמֵעַ לְדַבְרֵי הַבְּעִלִי שֶׁל, כִּי הַמַּשּׁוּבָּע אֵם הִיָּה שׁוֹמֵעַ וּלִית לְדַבְרֵי אֲחֵרִים שֶׁהֵם הַבְּעִלִי שֶׁל, בּוֹדֵאִי לֹא הִיָּה מַשּׁוּבָּע כֹּלֵךְ, כִּי אַעפ"פ שִׁלְפִי רוּחַ שְׂטוֹת וּשְׁגֵאוֹן שֶׁלֹּו דַמְדַּמֵּה לוֹ בְּצִירִיר גִּמּוּר שֶׁהוּא צִרִיךְ לִיכָךְ קִרְוֵה וְלַהֲתַגְלֵל בִּצְאִשָּׁה וְכִיוֹנָף בּוֹה מִדְרִכִּי הַשְׂטוֹת וּשְׁגֵאוֹן, אַעפ"כ מֵאֲחַר שֶׁהַגְדוֹל מִמֶּנּוּ אֲמַר לוֹ שֶׁאֵינוֹ צִרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן, אֵם הִיָּה מִצְטַל דַּעְמוֹ נִגַּד דַּעַת הַגְדוֹל מִמֶּנּוּ בַּחֲכַמָּה, בּוֹדֵאִי הִיָּה מִצְטַל כֹּל הַשְּׁגֵאוֹן שֶׁלֹּו. מִנָּחֵל שְׁעִיקָר הַשְּׁגֵאוֹן הוּא רַק מַחֲמַת שֶׁהוּא אֵינוֹ רֹחֵה לַשְׂמֻעֹת וְלִלִית לְדַבְרֵי חֲכָמִים, וְהִכֵּן הַדַּבַּר הַיִּצְהָר. וְעַי"ע בְּעִינֵן הַיִּצְהָר שֶׁרַחֵה לַעֲשׂוֹת הָאֲדָם מַשּׁוּבָּה, בְּשִׁיתוֹת שֶׁלֹּאֲחַר סִיפּוּרֵי מַעֲשִׂית בְּצַמְשָׁה מִהַסּוֹת וְהַפְּלוּטֹת.

חֲכַמָּה וְכִינָה, הָרִי רַחֲמֵן בּוֹ כֵּתֵר חֲכַמָּה בִּיעַת. וְזֶה סוֹד 'אִיתָה אֲשֵׁר אֲחִיה, אִיתָה הָרַאשׁוֹן בִּיעַת, אִיתָה ב' כֵּתֵר חֲכַמָּה (שֵׁם) מוֹת סוֹד: ו' הוּא סוֹד הַתַּתְּמָרִית בַּעַל ו' קְצוֹת, גַּם הַיִּסּוֹד הוּא בַּחֲוִי"ה (...). אֵם הַדַּעַת הוּא סוֹד הוּא (קְהִי"ה). ו' שֶׁהוּא בַּחֲוִי"ה מִקָּל רַחֲבֻעַת, וְעִי"ו"ו בָּאִים לִירֵאֵה עֲלִילָה וְיִקְרִי"ה פִּרְיוֹן פֶּסֶר הַמּוֹר ב' גו'. הַעֲנִינֵן כִּי בְּחִיּוֹת תִּרְיוֹן וְקִרְאִים מִקְלוֹת, וְהַשְׂעִים שׁוֹם לִירְדוֹת הָאֲדָם אֵל הַרְדִּי הַיִּשִּׁר (פִּרְדִּי"ה ב. כ. סִקֵּל). מִקָּל אִינוֹ רֵדָנָה שִׁקִּיָּה תִקְפִּיאָה קְהִי"ה. מִקָּל. יֵשׁ הַבְּרִיל בִּין מִקָּל, מִשֵּׁה. מִשְׁעֵנֶת. הַמַּטָּה הִיָּה עוֹשֵׂי לְכַבֵּד, וְהִיָּה נִשְׁאָה אֲוִתוֹ לַפְּעֻמִּים לְצִינֵן הַמְדוּרָה, וּבְצִינֵן לַפְּעֻמִּים הַנְּשִׁיתָה, כְּמוֹ מַעַן עוֹד לַשְׂמֻעֹת וְלִלִית לְדַבְרֵי חֲכָמִים, וְהִכֵּן הַדַּבַּר הַיִּצְהָר. וְעַי"ע מִשְׁעֵנֶת בִּידוֹ מְרֹב יָמִים" וְכִינָה (ח). וְאֵם עוֹשֵׂי לְהַכָּה וְקָרָה מִקָּל, וְהוּא יִקְרֹב בִּידֵי הַרְעוּיִם לְהַכּוֹת הַבְּהֵמָה, וְיִרֵךְ אֶת הָאֲחֻתָּן מִבְּקִיל"ה (שִׁלְכִי"ה דִּמְיָה א, יא).

לִיקוּטֵי אֲשֵׁרִי תַמִּימֵי דָרֶךְ א מוֹהַר"ן

נַחֲלָה גּוֹבֵעַ

לָג

הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כּוֹלֵה שְׂמוֹתַי שֶׁל הַקֶּבֶד"ה. אִיתָה בְּנַחֵם הַשּׁוֹלֵמָן (אִר"ם תַּרְד) בּוֹזֵר"ל: כִּי עֵיקָר הַחֲכַמָּה וְהַיִּדְעִיָּה הוּא רַק מִיִּדְעַת שְׂמוֹתַי ית' כִּנָּל, וְזֶה בַּחֲוִי"ה יִדְעַ שְׂמִי וְכוּ', וְהַתּוֹרָה כּוֹלֵה שְׂמוֹתַי ית'. **בַּעַל עֲבִירָה הוּא מִשּׁוּבָּה**. וְכַזֵּה בְּלִיקוּיָה" (אִר"ם נִגִּיתָה יָדִים לַסַּעֲדָה ג, לו) בּוֹזֵר"ל: כִּי זֶה רֹחוּץ בְּחוּשׁ שִׁישׁ בְּנִי אֲדָם שְׂרֹאֲזִין מִהַם כְּמֵה מִינִי שֶׁנֶּשֶׁן מַמַּשׁ, שֶׁהוּא רוּחַ שְׂעוֹת מַמַּשׁ, וְאַעפ"כ אֵינִם מַשּׁוּבָּעִים לְגַמְרִי, וְכֹל זֶה נִשְׁמַךְ מִנִּיּוּלִי הַדַּעַת שִׁישׁ בְּזֵהם, שֶׁמִּצִּינִים שֵׁלָה לֵאמֹר מַהֲדַעַת לְגַמְרִי. אֲבָל כַּשֶּׁאֲחַד פּוֹגֵם בְּדַעְמוֹ הַרְבֵּה וּנִמְשָׁךְ אֲחֵר הַשְּׁגֵאוֹן וְהַרְוֹת שְׂטוֹת שֵׁלֹו, אִנִּי נַעֲשֵׂה מַשּׁוּבָּע מַמַּשׁ. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁל אֲחַד כְּפִי עוֹוֹנוֹתַי הוּא מַשּׁוּבָּע, כִּי בַּעַל עֲבִירָה הוּא מַשּׁוּבָּע (...). כִּי אֵין אֲדָם עֲבוֹר עֲבִירָה אַח"כ נִכְנָם בּוֹ רוּחַ שְׂעוֹת.

וְכַפִּי רִיבְיוֹ הַעוֹנוֹת שֶׁנִּמְאָלֵן בְּהַרְבֵּה בְּנִי אֲדָם כִּידוּעַ, הִיָּה רִחּוֹי שִׁיחִיו נַעֲשִׂים כּוֹלֵם מַשּׁוּבָּעִים מַמַּשׁ, אֵיךְ עֲבִירָה אַח"כ נִכְנָם בּוֹ רוּחַ שְׂעוֹת. וְכַפִּי רִיבְיוֹ הַעוֹנוֹת שֶׁנִּמְאָלֵן בְּהַרְבֵּה בְּנִי אֲדָם כִּידוּעַ, הִיָּה רִחּוֹי שִׁיחִיו נַעֲשִׂים כּוֹלֵם מַשּׁוּבָּעִים מַמַּשׁ, אֵיךְ עֲבִירָה אַח"כ נִכְנָם בּוֹ רוּחַ שְׂעוֹת. וְכַפִּי רִיבְיוֹ הַעוֹנוֹת שֶׁנִּמְאָלֵן בְּהַרְבֵּה בְּנִי אֲדָם כִּידוּעַ, הִיָּה רִחּוֹי שִׁיחִיו נַעֲשִׂים כּוֹלֵם מַשּׁוּבָּעִים מַמַּשׁ, אֵיךְ עֲבִירָה אַח"כ נִכְנָם ב

רוח שמות

רוח שטות הוא היפך רוח ואויר קדוש שהוא בחי' רוח הקודש (ליקו"ה ברכת הריח וברכת הוראה ג. י).

כל העונות הם מחסרון הדעת, מבחי' רוח שטות (ליקו"ה שבת ג. יז).

כל העונות הם ע"י רוח שטות, והם באים מזוהמת הנפש. וזה בחי' עבדות, שהוא בחי' בלבול הדעת (בחי' רוח שטות (ליקו"ה שכירות פועלים ג. ב).

דע שצנחת הזוהמא של הנפש נחלק ל' רוחות, וכולם הם טומאה, רוח שטות, רוח זנות, רוח חמד, רוח חטאה, וחו"ל קראו להם טומאה, אב הטומאה, ראשון, שני ושלישי. ובתהייד סמא"ל עם הנפש אז הטומאה הגדולה למעלה, ותמצא שם אבי אבות הטומאה. ואלו נחלקים ל' רוחות, והם מתפשטים לארבעים חסר אחת, לפיכך עונש חטאת אשר עבר עליו רוח הטומאה הוא מלקות ארבעים חסר אחת והצני, פ' בראשית).

החוטא נכנס בו רוח שטות, אבל הבעל תשובה חוזר להשכלתו (פ' תרמי' לזוהר יקרא).

רוח שטות הינו רק שאינו חושש על העתיד, רק חפץ בהווה (תרי"ג פ' תולדות).

רוח שטות היינו שהוא שטות וגם רוח, שסבור בדעתו שהוא בעצמו חכם ואין צורך לחכם אחר, שיכול הוא עצמו לאמר דברי תורה כמו חכם (וגל מתנה אפרים פ' שטי"ז).

שגעון

בשהוא מעורב מ"ר אינו יכול לקבל נבואות אמת. ועל כן כתוב בשאל יתנבא וכו' ויפול ערום, ופרש"י לשון משוגע, כי היה מעורב ברוח שטות. עצבות (ליקו"ה טו. י).

מה שאנו רואים שכל הגנדים הגדולים כמעט כולם הם משוגעים ממש, כמו שאנו רואין בחוש שכל מי שהוא עשיר יש לו שגעון גדול, דע, כי המזון עושה אותו משוגע, כי המזון הוא מנספלת העשירות של הנביאים, כי כל הנביאים היו עשירים ויהיה להם והנבואה כשבה על הנביא היה כמו משתגע, כמו שפרש"י, ויתנבא, ואשת"י, ואצל הגנדים הג'ל נעשה ע"י המזון שגעון גמור, וע"כ הם נעשים משוגעים ע"י העשירות שלהם (ליקו"ה ח"ב סד).

ע"י תאוות ג'אוף יכול לבוא לשגעון להיות משוגע ממש. וע"כ כתבו חכמי הרופאים שהסירוס רפואה למשוגע (ליקו"ה בריח).

כמה מיני כחלות הם, אויל, סכיל, סכל, משוגע, חולתם. והם לפי מדרגת אחיזת הנשמה, כי כמה רעות הם, ולפי מדרגת פגם הנשמה

ולפי בחינתו כן הוא ענין שטותה (פ' תרמי' לזוהר בראשית).

ההבדל בין עיון ופשע, שהעיון הוא מצד השכל שמסיתו לכפור במצות ה', והפשע הוא מורד בח' ופורק עולו, ואינו מנצח בטענות כפירות ומינות. הקצנה הוא בעל מוס בטופו, ששכלו נפגע בו, ואינו מבין בין טוב לרע, והפשע שכלו כולו, ויודע מה טוב ומה רע, רק מורד באלקיו. והנה הן שחטא נגד אביו ע"י מרד אין לו תוק, אבל אם חטא מצד שהוא משוגע, אביו מרחם עליו, ולוקח לו רפוא לרפאותו (מגלים ישעיה ג. א).

משוגע מצד תגבורת כח הדמיון (מגלים הושע ט. יז).

חשים שום עוול צמעשיהם, אך לפעמים נופלים גם לשיגעון נגשמיות ר"ל, ומחמת זה מזויים כמה מיני שיגעון צלגשים רצים. **אלא אם כן נכנס בו רוח שטות.** הקשה ומיך צוה צפל"מ (א, ט) ע"פ קשרי הדגרים במאמח, ח"ו: ואם כן איך אפשר שיצוא היל"ה ר' לאדם פיקה צדעתו ולעשותו משוגע פתאום, וע"כ מתלבש עצמו מחילה במאות. ולעניינינו הוא, כי עיקר התגברות היל"ה ר' הוא להסית את האדם לצלי להסתכל

על השכל שיש בכל דבר וכו', ואז האדם משוגע ממש ח"ו, רק מחמת שכל אחד משראל נולד בקדושה זו להסתכל על השכל שיש בכל דבר, כי כולנו בני יעקב שוכה לזה, ועל כלל ישראל

נאמר (שמות ד') צני כצורי ישראל, מחמת קדושת השכל שהוא צחינת ראשית צחינת כצורה, וכל ה"צ צבטים הקדושים נתצרכו כן מחמת זה כנ"ל, ע"כ א"ל להיל"ה ר' להפריד את האדם מן השכל דקדושה, עד שמתלבש עצמו במאות מחילה. ואולי יש לומר, ששורש דבר זה נמשך מחמת שצקדושה א"ל לקבל אור השכל כי אם ע"י צחינת נון, שהוא צחינת מלכות, צחינת למאוס והסתלקות השכל כנ"ל, והסתלקות השכל הזה הוא מזה צלגת, כע"י דייקא וזיין לקבל מאור השכל, וכבר ידוע שעיקר יניקת הסט"א הוא מצחינת הצלמאס, ע"כ מזה צעמנו יונק היל"ה ר' שמסית את האדם לצלי להסתכל כלל על השכל, ובתחילה מתלבש עצמו במאות, מאחר שלפעמים יש מזה צלגת סלקת את השכל, כבדי לכות ע"י דייקא לקבל אור השכל כנ"ל.

כמו כן ממש התורה שעוסקין הוא בחי' מקלות ושמות. ציאר צוה צפל"מ (א, ט) צוה"ל הנה מה שצרייין לרפואת משוגעים שני מחצולות, היינו הכאות והשצעות הוא, כי צהשגעון צעמנו יש צ' צחינות, א' מה שרות שטות מהפך את דעתו לומר על רע טוב, והב' מה שהוא חפץ צעמנו צדצרי שטות ועושה צדרי שגעון, שאפילו צדעתו הטיפשית הוא מצין שהוא שטות, ואעפ"כ הוא עושה והולך אחרי שרירות לבו המשוגע, ע"כ צרייין להכניע השגעון ג"כ צשני מיני תחצולות, כי צרייין להכותו כדי שלא יהיה חפץ על כל פנים צהשגעון, ולא יעשה על כל פנים צדרים שהוא מצין צעמנו שאין לעשותם, רק מחמת שעדיין יש לו רוח שטות שמהפך ארצות יוסר ונדמה לו צלגת על רע שהוא טוב וצרייין לעשותו, על זה צרייין השצעות ושמות הקדושים, לגרש ממנו הרוח שטות ולא יהפך דעתו ח"ו. וכמו כן לענין היל"ה ר' שרואה לעשות את האדם משוגע ממש ח"ו, יש צוה ג"כ שני הצחינות הנ"ל, כי תחלה מהפך את דעתו לומר על רע טוב ומתלבש עצמו במאות כאליו מסיתו לעשות מזה, ואח"כ עושה אותו משוגע ממש כ"כ, עד שחפץ צעמנו צדצרי שטות, ועושה צדרים כאלו שהוא מצין צדעתו הטיפשית ג"כ שהם שגעון ואין לעשותם, וע"י מכנייעין אותו ע"י התורה הקדושה שיש צה שני מיני תחצולות הנ"ל, כי יש צה צחינת 'מקלות' ו'שמות'. ועי' מדרש רבה קדושים פרשה כ"ה עץ חיים היא וכו', משל למלך וכו', מה עשה אציו, נטל מקל ותקפו ונתן צו קמיע וכו', עי"ש ומראה מצואר כנ"ל, ועיין לעיל במקו"מ ד"ה 'מקלות דחקיק עליה אק"י' שם הוצא מדרש זה.

שבויה מכין ומכנייעין את היצה"ר. כתב צספר צאצי הנחל (א, ט) ע"פ קשרי הדגרים במאמח צוה"ל: כי חמה דסט"א הוא צחי' מה שהיל"ה ר' מתלבש במאות, שהוא צחי' צוילתא דנורא חיורא המצואר לקמן, שהוא ג"כ צחי' אור, ואעפ"כ מלאך מזיק הוא, ולצנה דסט"א הוא צחי' המאווה הגשמי, שהוא רוח שטות ממש, משוגע ממש, צלי שום שכל כלל. וע"כ הכנעתו של היל"ה ר' הוא ע"י שלומדין התורה צכת, שזה צחי' חמה ולצנה דקדושה, כי השכל האמיתי של התורה הקדושה הוא צחי' חמה, שמאיר לו בכל דרכיו, ולא יוכל להטעות ולומר על עצירה שהוא מזה, והכח שמכניס צלימוד התורה, זהו צחי' לצנה דקדושה, למאוס השכל, צחי' אמונה כמצואר צליקו"ה, ועי"י מכניע התאווה הגשמי הרוח שטות שהוא צלגה דסט"א. והנה שמתכנס צלימוד התורה, זהו צחי' לצנה דסט"א. וזהו מה שכתב שם שהמשוגעים צריכים להכותם ולשום עליהם שמות וקמיעות, היינו כנ"ל, כי השמות של התורה הקדושה הוא צחי' שכל דקדושה, שעי"י מתקנין את השכל דסט"א לצל יוכל להתלבש במאות, והכאות במקלות הוא מה שלומדין תורה צכת, ועי"י מכנייעין הרוח שטות, ומתצבדין החי"מ והנו"ן דקדושה ונעשה מן, אילת אהבים ויעלת מן.

ליקוטי הנחל

התורה שעוסקין הוא בחי' מקלות ושמות. ומכח צפל"מ על הש"ס (שבת, לד) צוה"ל: עומדא דלאמעיתא הוא צחי' התורה כידוע, והתורה ללולה ג"כ מצחי' אש ומים, שהן צחי' חסד וגבורה כידוע. וע"כ ע"י התורה נומנין כח למלכות דקדושה, היינו ע"י הסקדים צנה, שעי"י עיקר תיקון המלכות, צצחי' אהוכן צחקד כסא, וע"י כח הגצירות צנה מתגברים על צחי' המלכות דסט"א שאיך צחי' היל"ה ר', ומכנייעין אותו, וזה צחי' צדיקים ילכו צס ופועשים יכשלו צס' כמצפ"נ. ואפשר שזה צעמנו צחי' השמות וצחי' המקלות הכלולים צתורה הקדושה כמצפ"נ.

חכמתו ממנו שהוא צחינת נשמה, שאינה יכולה לצבול התאווה הרעה. והוא הטובה הגדולה לאדם, שלא יפגוס צהנשמה, (...) מפני שכוונת הצבילתא היא שהנשמה תהיה למעלה מן הכל, והיא קשורה צשרשה העליון שהוא חלק אלקני ממעל, והרוח למטה ממנו קשורה צנשמה, והנפש צביות, והגוף צנפש, ואז יוכל להתקיים כולן להתצדק צאזר פני מלך חיים, צלכ כשאדם חוטא בתאות הגופניות נקרא א'יש תהפוכות, שהגוף עולה למעלה מן הנפש ומן הרוח, כמש"ה (עזרא ט) עזובתינו רצו למעלה ראש וגו', ואז הנשמה אינה יכולה לצבול ומסתלקת עד לשמים, הרי הוא משלח מדון צין הרוח והנפש, והפסד אלופו של עולם ממש, שהוא התכחה המאלפת ומלמדת את האדם.

נכנס בו רוח שטות. ומכח האו"מ (שמות לג, לא) גני ענין לו צוה"ל: חן הוא אחד מטענות צהנש יזכה האדם ליוס הדין, כי צעשותו החטא לא היה דעמו שלם, והגם שיעשה על אשר גרס לעצמו החסירון צמתצבות הכיעור, אעפ"כ לא ידמה לאם יהיה נדון על מעשה הרע צדעתו השלימה.

כמו שאמרו רז"ל (סוטה ג.) אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. וכמו שהמשוגעים צריכים להכותם ולשום עליהם שמות, כמו כן ממש, התורה שעוסקין, הוא בחי' מקלות ושמות, שבוה מכין ומכנייעין את היצה"ר, ומגרשיין מן האדם את השגעון והרוח שטות שנכנס בו. בחי' ומחינין ליה באלוותא דחקיק עליה שמות וכו' כנ"ל :

אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. איתא צעצוה"מ (מ"ח ד) צוה"ל: אין אדם עובר עצירה אלא"כ נכנסה צו רוח שטות, ומחמת זאת אינו מצין את גודל פגם העצירה. ע"כ כל אדם כפי העצירות והפגמים שעבר ופגם ר"ל, כך הוא נעשה משוגע ממש, כי ע"י חטאים ועונות מתקלקל מחד מוחו של צעל העצירה, ואם אינו מתחזק ואינו צצ בתשובה, מתגבר עליו קלקול המוח עד שמתשגע ר"ל. אמנם ע"פ רוב צענוסם של צעלי עצירה הוא רק צרותניות, היינו שעושים עצירות צרות ומשכים אחר תאוותיהם ומידותיהם הרעות עד שאינם

אין אדם עובר עבירה. איתא בסוטה (ג ע"א): ריש לקיש אמר, אין אדם עובר עצירה אלא"כ נכנס צו רוח שטות, שנא' (צמדנר ה) א'יש איש כי תשטה אשתו, 'תשטה' כתצי. וציאר המהרש"א (סס): צכלל עצירה יש ללמוד כן, היינו שהרוח מטעה ומשטה אותו מדריך טובה לדרך רעה. והמהר"ל צספרו מדושי אגדות (סוטה) כתב צוה"ל: כי אלל השכל לא תמצא חטא, לכך אמרו אין אדם חוטא הרשע כסיל צכל ספר קהלת. והבן זה היעב.

אלא א"כ נכנס צו רוח שטות, ואז הוא חוטא, וכן שלמה קרא הרשע כסיל צכל ספר קהלת. והבן זה היעב.

נאמר (שמות ד') צני כצורי ישראל, מחמת קדושת השכל שהוא צחינת ראשית צחינת כצורה, וכל ה"צ צבטים הקדושים נתצרכו כן מחמת זה כנ"ל, ע"כ א"ל להיל"ה ר' להפריד את האדם מן השכל דקדושה, עד שמתלבש עצמו במאות מחילה. ואולי יש לומר, ששורש דבר זה נמשך מחמת שצקדושה א"ל לקבל אור השכל כי אם ע"י צחינת נון, שהוא צחינת מלכות, צחינת למאוס והסתלקות השכל כנ"ל, והסתלקות השכל הזה הוא מזה צלגת, כע"י דייקא וזיין לקבל מאור השכל, וכבר ידוע שעיקר יניקת הסט"א הוא מצחינת הצלמאס, ע"כ מזה צעמנו יונק היל"ה ר' שמסית את האדם לצלי להסתכל כלל על השכל, ובתחילה מתלבש עצמו במאות, מאחר שלפעמים יש מזה צלגת סלקת את השכל, כבדי לכות ע"י דייקא לקבל אור השכל כנ"ל.

כמו כן ממש התורה שעוסקין הוא בחי' מקלות ושמות. ציאר צוה צפל"מ (א, ט) צוה"ל הנה מה שצרייין לרפואת משוגעים שני מחצולות, היינו הכאות והשצעות הוא, כי צהשגעון צעמנו יש צ' צחינות, א' מה שרות שטות מהפך את דעתו לומר על רע טוב, והב' מה שהוא חפץ צעמנו צדצרי שטות ועושה צדרי שגעון, שאפילו צדעתו הטיפשית הוא מצין שהוא שטות, ואעפ"כ הוא עושה והולך אחרי שרירות לבו המשוגע, ע"כ צרייין להכניע השגעון ג"כ צשני מיני תחצולות, כי צרייין להכותו כדי שלא יהיה חפץ על כל פנים צהשגעון, ולא יעשה על כל פנים צדרים שהוא מצין צעמנו שאין לעשותם, רק מחמת שעדיין יש לו רוח שטות שמהפך ארצות יוסר ונדמה לו צלגת על רע שהוא טוב וצרייין לעשותו, על זה צרייין השצעות ושמות הקדושים, לגרש ממנו הרוח שטות ולא יהפך דעתו ח"ו. וכמו כן לענין היל"ה ר' שרואה לעשות את האדם משוגע ממש ח"ו, יש צוה ג"כ שני הצחינות הנ"ל, כי תחלה מהפך את דעתו לומר על רע טוב ומתלבש עצמו במאות כאליו מסיתו לעשות מזה, ואח"כ עושה אותו משוגע ממש כ"כ, עד שחפץ צעמנו צדצרי שטות, ועושה צדרים כאלו שהוא מצין צדעתו הטיפשית ג"כ שהם שגעון ואין לעשותם, וע"י מכנייעין אותו ע"י התורה הקדושה שיש צה שני מיני תחצולות הנ"ל, כי יש צה צחינת 'מקלות' ו'שמות'. ועי' מדרש רבה קדושים פרשה כ"ה עץ חיים היא וכו', משל למלך וכו', מה עשה אציו, נטל מקל ותקפו ונתן צו קמיע וכו', עי"ש ומראה מצואר כנ"ל, ועיין לעיל במקו"מ ד"ה 'מקלות דחקיק עליה אק"י' שם הוצא מדרש זה.

שבויה מכין ומכנייעין את היצה"ר. כתב צספר צאצי הנחל (א, ט) ע"פ קשרי הדגרים במאמח צוה"ל: כי חמה דסט"א הוא צחי' מה שהיל"ה ר' מתלבש במאות, שהוא צחי' צוילתא דנורא חיורא המצואר לקמן, שהוא ג"כ צחי' אור, ואעפ"כ מלאך מזיק הוא, ולצנה דסט"א הוא צחי' המאווה הגשמי, שהוא רוח שטות ממש, משוגע ממש, צלי שום שכל כלל. וע"כ הכנעתו של היל"ה ר' הוא ע"י שלומדין התורה צכת, שזה צחי' חמה ולצנה דקדושה, כי השכל האמיתי של התורה הקדושה הוא צחי' חמה, שמאיר לו בכל דרכיו, ולא יוכל להטעות ולומר על עצירה שהוא מזה, והכח שמכניס צלימוד התורה, זהו צחי' לצנה דקדושה, למאוס השכל, צחי' אמונה כמצואר צליקו"ה, ועי"י מכניע התאווה הגשמי הרוח שטות שהוא צלגה דסט"א. והנה שמתכנס צלימוד התורה, זהו צחי' לצנה דסט"א. וזהו מה שכתב שם שהמשוגעים צריכים להכותם ולשום עליהם שמות וקמיעות, היינו כנ"ל, כי השמות של התורה הקדושה הוא צחי' שכל דקדושה, שעי"י מתקנין את השכל דסט"א לצל יוכל להתלבש במאות, והכאות במקלות הוא מה שלומדין תורה צכת, ועי"י מכנייעין הרוח שטות, ומתצבדין החי"מ והנו"ן דקדושה ונעשה מן, אילת אהבים ויעלת מן.

מילואי חכמה

נכנס בו רוח שטות. איתא צעצו"מ עה"מ (פ' צבאשים) צוה"ל: עיקר האדם הוא הלל דמות אדם צצר, וכצילתא צוה"ק (נח עא ע"א, וישב קנא ע"א) כשחיה דורסת את האדם, צוודאי נדמה לה צנהמה והלך ממנו דמות אדם, מחמת העצירות שששה. ואדם צגימטריא מ"ה, וזהו פירוש מה שאמרו חז"ל (צגינה ד ע"א) אציוה שטות המאצד מ'ה' שנותנים לו, ר"ל, צלס אדם צגימטריא מ"ה שנותנים לו מעולמות עליונים, ונקרא שטות אם אציד זה מחמת שטות, כי אין אדם עושה עצירה אלא אם כן נכנס צו רוח שטות.

נכנס בו רוח שטות. ואיתא צפניס יפות (צבאשים צ, ז) צוה"ל: אציו, אין אדם עובר עצירה אלא"כ נכנס צו רוח שטות, והוא שמסתלקת אדם עובר עצירה אלא"כ נכנס צו רוח שטות, (...) מפני שכוונת הצבילתא היא שהטובה הגדולה הרעה. והוא הטובה הגדולה לאדם, שלא יפגוס צהנשמה, (...) מפני שכוונת הצבילתא היא שהנשמה תהיה למעלה מן הכל, והיא קשורה צשרשה העליון שהוא חלק אלקני ממעל, והרוח למטה ממנו קשורה צנשמה, והנפש צביות, והגוף צנפש, ואז יוכל להתקיים כולן להתצדק צאזר פני מלך חיים, צלכ כשאדם חוטא בתאות הגופניות נקרא א'יש תהפוכות, שהגוף עולה למעלה מן הנפש ומן הרוח, כמש"ה (עזרא ט) עזובתינו רצו למעלה ראש וגו', ואז הנשמה אינה יכולה לצבול ומסתלקת עד לשמים, הרי הוא משלח מדון צין הרוח והנפש, והפסד אלופו של עולם ממש, שהוא התכחה המאלפת ומלמדת את האדם.

נכנס בו רוח שטות. ומכח האו"מ (שמות לג, לא) גני ענין לו צוה"ל: חן הוא אחד מטענות צהנש שזכה האדם ליוס הדין, כי צעשותו החטא לא היה דעמו שלם, והגם שיעשה על אשר גרס לעצמו החסירון צמתצבות הכיעור, אעפ"כ לא ידמה לאם יהיה נדון על מעשה הרע צדעתו השלימה.

ההבדל בין עיון ופשע, שהעיון הוא מצד השכל שמסיתו לכפור במצות ה', והפשע הוא מורד בח' ופורק עולו, ואינו מנצח בטענות כפירות ומינות. הקצנה הוא בעל מוס בטופו, ששכלו נפגע בו, ואינו מבין בין טוב לרע, והפשע שכלו כולו, ויודע מה טוב ומה רע, רק מורד באלקיו. והנה הן שחטא נגד אביו ע"י מרד אין לו תוק, אבל אם חטא מצד שהוא משוגע, אביו מרחם עליו, ולוקח לו רפוא לרפאותו (מגלים ישעיה ג. א).

משוגע מצד תגבורת כח הדמיון (מגלים הושע ט. יז).

ואני תפלה

יהי רצון מלפניך
יי אלהינו ואלהי
אבותינו, שתהיה
בעזרתך ותופה אותנו
ברחמיך הרבים
והסדיק העצומים
ללמד וללמד ולעסק
בתורתך הקדושה
לשמה תמיד, ולהגות
בה יוסם וליצלה.
ובכחות וכן לפזר
התורה הקדושה,
תופה אותנו ברחמיך
הרבים ותתן לנו
בה להכניע ולשבר
היא כלה שמותיך
הקדושים, שלא יהיה
שום בה להרהר שטות
ושגעון לבליבל דעתנו
כלל, רק נזכה לגרשו
ולסלקו מעלינו ומעל
גבולנו (ליקו"ה א).

נעצה ותושיה ❀ **כל** אחד כפי העבירות והפגמים שעבר ופגם, כמו כן הוא משוגע ממש, ע"כ נמצאים כמה מיני שגעון ברוב בני אדם. והתיקון לזה הוא עסק התורה, כי התורה היא כולה שמויתו של הקב"ה, שבוה מכנייעין היצה"ר, ומגרשיין השגעון והרוח שטות שנדבק באדם ע"י עוונותיו (קיצור ליקו"ה א. ד).

**ערכים
יחינוכיים**

יעקב

שם ששכרו לבסוף, על
זה נקרא יעקב, לשון
בסוף (ליקו"מ יב, א).

קב הוא בבחי' פנים
יושה, שהוא בחי' כלליות
בעים פנים של תורה
ו"ה גניבה ג, ו).

ש' ישראל י בחי' קב' צריך להיות מצפה וזעה תמיד, ובתוך הצרה חקות וגודל צרת הנפש וזתה, כפי שמרגיש כל י' בנפשו, צריך לראות סתכל משם דייקא תקוה ר' לגאולת נפשו, לשוב ו' יתברך (ליקו"ה שילוח ה, כב).

קב אבינו ע"ה נקרא
ש', שכן אמרו במדרש
(אשית כח) 'ויפגע במקום
שם כי בא השמש',
ע מלאכי השרת שהיו
זורים בא השמש בא
מש, ויוסף אמר עליו (ושם
והנה השמש והירח, וכן
ש ז'ל, אמר יעקב, מי
לדיוסף ששמי שמש. וכד
הרשות).

קב הוא עמוד התורה,
א שורש לכל בחי' נשמות
ישראל, אברהם נפש,
ק רוח, יעקב נשמה
(יעקב).

ב, הוא בחיר שבאבות, יתה מסתו שלימה, ולא נהם ויצחק שהן בח' ש, ואינן מחוברים לגוף, קים החיצונים משיפולי ים בסוד הצפרנים, עין ין צפרנים, מה שאין יעקב, הוא בח' הגוף דוש שבחוץ ליסוד סוד, בינו ובין היסוד סוד, ורוד ויניקו משם צוצונים, ולכן לא יוכלו צוצונים לינק ממנו (שם).

קב הוא עמוד התורה
(מלכות נקראת לפעמים
ב שם).

עצה ותושיה

קָר התקשרות אל
זָכַל דקדושה הנ"ל
א ע"י תמימות
קיצור ליקו"מ א, יב).

אֲשֶׁרֵי תַחֲבוּמֵי דָרֶךְ. כעת מלגיש רבינו את כלל המאמרו בפסוק זה. כתיב צהלים (קוט, 6-8): אֲשֶׁרֵי תַחֲבוּמֵי דָרֶךְ הַהֹלְכִים בַּחֲזֹרֹתֵי: 'אֲשֶׁרֵי יִבְרָךְ' עֲלֵמֵיזוּ לֵב לֹא יִדְרֹשׁוּהָ: אֵף לֹא יַעֲלֶה עֲלֶיהָ בַּדְרָכָיו יִלְכֹּה: אֶסְפָּה יִצְיָהָ סִפְדֵּיךָ לְשֹׁמֵר מֵאֵל: אֲחֵלִי וַיֵּנִי דְרָכֶיךָ לְשֹׁמֵר סִפְדֶּיךָ: אִלּוּ לֹא אֲבֹשׁ בְּהִיטֵי אֶל כָּל מַלְאָכֶיךָ: אֲדֹרֶךְ בִּישָׁר לִצֵּב בְּלִמְדֵי מִשְׁפָּטֶיךָ דָּקֶרֶךְ: אֵת סִפְדֶּיךָ לְשֹׁמֵר אֶל שְׁפֹזְגֵי עֵד מֵאֵל: וּפִירַשׁ הַמֵּחֵ"ד (סג) על דרך הַפֶּשֶׁט: **אֲשֶׁרֵי תַחֲבוּמֵי דָרֶךְ.** ההלול והשגת של ההולכים דרך דרכי תמים הוא בעבור כי ההולכים צחורות ה', והו דרך חיים ואין זולתה. **כָּל לֵב יִדְרֹשׁוּהָ.**

בְּחִי' יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. דייק צוה
צפל"ח (א, ט) צוה"ל: צכאן
מרמזו שעיקר שלימות השכל
דקדושה שהוא צחינת יעקב הוא
דייקא תמימות.

המנוחות, הוא בוש וכלם כשרואה
 ר"ל, מחשבתי לשמור מאוד חוקיך.
 יי מנא, ואשרי תמימי דרך ההולכים
 וומר רבי יוסי כי רבי בון, מה כתיב
 תלת דליקים. ופירש הקרבן העדה (ספ):
 ששים שום מלא ע"ש, שהם כ'הולכים
 וקורא חריי בחותן שצא דבר עבירה
 ר גדול ביותר וממעלת יוסף הנדיק.
 יעקב קצב אדם שחלש: ופירש
 יעב אהלים. פסלם של שם ואהלה
 י תורה, הדינו מורה בזה. (...) איש
 איחא בזה: מפני מה זכה יעקב

יִלְקוּם הַנַּחֲלָה

אשרי וגו'. וכמה בעל"מ (מכתב שמ"ה) וס' ו' יושב מר"ב) בזה"ל: אין אנו יודעים כלל מה נעשה עיננו. וכן זאת אנו יודעים בצדורו ומחויבונו לאחור וזאת בכל פעם, ששכל האל, כך 'אשרי יוצי' בומר' וכו', 'אשרי ממימי דרך וכו', אשרי אדם עוז לח' ולא על חסם ח"ו' אנו אומרים שלם פעמיים בכל יום אשרי יצחק, אשרי אשרי בודאי. ובג' בעצמותו צדור העני הזה, אנו גזנו וכלל זה, כי אנו נכנסים לבתי מדרשות בכל יום. ויצאנו אגרינו ויבכנו יתרה ודמעתנו וכן שאנו יודעים וזאת שום אחרט עוזנו בעולם. (..) וכמו שפירש רמ"י על פסוק 'אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים',

תמימי דרך בחי' יעקב איש ששואב בחינת השכל. ואח"כ תמימי דרך בחי' ר' חיי' (קמ"ה) חז"ל: ללאורה דבר פלג מן מפתח רבינו 'תמימי דרך' על השכל, שהרי כפשוטו הוא דבר הפכי ממנו, ואין הכי נמי שח"א לצוא אל השכל והסכמה כי אם ע"י 'תמימות שהיא בחי' מלכות דלית לה מגרמה כלום (שואב ענין 'תמימות' סילוק השכל), אבל סוף סוף ההתמימות עצמה הייתה שכל, ואין אפשר לפרש 'תמימי דרך' על השכל. גם ענין הלאורה, לדמות לא נרמו בפקוקו (ה' ראשי' תמימי דרך ואין) ואם קשה להמלכות שואב מייסודי המאחמה, שח"א לכות אל השכל כי אם ע"י 'בחי' מלכות, וללאורה היה מתאים יותר לפרש 'תמימי דרך' על בחינת מלכות. ונראה, דהנה היוצא מוצרך מכללות המאחמר דיש שני בחינות צענין הסכמה, הא' היא עצמות הסכמה העליונה אשר עליה אומר רבינו שח"א אור גדול, ואח"כ לכות אלפי כי היא בחי' חכמות י"ב עצמנו (ציבור הליקוטים). ובד' הארת הסכמה היורדת ומאירה בתוך המלכות, כדוגמת השמש המשלחת הארחה אל גוף הלצנה. והנה, כאשר אנו רואים את הלצנה מאירה, יודעים אנו שבאמת אין האור הזה אלא מן השמש, כי הלצנה אין לה שום אור מעצמה, אבל בכל זאת אנו קוראים אותה 'אור הלצנה' (כאלונו שמהעם הלצנה), ככל כי הוא לגבי הארת הסכמה המאירה בתוך המלכות, אשר באמת אין לו אלא הארת המלכות, כי המלכות לית לה מגרמה כלום. ולכן באמת נקראה המלכות לפעמים בשם 'חכמה תהא', והיינו שהארת הסכמה כללת עס המלכות ועש"ס אחד. וכל האומר בתאומה זה שצריך להסביל שכל שכל דבר, ענין הח"ס' שבחינת ח"ן שואב השכל, הכוונה היא על הארת הסכמה המאירה בתולדות וכללותה ועקרלה על שמה. והנה ענין 'תמימות' שואב בחינת העדר המלכות השכל שייך באמת לבחי' 'מלכות' דלית לה מגרמה כלום, אולם עס ענין זה של הנהגת התמימות שואב לסלק את השכל העצמי ולהתבטל אל הארת השכל העליון, זה גופא צא מהארת הסכמה העליונה המאירה בתוך המלכות ונקרלה על שמה. ואם ישאל שואל דמלך מקום דרך ציון זאת, דקוף סוף הלל התמימות אינה שכל, ואין מפתח 'תמימי דרך' על שכל שואב הפכו ללאורה, לזה נעמיק את דברי מוה"ר"ם בפרק מ"י מוה"ר"ן (ס"ב סימן מ"א) בתוך דבריו שמועד על גדולת רבינו ז"ל, הוא לשוני, 'אשרי אנשיו העומדים לפניו לשמוע חכמתו ותמימותו, כי בכל דבור ודבור ובכל תנועה ותנועה מדיבוריו ותנועותיו הקדושים והטהורים והנוגדים מאד, תהיה כלל בכל אחד ואחד חכמה נפלאה ועמוקה ותמימותו גמור. בתכלית הפשטות באמת, כי ההתמימות תאכזה אחיטת כולו מד כיוצא בשליל באמת' ע"כ, וזה בחינת 'יעקב איש חס' (המוצא דבריו י"ב כחן), אשר 'יעקב' הוא בחינת הסכמה (ויעקבני, ותכמיני), והוא בעצמו הוא בחינת 'איש חס', כי התמימות עצמה אינה אלא חכמה עמוקה הבאה ית עצמו דבמה יעיון שס. ואחת התמימות היא עיקר הקן, שהיא התכללותה של חסמייס רבינו ע"י ע"י שלומד מורה בים ע"י"ו נותן נח למלכות קדושה וכו', (ובזה נתיידיש כי ההתמימות שבחינתה דבריו).

וזהו אשרי תמימי דרך. אשרי לשון הסתכלות. תמימי דרך בחי' (בראשית כה) יעקב איש תם. שהוא בחי' השכל כנ"ל. היינו לזכות להסתכל על השכל שיש בכל דבר,

אומי מן השמים. **אז** כשהיו דרכי נכונים, 'אז לא אבזש בהצטיי' המצוות ההם כתובים בתורה. **נלמד**: כשאלמוד משפטי דקדק, אדע לכן 'אל תבזוני', לכל יהיה לי שום מניעה. ובידועי קידושין (כב ע"ב) בתורה ה', הכוללים בתורה ה'. אמר רבי אבון, 'אף לא פעלו עוֹלָם (מהלל) ה' 'אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים', ממיון שלא **כחולים** **בצורת** ה'. הכי פירושו דקדק, 'אשרי תמימי דרך' שאין עוֹלָם בתורה ה' ועוסקים במצוות ה'. **כנדדו** **הלל**. אף אותן שלא פעלו לידן וניאלו הימנו. וכדרי הפני משה (סס) שכתב בזה"ל: ונמנע ממנה ול **יעקב** **איש** **תם**. מפי צנראשית (כח, א). ויִדְּקוּ **לְעֵשְׂרִים** **בְּיָמָיו**. רש"י (סס): אינו בקי בכל הלכה, אלא כליוז בן פיי. של עבר. וכתב ע"ד עה"ת (סס): **יעקב** **איש** **מס**. הביחור אומי' 'מ' מס במילואו, תי"ו"מ"ס, בגימטריא מלכות, כאילו אמר איש

מילואי חכמה

אשרי תמימי דרך. כמז הרמב"ל בצדוהו למחור זה (תהלים קיט, ב) **צוה** ב"ל פסוק האלפא ביחא הוה, שגבלות, הכורה שמנה כ"ב צ"ל אחיות, מתחשבים ואצ"ר להחזיקה, ודוד ח"ן בזה להחזיקה הכורה שמנה כ"ב צ"ל אחיות. והעשרה שיש ח' פסוקים בכל אות, כוד הענין הוה, זה הסיק ח"ן לעשרות בגבלות ששס מגיעים מעשי התחמונים, ואצ"ר להחזיקה שמקול כח מן הח' ספירות העליונות, ותהיה נקשרת עמהם, ובשביל זה עשה ח' פסוקים בכל אות, להוה התקין. שלכתא אין לך, שכבר יש קשר גדול בניהם, כבוד כהר מלכות, עכשיו נסמו זה הקשר, בש' שאינה נקשרת במצור גדול עשה ח' ספירות העליונות, וס'פיהם זה הקשר ב' ספירות, מהיה מצור מול קשרת ב' כבמה. ויכלך לא עשה ט' פסוקים כנגד הכתר ב"כ, שהכל תלוי ב'ה' אחרות. (...) ח"ו **אשרי תמימי דרך**, המלכות נקראת **דרך**, לפי שהולכת בגלות בין הקליפות כבוד ויכלנך בדרך. וצ"ר שיפתעו **אשרי** שם א"ו, אשר אימא, י' אלא, 'התמימי דרך' שם נה"י דא', 'הרובים' בחזרת ה', שמפתעם בחזרת העובא. ונקראים **תמימי דרך**, שמתפלגת נאמר מ' ועקב איש חס', והיה"ו ונקראים **תמימי דרך**, לפי שאותם הבחינות של מלכות והרובים בחזר הקליפות כבוד **דרך**, כמו שנתבאר, הם המשלימים אותו כשמפתעים בה כבוד מוחין. **אשרי תמימי דרך.** כמז מהר"ל ג' נבימות עולם (מצי המימות פ"ב) **צוה** ב"ל בעל המידה הזאת, נאמר עיון, 'מומת ישרים תנחם' (משלי יא, ...) כי הליכת המידה המימות נאמר עליו אל הטוב, מזל שגלימו כל ישר, והיושר נמשך אחר הטוב בעצמו, אכל מן מהי שגלימו בתחבולה, דבר זה היורה עקומה, ודבר זה מוליך אותו אל הרע. שכל ישוב אס יליך בתמימות ולא בתחבולה ובערמונית, שכל יגיע בהליכתו אחר אל הטוב, דבר זה אינו, רק התמימות מורה אותו אל תכלית הטוב. וזה **אשרי תמימי דרך** (משלי י) 'הולך בחסד נטח', ודוד הנקל אחר (תהלים קיט) **אשרי תמימי דרך** 'הרובים' בחזרת ה', ככלומר שהו מאושר ומקיים, כי **אשרי** הוא מלשון אשרינהו וקיימינהו, כי מאושרים הם אותם שם תמימי דרך, שאין מגיע להם מכול בהליכתם, שאל תמימה. ונמזדקס ('לק"ש הלים תפנ'), **אשרי תמימי דרך**, אחר דוד, 'ואלה תמים עמו ואשתמרה מעוני', וכתיב 'שמר חס וכו', 'הולך בחסד יליך בטח' זה אצרכס, ש'אחר 'מתהלך לפני ויהיה תמים', וכן משה חסד 'תמים' מהיה עס ה' אלקין', למה, 'לאור תמים פעלו' ותורוה תמימה, 'מרת ה' תמימה' כתיב, 'מתהלך בחסדו דיק אשרי בניו אחרי', ע"כ. בצרו בזה מה שאמרנו, כי מזל התמימות שבו הולך בחזרת תמימה, ומפני כך **אשרי**. ולא יז בלדי כי ההולך בחסד תמים מאושר, שאלה הם בניו **אשרי**, כמו שאמר (משלי א) 'מתהלך בחסדו דיק אשרי בניו אחרי'. ודבר זה מופלג בתכמה מאוד, ותוכל להבין מיעקב, כי יעקב איש חס היה לו צ"ב שבטיים, שם נקראים 'שבטי חס' בכל מקום, ודוקא זכור 'שבטי חס', שתרמה מהם כי חולדות השבטים יעקב אחר בזכות המימות שבו, וליפנין היה מתחו לו יעקב בלא פסול כך תמים כולו, ויכלס היה מתצרכים מן השם יח', והכל בשביל שנקרא יעקב חס, וליפנין **אשרי** בניו אחרי.

תמימי דרך. אימא בזה עוד בש"ה (חולין, נד מזה ח) **צוה** ב"ל אחר הפסוק **אשרי תמימי דרך** 'הרובים' בחזרת ה', רצה לומר, הוא מאושר כשהוא נפרד עס ה' אף ביחודו בדרך הממנע אל השם, והוא הולך בחזרת ה' שלא תמיד מהחזרה והימות, ואינו מקיל בשום איסור כנהו בצולמי דרים, וגם חורוה ופחילוה תמימיים. וזה שזכר להם **אשרי**.

ומאירה מאור החכמה העליונה. ועיין שיחות הר"ן (אות מ"ו) שהוא חכמה ל החכמה עם המלכות, שזוכין לה ע"י 'הדולקים בחזרת ה' כמבואר בפנים. לקבל מן השכל, שהוא ענין התמימות כנ"ל, ואזי נעש

מִרְיָה דַּעֲלָמָא כֵּלָא
הַתְּמִימִים מִנְּשִׁינֵי הָתָם
עִמָּתְמַתְם עִם הַתְּמִימִים
וְהַתְּמִימִים בְּכַתְּמָא.
וְאִזְכֹּרָה לְקִים בְּאֵמֶת
מִקְרָא שְׂכֻחֹת "אֱלֹהִים"
וְהַתְּמִימִים עִם "אֱלֹהִי-דָא."
בְּרִירָא בְּכִלְיָא
הַתְּמִימִים, מִתִּי בְּתָם
אֲחֵלְקִי כְּתָם
לְכֹבֵב בְּקֹרֶב בִּינִי.
עַד לֹא אֲדַע עִיז מִנֵּי.
בְּכִנְיָא מִרְיָה אֲרִין לִשְׁבִית
הַתְּמִימִים הַלֹּבֵב בְּרִירָא
וְאִזְכֹּרָה כְּתָם אֶלֶף דָּרָא
וְהַתְּמִימִים עִם יוֹשֵׁי אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל וְנִאֲמַר
"אֲשִׁי תְּמִימִי דָרְךְ
הַתְּמִימִים בְּתוֹרַת יי"
(לִמְרִיתָא דְּ)

החולכים בתורה ח' כבד בזה
בפ"ח (א) (י) בזה:
שמעתי מאזי ז"ל שהוא על דרך
שפירש"י 'אם בחקוקי תלכו',
שהיה עמלים בתורה, ומבואר
יותר בט"ו או"מ סי' מ"ז סק"א
על פסוק 'ולא הלכו בזה', שהוא
ההילוך והטורח בהתורה.

שהוא בחי' יעקב איש תם. זה זוכין ע"י
התורה. והוא החולכים בתורת ה' כי ע"י
שלומד תורה בכח עי"ו נותן כח למלכות
דקדושה בחי' גו"ן לקבל מן השכל שהוא
בחי' חיות ואזי נעשה חן ונתקבלים דבריו
כנ"ל. ואזי נתעלה החן והחשיבות של
ישראל. וכל התפלות והבקשות נתקבלים:

אזינו לחיים שלא נצטרע בזה"ר בעולם הזה ממה שעמיד הקב"ה ליתן לנדיקים לעמיד לנצח, מפני שהיה צבית המדרש
מקטנותו ועד זקנותו זקי במקרא ובמשנה במדרש ובהלכות ובאגדות, שנאמר 'ויעקב איש תם יושב אוהלים'. וזכור (שלה),
קסג ע"א) כבד בזה"ל: 'לאמאי אקרי' איש תם, בגין דלא אשתאר ביה פסולת כלל. וגבי מעלת התמימות כבד בדבריו בחיי (בראשית
י, א) בזה"ל: דע, כי נקרא תמים מי שמוכר כצור ופיו ולבו שוים, (...) והוא השבח הגדול האמור בכל הנדיקים, 'איש
נדיק תמים', וכתיב 'ויעקב איש
תם', וכן יצחק נקרא 'עולה
תמימה', וכתיב 'הולך תמים
ופועל נדק', וכתיב 'אשכילך
דדרך תמים', וכתיב 'אשרי
תמימי דרך'. וכבר הודיענו
דהע"ה כי בעל מידה זו הוא
לפני הש"י קיים נכחי לעולם,
הוא שאמר (שם מא) 'ואני בתומי
תמכת בי ותצניני לפניך לעולם',

ואמר שלמה (משלי י) 'הולך בתום ילך בטח', ואמר עוד (שם יא) 'ורגליו תמימי דרך'.
ראזי נתעלה החן והחשיבות של ישראל. ובדומה לזה איתא בנפ"ח (ו) (ט) בזה"ל: 'ותמי אסתרי נוסחת מן בעיני כל רואיה', ר' יודא
אומר, כאיקונין הזה, שאלף בני אדם מביטים בזה והיא עריבה על כולם. (...) ורגליו אמרין, 'ותמי אסתרי נוסחת מן
בעיני כל רואיה', בעיני העליונים ובעיני התחתונים, כד"א (משלי ג) 'ומלא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם'.

יעקב הנחל

מיוא חכמה

יעקב איש תם. איתא בספר קב הישר (פ"ק) גבי שבת ומעלות של ענין התמימות
בזה"ל: דע, כי מידת התמימות היא מעלה המעולה שבכל המעלות
ומידות הטובות שצריך להיות בבני אדם, ולכן כתיב בנביא יעקב, 'ויעקב איש
תם יושב אוהלים'. יש לדייק, הלא בודאי כמה מעלות ומידות קדושות היו
ביעקב אבינו, כגון מידות חסידות ויראה ועטוה וקדושה וטהרה, ואין הכבוד
מייחס אותו על מידות הללו, כי אם במידה של תמימות, כדכתיב 'ויעקב איש
תם', אלא מוכרח לומר כי תמימות כולל כל המידות טובות הקדושות. והאמת
הוא כן, שמי שהוא עניו ויש לו חסידות שהוא רודף אחר הממונ, או נפשו
חשקה לעשות עבירה אחת, הוא אינו איש תם בעצמו, ואיש כזה הוא נמשל
לכלי נאה שיש בו פגמויות ושברים וכיוצא בזה. אמנם, אם נשכח את כל
ומושלם בכל מידות הכשרים, והוא ירא, אהוב, רודף נדק, ויושב אוהלים
באהלי תורה של מטה, ועוסק בתורה בלילה, או כשתלם נשמתו יהיה זוכה לישב
באהל של מעלה. והענין הזה מובאר במדרש הנעלם בזה"ר פ' חיי שרה ח"ו,
'א"ר פנחס, קודם שילך הנדיק מן העולם, נת קול יואל בג"ע, הכינו מקום
לפניו לנדיק שיצא לנח"ו, וכיון שהשגחה וזה לכנס בשערי ירושלים של
מעלה, אם מיכאל שר הגדול הולך עמה ומקדים לה לכנס, ושאר מלאכי השת
מתמיהין ושואלין, 'מי זאת עולה מן המדבר', מן עלמא תתאה, דהוא עלמא
דמרינא, נקרא מריר נגד עלמא עילאה, ומיכאל שר הגדול משיב, 'אמת הוא
יומי תתמי', ר"ל, שאין מיכאל קש"פ המנוה הפרטית ומעלות הנדיק בנדיקתו,
כי אם אומר מעלת התמימות שהיא כוללת כל המעלות ומידות טובות הכשרות,
וכשם שהיא כוללת במעשה התמימות כל מידות הכשרים וישרים, כן הקדושה
עליונה חופפת עליו תמיד, וכשהוא עוסק בתורה או במצוות, אזי ד' אמות
קטיו יס עמו שלמות הקדושה, ושכרו הוא גדול מאוד.

ובל התפלות והבקשות נתקבלים. ובנאשית חכמה (שער היראה, פ"ד) כבד
בזה"ל: וכפי מה שהאדם מתדבק בצורא וירא ממנו, כפי כן הצורא
נמצא עמו, כענין 'אם תדרשנו ימצא לך', וכמו שמצינו שהיה נמצא עם
הקדמונים, שהיה תפלתם נשמעת מיד, ודיבורם היה עושה רושם
למעלה, כמו שאמרנו בזה"ר בפרישת ויחי בענין מעשה דרבי יצחק,
'כורסיא דמאריה קרינא בגדפו דרבי שמעון' היינו השגיגה שהיא תמיד
קרינה בכופי פה, מהא"ה היא פקלה את הגורם מרבי יצחק (ע"פ פ' מתוך מדע).
וכן מעשה חוני המעגל, ורבים כמוהו הנמצאים בגמרא.

איש תם. איתא בליקו"מ (א"ח מ"ד, י) גבי מעלת ענין התמימות, ח"ל זה בחינת
שקר חס ורעה ישר כי אחרית לאיש שלום, שהפסוק מזהיר אותנו על
קיום התורה, וזהו שקר חס, לילך בתמימות, להאמין בו יתברך בתמימות,
כמ"ש תמים תהיה עם ה' אלקיך. וזהו ורעה ישר, כי אמונת התמימות הוא
בחינת ראייה ישרה וזה וברא, כי הם רואים ביושר ומביטים אליו יתברך לנצח,
ומכוונים עיניהם אליו יתברך בדרך ישר מלאה. בלי שום נטיה אל הצד ה'ו' לימין
ולשמאל, כמ"ש עיניך לנצח יציטו וכו' אל תט ימין ושמאל, כי הם מכוונים
עיניהם לה' יתברך, כי הנאמין באמת הוא אלא כאלו ראה בעיניו ממש.

איש תם. ואיתא בפ"ק (ג, חריג) בזה"ל: לפני פטירתו של משה רבינו, התאמת,
אח"כ אמר לאנ"ש, לא אחס חושבים מדוע אני מתאמת, אולי משום
שמיעטתי בתורה ופסילה, לא כמה שיכולתי שמרתי על הזמן, אולם מתאמת
אני, כי מי יודע אם יצאחי ידי חובתי בדרך התמימות שלימדנו רבינו, 'וואם
מייקט איר קעקען איר, ווייל איר קאב מענטש גייווען אין פורה וקפלה, וויפל
איר קאב גיקענט קאב אין געהיט די זייט, גאר ווער ווייקטט אז איר קאב
יזאל גייווען קאס קמימות פון דעם קענין'.

החולכים בתורה ח' (א) כבד בזה"ל: והעיקר להבין ולהתבונן
מכל זה לעבודת ולמעשה בדוממות כל דרכה ותפלה ולימוד שיש
ביכולת כל אחד לצבור ולקבץ בימי חי' הצלה, אשר בזה לבד יתענג ויתענג
בהשגת חכמתו ואלקויותו יתברך אחר פטירתו ואחר התחיה, בהקדם תיקון
המלכות מהמלך בן דוד בעצמו. כי אין שום ענה להנצל משקר מימות המצור,
בשגנון התאוות והמבוכות ומוותו היציר הרעים אשר תכריזו והדריכונו באלה
הימים, אם לא נצלה התורה אשר תתקבל על ידה התפלה כנ"ל.

החולכים בתורה ח' ורע בספר יעלה מן המדע (שיר חדש, במדבר) בזה"ל:
'האולכים' דייקא, כי כך צריך להיות, שגלך בתורת הנדיק הזה
שוכה להכלל בתורה ה' וממנו, וזאת כפי שיחתו הידועה בענין לימוד תורתו,
זה לשונו (ח"י שם), 'שמענו מפיו הקדוש כמה פעמים, שצריך לילך עם
אותם התורות, דהיינו לילך איה זמן עם זאת התורה, וכל העבודות שלו
מנוקד עד ערב יצוי עם הילוך של אותה התורה שהוא הולך בה צעה הילא,
ואח"כ ילך איה זמן עם תורה ממאמר אחר. וכן יתנהג תמיד, עד אשר
יעזב וילך עם כל התורות שאמר. והש"ת יעזור לה'.

ע"י שלומד תורה וכו' נעשה חן ונתקבלים דבריו. איתא בקובץ מצוי הנחל
(טבת תש"ט) בזה"ל: המקום שבו עוסקים בתורה הוא מסוגל יותר
לקבלת התפלה, שזה בחי' משח"ל (ברכות ח ע"א) רבי אמי ורבי אסי, אע"ג דהו
גריס. וע"י מסוגל לתפלה הלימוד שלפניה, שזה בחי' משח"ל (ירושלמי ברכות פ"א ה"א) 'קורין את שמע צבית הכנסת כדי לעמוד בתפלה מתוך
דברי תורה, שאז היו קורין שמע כעין שאנו קורין היום "אשרי" לפני תפילת מנחה. וזה בחי' משח"ל (ברכות לא ע"א) 'אין עומדים להתפלל אלא
מתוך הלכה פסוקה, וכמ"ש (מדר"א, ג) 'אל יעמוד בתפלה עד שיאמר הלכה אחת או פסוק אחד'.

ראזי נעשה חן. ואיתא בספ"מ (מעשה ז) בסוף המעשה: ולקח שבויים, ובתוכם היה יפת תואר, שהיה לה כל מיני חן שבעולם, רק שזה החן לא היה מעצמה,
רק שהיה תולה עליה דומיט, ואותו הדומיט היה לו כל מיני חן, וממנה זה נדמה שיש לה כל מיני חן. וכתיב על זה רמ"ז בספר לוי מן (מעשה ג, טו):
אנ"ש אומרים שזאת היפת תואר מרמז למורה"ם, שכל עצמותו ומנהגו היה רק דבני, וכפי שאמר על עצמו שריון את מוחו כליל משכל, ורק מה שקיבל
ממנו (ק"ו): הרב הגאון מורינו הרב ר' נחמן ממשערינ' ז"ל האריך פעם בדברי דבני ז"ל בסיפורי מעשיות סוף מעשה ז' מוצב ועכשיו. (...) וקושר זאת הרב
הנ"ל לענין מה שאמר רבינו ז"ל פעם אחת, 'בכל דור ימצא אצרך שייפה את בעיני עם חן, והוכיר אז הרב מטשערינ' מאמר ח"ל המוצא בתורה א' בליקוטי
מורה"ן שבתורה נקראת 'עלת חן', שמעלה חן על לומדיה. והדבר הזה סובב הולך גם על מעלת ההתקדושות לרבינו ז"ל שהוא הפאר והחן והיופי של כל
העולם, כמוצא בליקוטי מורה"ן תנינא תורה ס"ו, והוא מעלה חן על המתקדשים אליו באמת. ואח"כ כשנא אליו תמיד רבי ישראל קארדווער (הוא רבי ישראל
הלוי הלפרין ז"ל) להתקרב לרבינו ז"ל ושהיה אלא כמה ימים וראה אז תארו ויופיו והדרת וקטו ופאזותיו ומשוקם ומצנעת לבו בעבודת השם והוא כלי מפורא
מלא חן, וגם אח"כ ראה עוד כמה פעמים תורתו והדרו וכן נסוך על פניו, ושמע שמעו הטוב והתעסקותו לקרב נפשות לעבודתו יתברך, אמר 'יתכן מאד
שרבינו התכוון עליו, כי הוא קידש שם רבינו ז"ל בעולם אשר נתן חן בעיניהם. וידוע שכל מי שראה אותו והסתכל בהתנהגותו ובאופן לימודו ותפלתו ודבורו
עם בני אדם שהיה בכל מיני חן, נחפזל מאד ממנו להתעורר בתשובה להצביע וליראה את השם יתברך. וכל פעם שהיה בא רבי ישראל קארדווער לנטערינ'
היו מכבדים אותו כראוי, ויש הרבה לספר ממנו.

ל' מדוע נקרא איש תם,
מפני שלא נשאלה בו
פסולת כלל.

ואני תפלה

תורה, תורה, תורה יי
תורה משה, תורה כל
הצדיקים האמתיים,
תורה כל ישראל,
"תורה יי תמימה
משיבת נפש" חוסה
על כבודך, והאריך
לנו באורך הגדול
בתוך חשבת אפלה
הגלות הארך המר
הזה, גלות הקב"ה,
גלות התאוות הרעות
והקדושות.
באור ויריחתך הגדולה
על כל מיני חשך
ואפלה, ועל כל מיני
גשמיית וחשכות בלי
שעור שהמשכתי
עלי בעונותי הרבים,
באופן שאזכרה גם
אנכי לראות אור
הגדול של התורה,
ותורה ותאיר לי
התורה לכל מיני חשך
וגשמיית ופסולי
בהם, ותוצאות מתוקם
מהרה, ואזכרה לצאת
מאפלה לאורה
מהשך לאור גדול,
ויקום בי צד לרגלי
דברך ואור לנתיבותי,
ונאמר 'פתח דבריך
יאר מבין פתיים',
ונאמר 'כי נר מצוה
ותורה אור, ודרך חיים
תוכחות מוסר'. מלא
רחמים, נתן התורה,
עורה נא, עוררה
נא ברחמיך ובהך
את הכח הגדול של
התורה הקדושה אשר
יש לה כח להאיר גם
בתוך חשך אפלה
שלי, כי אתה תאיר
גוי, יי אלהי גי'ה
קדש' (ליקוטי קא).